YDIN

3
2010
www.ydinlehti.fi 9 euroa

TERVE TULOA MAAHAN NIMELTÄ SUOMI

LAURA KOLBE

MIKKO SAULI

TEEMU LEHTO

HANNA LUKKARI

KIMMO GRÖN-LUND

ESA LESKINEN

s. 20 – 33

TILAA ½ -LEHTI:
tilaukset@puolilehti.fi
WWW.PUOLILEHTI.FI

Suomesta.
KUVATAIDETTA!

½ -lehti on uusi valtakunnallinen taidelehti. Lehti toimii yhtenä täydentävänä osana kuvataide-kirjoituksen kentällä, ja sen tarkoitus on luoda paremmin kattava kuva kuvataiteen kirjosta.

YHDEN SUHDE TOISEEN

COME AND DISCUSS THE RELATIONSHIP
BETWEEN PROGRESSIVE POLITICS AND CULTURE

The fifth annual Research and Policy Days

Culture & politics in the age of egoism

ON NOVEMBER 4TH TO 5TH
AT OSTROBOTNIA, HELSINKI
MORE INFORMATION AND REGISTRATION AT
WWW.SORSAFOUNDATION.FI

KALEVI SORSA SÄÄTIÖ
FONDEN • FOUNDATION

FOUNDATION FOR EUROPEAN PROGRESSIVE STUDIES
FONDATION EUROPÉENNE D'ÉTUDES PROGRESSISTES

www.rauhanliitto.fi

Rauhanliitto
Fredsförbundet

Sadankomitea
Committee of 100 in Finland

www.sadankomitea.org

TSEKKAA ROSEBUDIN KIRJAKAUPAT HELSINGISSÄ

ATENEUM
Ateneumin kirjakauppa

KIASMA
Kiasma-kauppa

Like-
kirjakauppa
Iso Roobertinkatu 20

Rosebud.
Kirjakauppa.
Mariankatu 21

KIRJOJA JOTKA
MUUTTAVAT MAAILMAA
ROSEBUD
www.rosebud.fi

Arja Alho

Kirjoittaja on Ytimen päätoimittaja.

Voima, vastavoima ja MUUTOS

[POPULISTISET liikkeet eivät ole mikään uusi ilmiö. Ne kuuluvat demokratiaan siinä missä muukin kansalais- tai puoluetoiminta. Vaikka itse populismilla on monet juuret, yhteistä liikkeille on yhdistyminen ”niitä” vastaan. ”Ne” ovat valtaapitäviä, puolueeliittejä, EU:n byrokraatteja ja tietenkin outoja ihmisiä. Outous tulee erilaisuudesta, eri kulttuureista ja uskonnoista verrattuna omaan. ”Ne” pitävät kansaa tyhmänä, käyvät kukkarolla ja järkyttävät oman elämän hallinnan perusteita.

Populistisia liikkeitä ei pidä pelätä eikä liioin liehitellä. Kansanvallassa – olkoonpa kyseessä Perussuomalaisten mairittelevat kannatusluvut tai Ruotsidemokraattien äänikynnyksen ylittäminen – populististen liikkeiden suosio kertoo enemmän kansanvallan toimintakyvystä kuin uskallamme myöntää. Kun puolueista tulee liian samankaltaisia, ja kun ne etääntyvät liian kauas ihmisten elämismaailmasta, populistisista liikkeistä tulee vaihtoehtoja – kun muita ei ole. Demokratiaan nimittäin kuuluvat erilaiset mielipiteet, vastakkainasettelut ja erilaisten näkemysten keskinäinen mittelö. Ne, jotka luulevat demokratian olevan konsensusta ja sopimusyhteiskuntaa, ovat väärässä.

> Mutta selätä nyt sitten puolueina Usko, Toivo ja Rakkaus! Vale ja emävale, unelmahöttö tai muu niljakas, joka luiskahtelee käsistä.

[YLEINEN harhakäsitys on, että erityisesti vasemmisto vuotaisi populisteille. Kaikki poliittiset puolueet vuotavat: toiset enemmän ja toiset vähemmän. Erityisesti vasemmiston pitäisi ottaa populistien paljastama yhteiskunnallisen vaikuttamisen haaste vastaan kauhistelematta ja flirttailematta. Miksi näin? Flirttailu on nimittäin yritystä olla kopio. Yleensä ihmiset valitsevat kopion sijaan aidon. Kauhistelematta siksi että kyseessä on oman voiman uudelleen löytäminen.

Vasemmisto on historiansa aikana hakenut oikeutuksensa haastamalla valtaapitävät ja antanut muutosta vaativille kansalaisille äänen. Vasemmisto on muuttanut oikeusvaltion hyvinvointivaltioksi, joka vaalii kansalaisten vapausoikeuksia, mutta turvaa myös taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet. Vasemmisto on pitänyt huolta siitä, että ihmisillä on tiedolliset valmiudet ymmärtää ja analysoida niin yhteiskunnallisia lainalaisuuksia kuin kapitalismin toimintalogiikkaa ja hakea niille vastavoimaa. ”Ne” ovat paikantuneet ja ”ne” on voinut selättää tai voittaa puolelleen. ”Ne” ovat olleet väitteitä, toimia tai päätöksiä, joita on voinut arvioida ja muuttaa. Mutta selätä nyt sitten puolueina Usko, Toivo ja Rakkaus! Vale ja emävale, unelmahöttö tai muu niljakas, joka luiskahtelee käsistä.

[YDIN-lehden teemakeskustelussa pohditaan tällä kertaa suomalaista konsensusta ja perhepolitiikkaa. Lapsilisistä ei puhuta sanaakaan, mutta sitä vastoin luokkayhteiskunnasta ja sen paluusta. Menossa on suomalaisen yhteiskunnan takaoven sulkeutuminen, paraatioven kiillottaminen ja ikkunaverhojen tiukka kiinniveto. Populisteilla on enemmän valtaa kuin itse liikkeiden kannattajilla.

Brändäämällä kiillotetaan paraatiovea turisteille tulla ja mennä kuten parhaissa hotellien pyöröovissa on tapana. Takaoven lukitsemisella kontrolloidaan omaa turvallisuutta outouden ja vieraiden kulttuurimerkkien ahdistukselta. Avaimen kilistelyllä kielletään kerjääminen, työperäinen maahanmuutto, kun kerran on omiakin työttömiä ja pelätään, että isoäidit vievät koko käden ja somalit suomalaisen identiteetin. Ja ikkunaverhojen kiinnipanolla ratkotaan ongelmia perhepiirissä erilaisten virtahepojen kääntyillessä olohuoneessa. Köyhät pysyvät omassa hellahuoneessaan, keskiluokka raataa keittiössä, kun rahapiirit huutavat salongissa: ruokaa mulle tuokaa!

Kuitenkin aikamme on ennen muuta rajatonta niin rahan kuin tiedon liikkeiden suhteen, enemmän valtioiden välistä kuin sisäistä, enemmän yhteistä kuin erillistä, enemmän vuorovaikutusta kuin yksin puurtamista. Kansainvälisyys ja paikallisuus lomittuvat. ”Niitten” selättämisessä on kyse finanssikapitalismin toimintalogiikan paljastamisesta, kestävän kehityksen rakenteitten luomisesta, EU-politiikan avaamisesta, korulauseista luopumisesta ja kaikkinaisesta liikkumisesta. Luokkayhteiskunnan rajat on uudelleen aukaistava ja yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta on tehtävä uudelleen tiedollinen prosessi. Ja Ydin-lehti tekee oman osansa. Entäs sinä?

Sisältö

KARI SARKKINEN

3 Pääkirjoitus

6 – 8 Ytimekkäästi

9 Rauhan rakentaja
EERO SUORANTA

10 – 11 ”Vääpelillä on nyt kiire”
KAJ RANINEN

Siilasmaan raportti ei kyseenalaista uskottavan puolustuksen myyttejä
JAN KOSKIMIES

12 – 13 Ihmiskaupan vastainen työ hakee muotoaan
ESSI THESSLUND JA VAULA TUOMAALA

14 *Me = Suomessa*
Pakolaisilla ei ole aina suojaa lähialueilla
HUSEIN MUHAMMED

16 – 17 Huntu ei estä järjen käyttöä
LIISA LIIMATAINEN

18 – 19 Karjala kajahtaa uraania ja kulutushysteriaa vastaan
MATTI RONKAINEN

20 – 25 Kulttuuri, vastakulttuuri ja alakulttuurien voima
ARJA ALHO

26 – 27 Tuote nimeltä Suomi™
HANNA LUKKARI

28 – 30 Parempaa politiikkaa osallistuvalla demokratialla
KIMMO GRÖNLUND

31 – 33 Eurooppalainen ikiliikkuja
ESA LESKINEN

35 – 37 Konsensuksen ja koalition uusi Britannia?
ERKKI TOIVANEN

38 – 39 EU:n uusissa jäsenmaissa itää populismin uhka
PERTTI HYNYNEN

40 – 41 Israel – Euroopan liittolainen
DAVID CRONIN

42 *Politiikan ytimestä*
Arvot testataan kriiseissä
LIISA JAAKONSAARI

44 – 45 Yhdysvaltojen oikeiston nousu on silmänlumetta
MARK WEISBROT

46 – 48 Verta kännykälläsi
LYYDIA KILPI

49 *Ydintä etsimässä*
Maailmanpolitiikka viitekehyksenä
KALEVI SUOMELA

52 – 53 Kuka nauttii Rion olympialaisten hedelmistä?
RITA DAHL

53 – 55 Kädenväntö Lulan perinnöstä on alkanut
KAISA VÄKIPARTA

57 *Media*
Mitä oli suomettuminen?
JANNE HUKKA

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
p. 044 575 7763, ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Arja Alho, p. 040 709 3770
arja.alho@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Janne Hukka, p. 044 575 7763
janne.hukka@ydinlehti.fi

HALLITUKSEN PJ Kalevi Suomela
kalevi.suomela@kaapeli.fi

TÄMÄN NUMERON TOIMITUSKUNTA
Rita Dahl, Kristiina Koivunen, Topi Laiti,
Hanna Lukkari, Riitta Oittinen, Mikko Sauli,
Jari Sihvola, Eero Suoranta ja Heli Yli-Räisänen.

ULKOASU Teppo Jäntti ja Leila Oksa

TAITTO Teppo Jäntti

KANNEN KUVA Teppo Jäntti

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi
Maksamalla tilille 800013 – 1509924
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT
35 euroa / vuosi
28 euroa / kestotilaus
Vähävaraiset: 20 euroa / vuosi

58 – 59 Lyhytelokuvasta virsi kaunis
RIITTA OITTINEN

60 – 62 Musiikkimaku heijastaa identiteettiä ja elämäntapaa
ANTTI JUVONEN

63 Tapahtumat

64 – 65 Kirjat

66 *Rauhan ytimestä*
Anna mun kaikki kestää
KALLE KALLIO

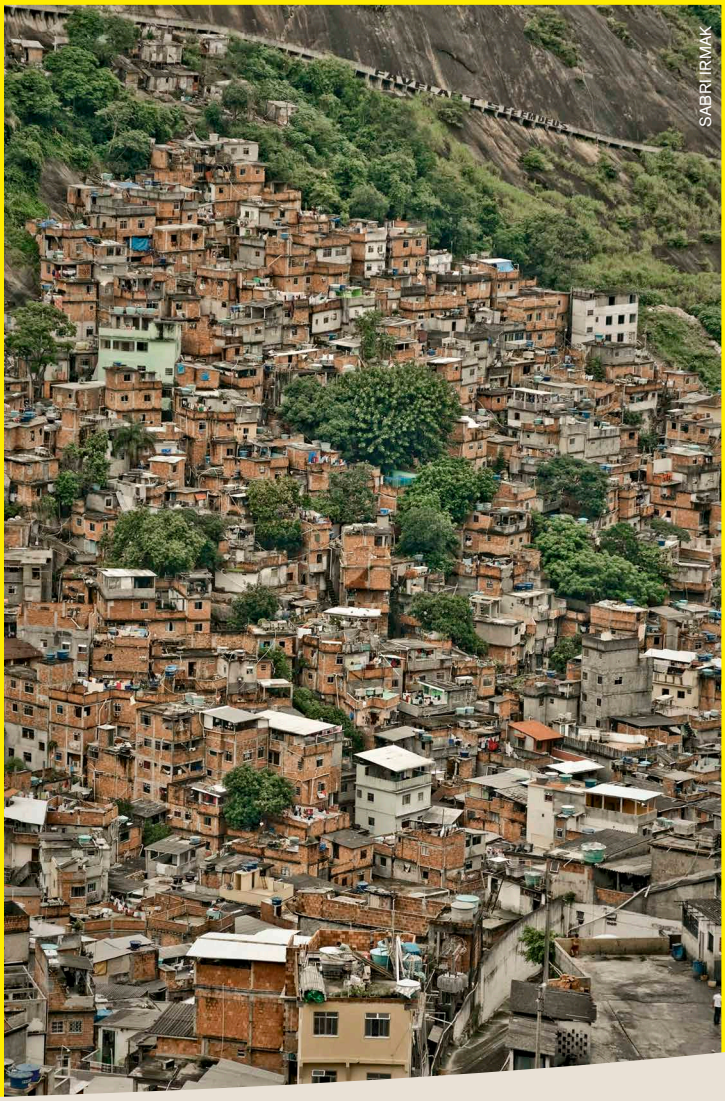

Uutta Ytimessä

Lue tämä lehti…

Arvoisat uudet ja vanhat lukijat, satunnaiset selailijat ja vielä lukupäätöstä harkitsevat – tervetuloa uuden Ytimen pariin! Pöytä on katettu.

Valitsimme tämän lehden hallitsevaksi teemaksi suomalaisuuden pohdiskelun, mutta tavalliseen tapaan kaadoimme lehteä hauduttavaan pataan palasia kansalaisyhteiskunnan eri alueilta ja maustoimme sitä ulkomaiden uutisilla, kulttuurilla, terävillä mielipiteillä ja kovalla asenteella.

Tämän lehden ruokalajit ovat seuraavat:

Lehden avaa tuttuun tapaan joukko lyhyitä uutisia, jotka johdattelevat lehden muihin aiheisiin. Löydätte sivulta yhdeksän upouuden Ydinhenkilökolumnin, jossa esitellään rauhanliikkeen hahmoja. Ensimmäinen heistä on Sadankomitean veteraani **Kalle Sysikaski**, joka sai keväällä rauhanpalkinnon Itä-Timorista hyväksi tehdystä työstä.

Alkupalojen jälkeen teille tarjoillaan kotimaata käsitteleviä juttuja, joita on tällä kertaa asevelvollisuudesta, ihmiskaupasta ja kansalaisaktivismista Pohjois-Karjalassa. **Liisa Liimataisen** analyysi Ranskan burkapakosta tuo ulkomaisen keskustelun lähemmäs Suomea ja asettaa vaikean aiheen oikeisiin raameihin.

Seuraavina antiminamme ovat Suomi-teemamme, jossa **Arja Alho, Hanna Lukkari, Kimmo Grönlund** ja **Esa Leskinen** ruotivat isänmaan kulttuuria, brändäämistä ja yhteiskunnallista tilaa.

Sitä seuraavilla sivuilla siirrytäänkin ulkomaisiin tunnelmiin – **Erkki Toivasen** analyysi Iso-Britannian vaaleista, **Pertti Hynysen** artikkeli itäpopulismin noususta ja **Mark Weisbrotin** kolumni Yhdysvaltojen tilanteesta pureutuvat politiikkaan. **David Cronin** vuorostaan käy läpi Israelin ja EU:n salaa solmittua avioliittoa. Ulkomaiden aiheita nostetaan esiin myös **Rita Dahlin**, **Kaisa Väkiparran** ja **Lyydia Kilven** jutuissa Afrikasta ja Etelä-Amerikasta.

Riitta Oittisen reportaasi maailman vanhimmilta lyhytelokuvajuhlilta ja **Antti Juvosen** essee musiikkimausta jättänee lukukokemukselle pitkän jälkimaun, josta nauttiessa sietääkin odotella seuraavan numeron ilmestymistä ennen joulua.

Antoisia lukuhetkiä,

Janne Hukka
Ytimen toimitussihteeri

… ja äänestä parasta juttua!

Osallistujien kesken arvotaan Ytimen vuosikerta joko itselle tai lahjaksi.

Lähetä vastauksesi osoitteeseen *ydin@ydinlehti.fi* 30. marraskuuta mennessä.

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT
(hintoihin lisätään alv 22 %)
Takakansi 214 x 254 mm 2 500 euroa
1/1 sivua 196 x 255 mm 1 200 euroa
1/2 sivua 196 x 125 mm 650 euroa tai
96 x 255 mm 650 euroa
1/3 sivua 196 x 82 mm 440 euroa
1/4 sivua 96 x 125 mm 350 euroa
1/6 sivua 196 x 39 mm 220 euroa
1/8 sivua 96 x 60 mm 200 euroa

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
44. vuosikerta
(Rauhaa kohti -lehden 83. vuosikerta)

PAINOPAIKKA Miktor Oy

ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

IRTONUMEROITA: Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere), Rosebud (Helsinki) ja Stockmann (Helsinki).

Ydin-lehti on vuonna 2010 saanut ulkoasianministeriöltä kehityspoliittista tiedotustukea näitä aihepiirejä koskevien artikkeleiden julkaisemiseen.

Alankomaiden populistit hallituspaikan kynnyksellä

Alankomaiden hallitus kaatui helmikuussa sisäisiin riitoihin osallistumisesta Nato-vetoiseen sotilasoperaatioon Afganistanissa. Alankomaiden ennenaikaisten kevätvaalien voittaja, liberaalipuolue VVD on nyt muodostamassa hallitusta kristillisdemokraattien ja oikeistoliberaalisen Vapauspuolueen kanssa. Tunnustelut on jo kertaalleen keskeytetty ja aloitettu uudestaan. Liberaalien ja kristillisdemokraattien muodostamassa hallituksessa oikeistoliberaalit olisivat tukipuolue, joka äänestäisi hallituksen esitysten mukaan joutumatta kuitenkaan sitoutumaan kaikkiin hallituksen kantoihin.

Vapaus on tarpeellista puolueelle ja etenkin sen johtohahmolle **Geert Wildersille**. Wilders tunnetaan islamin vastustajana, jonka viimeaikaisiin ehdotuksiin kuuluu muun muassa Koraanin julistaminen kielletyksi teokseksi.

Lue lisää populismista sivulta 38.

Potkuilla parempi palkka pomolle

Kultaisten kädenpuristusten lisäksi huippupalkkiota tienaavilla toimitusjohtajilla on mahdollisuus saada palkankorotuksia myös antamalla työntekijöilleen potkuja. Yhdysvaltalaisen Institute for Policy Studies –ajatusriihen tutkimuksen mukaan niiden suuryritysten johtajat, jotka irtisanoivat työntekijöitään eniten, saivat myös eniten palkkaa.

Yritysrakennetta virtaviivaistaneet ja tuotantoa tehostaneet johtajat nettosivat viime vuonna keskimäärin 12 miljoonaa dollaria – 42 prosenttia enemmän kuin kollegansa sumeamman kaupallisen logiikan omaavissa yrityksissä.

Lue lisää Yhdysvalloista sivulta 44.

Ruotsin vaalien ”pikku-uutinen”

Ruotsin vaalien tarkistettu ääntenlasku ei tuonut enemmistöä porvarilliselle allianssille. Niinpä eduskunnasta tulee todellinen vaikuttaja, kun vähemmistöhallituksen on neuvoteltava tärkeille ratkaisuille tarvittava enemmistö.

Mielenkiintoinen uutinen on kuitenkin se, että ruotsalaisissa kouluissa järjestetyissä varjovaaleissa Ruotsidemokraatit (SD) nousivat neljänneksi suurimmaksi puolueeksi. Se sai 12,8 prosentin kannatuksen yläaste- ja lukioikäisten keskuudessa.

Nuoret itse arvelivat syyksi – ei suinkaan muukalaisvihamielisyyttä – vaan muitten puolueitten ylimielistä suhtautumista. Kolumnisti **Jan Guillou** arveli *Aftonbladetissa* SD:n vastustajien häirinnän ja kananmunanheiton olleen karhunpalvelus demokratialle. Kirjailija **Henning Mankell** liittyi nuorten arvioitsijoiden joukkoon: ruotsidemokraattien kanssa on keskusteltava asiallisesti ja osoitettava keskustelun kautta, onko heistä johonkin.

Koalitio iskee köyhiä kovimmin

Iso-Britanniassa valtaan noussut konservatiivien ja liberaalien yhteishallitus on viemässä läpi radikaaleja leikkauksia maan julkisen sektorin koossa. Ministeriöiden budjetteja leikataan keskimäärin neljänneksellä samalla kun sosiaaliturvaa ja -etuuksia heikennetään. Pahimpien arvioiden mukaan joillakin hallinnonaloilla sakset heiluvat jopa 40 prosentin verran.

Huolimatta pääministeri **David Cameronin** vaalilupauksista leikkauksia ei ole suunniteltu reiluiksi, sanoo Britannian ammattiliittojen kattojärjestö TUC. Järjestön arvioiden mukaan maan rikkain kymmenys ei leikkauksista kärsi, kun taas yksinhuoltajien ja vanhuksien tuloihin koalition talousohjelmalla tulee olemaan dramaattisia vaikutuksia.

Jopa kansainvälinen valuuttarahasto IMF on varoittanut Cameronin hallitusta vääjäämättömästä inhimillisestä tragediasta, jonka leikkausohjelma tulee aiheuttamaan.

Itä-englantilaisesta Suffolkin maakunnasta on tulossa konservatiivien talousohjelman mallioppilas. Paikallishallinto päätti syyskuun lopussa leikata budjettiaan kolmanneksella ulkoistamalla kaikki palvelunsa mukaan lukien kirjastot, nuorisoklubit ja päiväkodit. Pitkän tähtäimen suunnitelmissa on pitää vain parisataa julkisen sektorin työntekijää nykyisen 27 000 sijaan.

Lue lisää Iso-Britanniasta sivulta 35.

Irakin sota ei loppunut

Yhdysvallat julisti Irakin sodan päättyneeksi, mutta kaikkia joukkoja ei suinkaan kotiutettu: 50 000 miestä jäi edelleen Irakiin. He eivät odottele toimettomina kotiin pääsyä. Syyskuun loppuun mennessä sotilaat ovat osallistuneet tulitaisteluihin Bagdadissa ja Fallujassa ja tiputtaneet pommeja Baqubassa. Itse asiassa edes sotilaiden varustukset tai voimankäytön säännökset (Rules of Engagement) eivät ole muuttuneet **Obaman** julistettua sotilasoperaation päättyneeksi.

Uutistoimisto AP:n johto antoikin syyskuun alussa henkilökunnalleen ohjeen, jossa heitä kielletään kertomasta taistelujen päättyneen Irakissa. Ohjeessa korostettiin, että terroristeja vastaan käytävä sota jatkuu samanlaisena kuin alkukesällä. AP:n johto uskoo myös, että Irak tarvitsee Yhdysvaltojen ilmavoimien tukea vielä vuosia estääkseen naapurimaiden hyökkäykset sinne.

Irakin tulevaisuus on epävarma. Maassa oli parlamenttivaalit maaliskuun alussa, mutta uutta hallitusta ei ole saatu vielä kasaan. Kaikki päätökset seisovat odottamassa hallituksen muodostamista. Kenelläkään ei ole valtuuksia allekirjoittaa budjettia.

Fallujan perintö ”pahempi kuin Hiroshimassa”

Yksi maailman johtavista lääketieteellisistä julkaisuista paljasti kesällä palasen Irakin sodan järkyttävää perintöä. *Journal of Environmental Research and Public Health* -lehdessä julkaistun tutkimuksen mukaan Fallujan kaupungissa on vuoden 2004 jälkeen ilmennyt syöpäepidemia, joka on ”pahempi kuin Hiroshimassa”.

Tutkijoiden mukaan leukemiatapaukset ovat kasvaneet 38-kertaisiksi, kun Hiroshiman ja Nagasakin atomipommien jälkeen niitä oli 17 kertaa aiempaa enemmän. Myös lapsuusajan syöpien ja rintasyöpien määrä on kasvanut yli kymmenenkertaisiksi.

Lapsikuolleisuus ja raskausajan epämuodostumat ovat niin yleisiä, että kaupungin lääkärit neuvovat naisia välttämään raskaaksi tulemista.

Fallujan kaupunki tuhoutui käytännössä kokonaan Yhdysvaltojen armeijan hyökättyä sinne vuonna 2004. Jo taistelujen aikaan uutistoimistot raportoivat armeijan välinpitämättömyydestä siviiliuhreja kohtaan. Armeija käytti napalmia ja kemialliseksi aseeksi luokiteltavaa valkoista fosforia alueilla, joilla oli siviilejä. Tutkijoiden mukaan todistusaineisto viittaa vahvasti siihen, että myös uraaniaseet olivat taistelussa keskeisessä osassa.

Lue lisää Irakista sivulta 57.

Afganistanin turvallisuustilanne pahentunut entisestään

Taliban-kapinallisten hyökkäykset lisääntyvät amerikkalaisjoukkojen määrän kasvaessa Afganistanissa, raportoi *The New York Times*. Hyökkäysten määrä on yli kaksinkertaistunut viime vuoden elokuusta ja toimintaa on havaittu myös alueilla, joihin länsijoukot eivät ole keskittäneet omia operaatioitaan.

Maassa toimivat avustusjärjestöt ovat reagoineet pahentuneeseen tilanteeseen: ulkomaisten työntekijöiden lähettämistä pahimmille alueille ja valtakunnan valtaväylää Grand Trunk Roadia vältellään.

Amerikkalaisten johto ei myönnä tilanteensa heikentyneen. ISAF-komentaja **David Petraeus** pikemminkin kehuu omiensa työn edistyneen.

Nostaako tulvakesä Talebanin valtaan Pakistanissa?

Yksi Pakistanin katastrofaalisten tulvien pitkäaikaisista vaikutuksista näyttää olevan Talebanin vallan lisääntyminen maassa.

Middle East Report Online varoittaa, että Taleban ottaa pysyvästi haltuunsa suuria osia tulvan eristäneistä alueista. Islamilaiset järjestöt pystyttivät avustustelttoja paljon länsimaisia järjestöjä nopeammin Afganistanin vastaisella rajaalueella ja Balochistanissa.

Pahimpien uhkakuvien mukaan Pakistanista voi tulla painajainen koko maailman rauhalle: romahtanut valtio, jolla on ydinaseita. Siihen on vielä matkaa, mutta Indusjoen viime kesäiset tulvat tuskin jäävät sen viimeisiksi tulviksi. Monsuunisateiden uskotaan muuttuvan Aasiassa ilmaston muutoksen seurauksena entistäkin rajummiksi, ja Pakistanissa tilannetta pahentavat Indus-joen jättimäiset padot.

Toisen intifadan verinen vuosikymmen

Yli 7 400 ihmistä on kuollut kymmenen vuotta sitten alkaneen toisen intifadan aikana Palestiinassa ja Israelissa, sanoo kuolonuhreja tilastoinut ihmisoikeusjärjestö B’Tselem.

Järjestön mukaan 85 prosenttia kuolleista oli palestiinalaisia, joista 1 300 alaikäisiä ja lähes 3 000 ihmistä selkeästi sivullisia. Israelilaisia siviilejä on konfliktin aikana kuollut lähes 750, joista 124 oli alaikäisiä.

Lue lisää Israelin ja Palestiinan konfliktista sivulta 40.

Meksikonlahden öljykatastrofin likainen jälkipyykki

Öljyonnettomuus BP:n Meksikonlahdella sijaitsevalla öljylautalla aiheutti Yhdysvaltain historian pahimman öljyvuodon, jonka jälkiä paikataan edelleen. 87 päivän aikana yli 200 miljoonaa tonnia raakaöljyä valui mereen. Onnettomuuksia on odotettavissa lisää tulevaisuudessa. Ympäristöaktivistit ehdottavatkin sotarikoslakia vastaavaa ympäristörikoslakia, jotta onnettomuuksien aiheuttajat joutuisivat vastuuseen teoistaan.

Puhdistukseen käytettävillä kemikaaleilla saattaa olla pitkäaikaisia vaikutuksia vesistöön. Pahin uhka ovat ennalta testaamattomat hajottajaaineet. Öljynhajottaja-aineiden ja öljyn kohtaamisesta voi syntyä vielä myrkyllisempiä yhdistelmiä, jotka saattavat asiantuntijoiden mukaan aiheuttaa ekosysteemin heikkenemisen pohjalta ylöspäin.

Meksikonlahden puhdistamiseen käytetyt kaksi tuotetta, Corexit 9527 ja Corexit 9500, ovat Nalco Energy Servicesin tuotteita. Nalcon hallituksen johtajat ovat entisiä ja nykyisiä BP:n, Exxonin, Monsanton ja Lockheedin johtajia.

The Center for Biological Diversity (CBD) -ympäristöjärjestö kritisoi Yhdysvaltain hallitusta siitä, että se on käynnistämässä vaarallisen kokeilun Meksikonlahdella. Hajonneen öljyn seuraukset alueen ekosysteemille ovat hämärän peitossa. Ihmisille aineen tiedetään aiheuttavan maksa- ja munuaissyöpää. Tähän kritiikkiin yhtyvät myös monet muut ympäristöjärjestöt.

Öljynpuhdistusaineiden vaarat nähtiin jo massiivisessa Exxon Valdez -öljykatastrofissa, jossa ne aiheuttivat paikallisen merilevä- ja siimajalkaiskannan katoamisen Prince William Soundin alueen rannoilla. Golf-virran kuljettamana aineiden vaikutukset voivat ulottua jopa EU:n alueelle asti.

Newjerseyläinen senaattori on esittänyt testaamattomien kemikaalien käyttökieltoa, ja Brasiliassa ollaan kehittämässä vaihtoehtoista puhdistusteknologiaa, jossa glyseriini muutetaan pulveriksi.

Myös EU:ssa on herätty tuhoisan öljyonnettomuuden myötä. Energiakomissaari **Gunther Oettinger** ja kolme muuta eurokomissaaria tapasivat heinäkuussa suurten öljy-yhtiöiden edustajia pohtiakseen, onko EU:n tarpeellista laatia uudet turvallisuussäännökset vastaavien onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi ja vastuukysymysten määrittelemiseksi. YD

Kusetuksen makua?

Opiskelijat eivät innostuneet valtiovarainministeriön vuoden 2011 talousarviosta. Opintorahaa ei sidottu elinkustannusindeksiin, mikä tarkoittaa sen arvon jatkuvaa laskemista. Kun opiskelijoita samaan aikaan ajetaan tiukempaan opiskelutahtiin opintotuen uudistuksen myötä, näyttää siltä, että hallitus ajaa tässä välillisesti opintojen rahoituksen entistä suurempaa lainapainotteisuutta.

Vastavuoroisesti joukko opiskelijoita kerääntyi 14. syyskuuta eduskuntatalon portaille osoittamaan mieltään sekä jakamaan kiinnostuneille kansanedustajille omenamehulla täytettyjä virtsanäytepulloja. Aivan jakamatonta ihailua kampanja ei kuitenkaan saanut opiskelijoiden keskuudessa. Erityisesti mielensä pahoittivat indeksisidonnaisuutta vastustavat kokoomusopiskelijat, joiden mielestä tempaus oli hyvän maun vastainen. Pensselitätejä – mihin on maailma menossa… YD

U2: Maailmanparannuksesta verosuunnitteluun

Suomessa elokuussa konsertoinut U2 on viime vuodet ollut esillä hyväntekeväisyyden ja musiikin lisäksi veroasioistaan. Yhtyeen takana oleva yhtiö siirrettiin vuonna 2005 Irlannista Hollantiin, kun Irlanti korotti yhtiöveronsa nollasta 12,5 prosentiin.

Kehitysyhteistyöjärjestöt ovat arvostelleet päätöstä ankarasti. Kehitysmaat menettävät pelkästään monikansallisten yritysten laittoman veronkierron vuoksi vuosittain 160 miljardia dollaria: enemmän kuin maailman vuotuisen kehitysyhteistyön verran. Yhtyeen solisti **Bono** puhuu velkojen mitätöinnin puolesta, mutta ei itse halua osallistua yhteiskunnan menojen rahoittamiseen veroja maksamalla.

Ongelma hiertää ilmeisesti myös U2:n sisällä. Yhtyeen basisti **Adam Clayton** haastoi kesäkuussa 2010 bändin talousneuvonantajan **Gaby Smythin** oikeuteen. Clayton syyttää Smythiä laiminlyönneistä yhtiön talousasioiden hoidossa. YD

Etelä-Afrikka kisojen jälkeen

Jalkapallon MM-kisat 2010 yhdistivät harvinaisella tavalla Etelä-Afrikan ja koko Afrikan mantereen. Juhlan jälkeen on alkanut arki.

Julkisen alan lakko ravisutti elokuussa pahasti valtion virastoja, kouluja ja sairaaloita. Vapaaehtoiset pesivät lakon aikana potilaita ja asensivat tippapulloja. Tunnelmat olivat erittäin kireät ja äityivät myös väkivaltaisiksi. Lakko keskeytettiin syyskuun alussa yhteisellä sopimuksella. Sovintoa ei ole kuitenkaan vielä saavutettu. Lakkoilijat vaativat 8,6 prosentin korotusta, kun taas hallitus tarjosi 7,5 prosentin korotusta ja 800 randin (85 euron) asumiseen liittyvää tukea. Neuvottelut jatkuvat.

Komeat jalkapallostadionit tuskin pelastavat toistamiseen presidentti **Zumaa** ja hänen hallitustaan. YD

Lue lisää Afrikasta sivuilta 46.

Lue lisää:

www.ydinlehti.fi

Rauhan RAKENTAJA

Rauhantyö on palkitsevaa, ja joskus siitä myös palkitaan. **Kalle Sysikaski** sai viime toukokuussa Itä-Timorin parlamentin valtionpalkinnon työstään ihmisoikeuksien ja rauhan puolustamiseksi. Useissa kansalaisjärjestöissä mukana ollut Sysikaski on rauhanliikkeen veteraani ja hän on yksi Suomen Sadankomitean Itä-Timor -ryhmän perustajista.

- 1980-luvulla sitoutumaton rauhanliike, Amnesty ja ympäristöliike olivat Suomessa nousussa, ja voi sanoa, että niiden kautta löysin yhteiskunnallisen perusmináni, Sysikaski kertoo.

Itä-Timor -ryhmän syntyi vuonna 1991 puolustamaan YK:n Itä-Timoria koskevia päätöksiä ja vastustamaan Indonesian armeijan miehitystä maassa. On arvioitu, että miehityksen seurauksena kuoli vajaa kolmasosa itätimorilaisista. Länsimaista ainoastaan entinen siirtomaaisäntä Portugali puolusti näkyvästi maan kansalaisten oikeuksia. Myös Monacon tuolloinen ruhtinatar **Grace** tahtoi kiinnittää maailman huomiota veriseen miehitykseen ja Sysikasken saama palkinto kantaakin Gracen nimeä.

- Ihmiset elivät avoimessa keskitysleirissä täydellisen mielivallan alla, Sysikaski kuvailee ensimmäistä käyntiään Itä-Timorissa vuonna 1994.

Itä-Timor -ryhmä oli osa kansainvälistä miehitystä vastustavaa solidaarisuusliikettä. Suomessa vastustettiin erityisesti kotimaisen metsäteollisuuden yhteistyötä diktaattori **Suharton** kanssa ja Indonesiaan kohdistuvaa asevientiä.

Ryhmän työ herätti kiinnostusta myös turvallisuusviranomaisissa. Sysikasken asunnossa käytiin ja häntä muun muassa salakuunneltiin useamman vuoden ajan.

- Syljin kolikoita automaatteihin, kun soitin ulkomaille, Sysikaski kertoo. Huolena oli, että tiedot indonesialaisista ja itätimorilaisista aktivisteista päätyisivät Suharton hallinnolle.

Sysikaski kokee, että toukokuussa myönnetty valtionpalkinto oli tunnustus ennen kaikkea suomalaisen kansalaistoiminnan saavutuksista. Järjestöjen merkityksen hän uskoo olevan jatkossakin tärkeä, mikäli Suomi haluaa toimia rauhanrakentajana Aasiassa ja muualla.

- Jos virallinen Suomi on viisas, se käyttää kansalaistoiminnan kokemuksia hyväkseen rauhanvälitystoiminnassa, Sysikaski toteaa.

Eero Suoranta on Ytimen avustaja.

Kuva: Topi Laiti

”VÄÄPELILLÄ on nyt KIIRE”

Epäsuora painostus, viivyttely ja nöyryyttävä kohtelu ovat yhä siviilipalvelukseen pyrkivien asevelvollisten arkea, kirjoittaa **Kaj Raninen.**

Siviilipalveluslain mukaan siviilipalvelushakemus on käsiteltävä viipymättä riippumatta siitä, jätetäänkö se ennen varusmiespalveluksen alkua vai vasta sen aikana. Silti siirtyminen armeijasta siviilipalvelukseen saattaa usein olla varsin vaikeaa.

Usein kuuluu tapauksia, joissa sivariin hakevia saatetaan viedä varuskunnissa kuraattorien, lääkäreiden tai upseerien usein painostuksenomaisiin puhutteluihin, joissa voidaan kysellä muun muassa vakaumuksesta tai syistä hakea siviilipalvelukseen. Kuitenkaan laki ei tunne enää mitään vakaumuksentutkintaa. Pahimmissa tapauksissa sivariin hakeva on päässyt pois armeijasta vasta useiden päivien kuluttua hakemuksen jättämisestä, ja moni saattaa odotettavissa olevien vaikeuksien takia jättää kokonaan hakematta.

Aseistakieltäytyjäliitto käynnisti keväällä kampanjan, jonka tarkoitus on saada armeija toimimaan lainmukaisesti sivarihakemusten käsittelyssä. Liitto kerää tietoa erilaisista tapauksista, joissa sivariin pääsemistä on viivytetty ja tekee niistä tarpeen vaatiessa kanteluita, törkeimmissä tapauksissa mahdollisesti rikosilmoituksia. Varsin erikoisista tapauksista onkin jo kuulunut.

Eräs viime vuonna kesken varusmiespalveluksen useamman henkilön ryhmässä sivariin hakenut kertoo joutuneensa kavereineen odottamaan siviiliin pääsyä hakemuksen jätettyään viisi päivää, koska ”vääpelillä oli kiireitä”. Odotuksen aikana he olivat joutuneet keskustelemaan asiasta kuraattorin, joukko-osaston komentajan sekä kaikkiaan seitsemän muun sotilashenkilön kanssa.

- Osa keskusteluista oli hyvinkin painostavia ja hyökkääviä, kun niissä toistettiin kuinka paljon sivari vaikeuttaa työpaikan saantia, ja kuinka nyt petämme palvelustoverimme ja kouluttajamme, ja kuinka nyt menee kaikki asiat metsään, kun lähdemme, he kertovat.

Toinen, Porin prikaatissa joitakin vuosia sitten sivariin hakenut henkilö kertoi taas tavanneensa pari päivää kestäneen odotuksen aikana muun muassa kapteenin, jonka mukaan ”sivari on pitkähiuksisille pilveä polttaville kitaraa rämpyttäville hipeille”. Eräs viime kesänä palveluksen keskeyttänyt taas sanoi perusyksikkönsä luutnantin ja vääpelin toivottaneen hänelle viimeisinä sanoinaan yhteen ääneen hyvää matkaa ”kohti uusia pettymyksiä”.

Mitään järkevää syytä viivyttelylle on vaikea keksiä: on tuskin kenenkään kannalta järkevää pitää armeijassa muutamaa päivää pidempään ihmisiä, jotka ovat päättäneet suorittaa palveluksensa muualla. Viivyttelyn ja asiattoman kohtelun syynä on tuskin muuta kuin välinpitämättömyys ja halu nöyryyttää sivariin hakevia ja tällä tavalla mahdollisesti ehkäistä muita hakemasta. Asiaan on kuitenkin mahdollista puuttua, joten oikeudettomaan kohteluun ei ole syytä alistua.

YD

Kaj Raninen on Aseistakieltäytyjäliiton järjestösihteeri.

Kuva: Topi Laiti

Siilasmaan raportti ei kyseenalaista uskottavan puolustuksen MYYTTEJÄ

Asevelvollisuustyöryhmän uusin raportti herättää hankalia kysymyksiä, mutta sen pohjalta voi kehittää järjestelmää lupaavaan suuntaan, toteaa **Jan Koskimies.**

Esitys muistuttaa läheisesti valmiusvelvollisuusmallia, jossa sotilaiden pohjakoulutus aloitettaisiin vasta olojen kiristyessä.”

Risto Siilasmaan asevelvollisuustyöryhmän tuore raportti vaikuttaa puolustusvoimien tilaustyöltä. Tarkoitus lienee ulkopuolisen suulla pönkittää yleistä asevelvollisuutta.

Huomionarvoista on, että Siilasmaa perustelee asevelvollisuutta etupäässä taloudellisilla syillä, ei niinkään maanpuolustuksellisilla. Tämä kertoo siitä, että sotilaallisesta näkökulmasta asevelvollisuudelle on vaihtoehtoja. Kyse onkin hintalapusta eli siitä, minkä kokoista armeijaa pidetään ”uskottavana”. Siilasmaan raportti herättääkin perustavanlaatuisia kysymyksiä.

Raportissa sanotaan, että uskottavan ammattiarmeijan koko olisi 60 000 sotilasta. Miksi juuri tuo vahvuus? Tänä vuonna Suomen puolustusbudjetti on 2,7 miljardia euroa ja reservin koko 350 000 sotilasta. Entä jos Suomen talouskasvu tai asukasluvun kehitys olisivat viime vuosikymmeninä olleet nopeampia? Riittäisikö Suomelle silti nykyisen kokoinen armeija, vai pitäisikö sitä kasvattaa kansantuotteen tai väkiluvun suhteessa ollakseen uskottava? Entä jos meitä suomalaisia olisi vähemmän? Joutuisivatko silloin myös naiset aseisiin?

Miten puolustuksen uskottavuutta voidaan edes mitata? Tulisiko mittarina käyttää sotilaiden määrää neliökilometriä kohti vai sotilaiden määrää asukasta kohti? Vai olisiko parempi mitata aseistuksen, tankkien, tykkien, lentokoneiden ja muiden sotakoneiden tulivoimaa? Jos reserviä pienennetään, niin tarvitsemmeko vastaavasti lisää tykkejä saman uskottavuuden ylläpitämiseksi? Meillähän on jo nyt Länsi-Euroopan suurin tykistö, mutta onko se uskottava?

Uskottava puolustus taitaa olla henkimaailman juttu

Aluevalloituksiin tähtääviä hyökkäyssotia ei ole Euroopan valtioiden välillä nähty 65 vuoteen. Laajasta asevelvollisuudesta on pääsääntöisesti luovuttu, ja sodan tilalle ovat tulleet muut uhkakuvat.

Talvisotamyytistään kiinni pitävä Suomi on poikkeus. Vanha hokema on, että uhka tulee idästä. Tässä yhteydessä on muistettava, että Suomeen on itsenäisyyden aikana hyökätty vain kerran, 30. marraskuuta vuonna 1939. Talvisodan aloittanut hyökkäys oli osa maailmanpaloa, joka syttyi Euroopassa vuosikausien vihanlietsonnan, vastakkainasettelun ja varustautumisen jälkeen. Aikana, jolloin suurta osaa Euroopasta hallitsivat fasistit, kenraalit ja yksinvaltiaat kuninkaat lännessä ja kommunistinen diktatuuri idässVarustaudummeko menneisyyden haamuja vastaan? Kuinka paljon rahaa, aikaa, työtä, ihmisoikeuksien polkemista ja epätasa-arvoa vaadimme Suomen nuorisolta minimaaliseen uhkaan varautumiseksi?

Onko asevelvollisuus Nato-lukko?

Monien mielestä ilman Naton suojaa puolustuksen uskottavuus on saavutettavissa vain yleisen asevelvollisuuden kautta. Toiset taas eivät pidä asevelvollisuutta sotilaallisesti välttämättömänä, mutta kannattavat sitä, koska asevelvollisuuden luoma illuusio ”uskottavasta” puolustuksesta pitää Nato-jäsenyyden kannatuksen alhaisena.

Militarismin vastustajalle Nato ja asevelvollisuus ovat molemmat huonoja vaihtoehtoja, valinta on kotimaisen ja kansainvälisen militarismin välillä. Mutta onko valinta todellinen? Kysymys palautuu uskottavaan puolustukseen.

Avain lukkiutuneeseen keskusteluun voi sittenkin löytyä Risto Siilasmaan raportista. Siinä todetaan, ettei nykyinen turvallisuustilanne välttämättä edellytä koko miesikäluokan kouluttamista korkeaan valmiuteen. Puolet voisi saada vain neljän kuukauden pohjakoulutuksen ja olisi sen jälkeen valmiudessa saamaan tarvittaessa lisäkoulutusta, jos turvallisuustilanne muuttuu.

Esitys muistuttaa läheisesti Vasemmistoliiton puheenjohtaja **Paavo Arhinmäen** viime talvena esittämää valmiusvelvollisuusmallia, joka menee vielä askeleen pidemmälle: siinä myös pohjakoulutus aloitettaisiin vasta olojen kiristyessä. Käytännössä valmiusvelvollisuusmallissa asepalvelus olisi vapaaehtoista rauhan aikana, mutta tarvittaessa suurikin reservi voitaisiin ottaa käyttöön nopealla aikataululla.

Voisiko tässä olla tapa luopua asevelvollisuudesta ja säilyttää mystinen puolustuksen uskottavuus ilman pelkoa Nato-jäsenyydestä? YDIN

Jan Koskimies on Sadankomitean varapuheenjohtaja.

IHMIS-KAUPAN vastainen työ hakee muotoaan

Ihmiskaupan vastainen toiminta on Suomessa suhteellisen uutta. Lapsenkengistä on vielä matkaa aitoon uhrilähtöisyyden ja ihmisoikeuksien toteutumiseen etenkin prostituutioon liittyvässä ihmiskaupassa, sanovat Pro-tukipisteen **Essi Thesslund** ja **Vaula Tuomaala.**

Kansallinen ihmiskaupparaportoija **Eva Biaudet** kertoi kuluvan vuoden kesäkuussa julkaistussa raportissaan, että ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään on sen käynnistymisen jälkeen vuodesta 2006 lähtien otettu alle viisikymmentä henkilöä. Näistä valtaosa on ollut työperäisen ihmiskaupan uhreja. Vain kahdeksan henkilön kohdalla hyväksikäyttö on tapahtunut prostituutiokontekstissa. Huolimatta siitä, että prostituutiota pidetään yleisimpänä ihmiskauppaympäristönä, on Suomessa prostituutiossa ihmiskaupaksi tunnistettujen tapausten osuus yllättävän pieni.

Ihmiskauppaa koskevat tilastot eivät kuitenkaan kerro koko totuutta. Pro-tukipisteen koordinoiman kolmannen sektorin ihmiskaupan vastaisen verkoston kautta on syntynyt käsitys, että järjestökentällä tunnistetaan ihmiskauppaan viittaavia tarinoita huomattavasti enemmän, kuin mitä tapauksia ohjautuu viranomaisten auttamisjärjestelmään.

Toisaalta varsinkin prostituutiotapauksissa mahdollista ihmiskauppaa ei välttämättä tunnisteta, vaikka viitteet olisivat ilmeisiä. Tilastoitujen uhrien vähäinen määrä ei välttämättä johdu pelkästään tunnistamisen haasteellisuudesta vaan siitä, että prostituutioon ja ulkomaalaisiin kohdistuvat asenteet ovat ilmeistenkin ihmiskauppatapausten eteenpäin ohjaamisen esteenä. Lisäksi jopa keskeisten viranomaisten parissa tietämättömyys ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän olemassaolosta ja sinne pääsyn kriteereistä on hälyttävän yleistä.

Ihmisoikeudet toissijaisia

Ihmiskaupan vastaiseen toimintaan liittyy monia ongelmia, jotka näyttävät järjestöperspektiivistä huolestuttavilta. Järjestöjen ruohonjuuritason kohtaamisista ja asiakkaan oikeuksien kunnioittamisesta kumpuavasta näkökulmasta käsin viranomaistoiminta näyttäytyy rikosoikeutta ja laitonta maahanmuuttoa korostavana. Järjestömme näkökulmasta Suomessa ihmiskauppaan ja uhrin auttamiseen liittyviä pykäliä ei ole tulkittu siten, että ihmisoikeustavoitteet olisivat ensisijaisia.

Biaudet'n raportissa esitellään ansiokkaasti ihmiskaupan vastaisen työn kipupisteitä, jotka ovat myös Pro-tukipisteelle käytännön työstä tuttuja. Raportissa on kiinnitetty huomiota vaikeuteen tunnistaa ihmiskaupan uhreja. Kolmannen sektorin rooli on ihmiskaupan uhrien tunnistamisessa tärkeä, koska järjestötoimijat tavoittavat

Pro-tukipiste ry tarjoaa sosiaali- ja terveyspalveluja sekä oikeudellista neuvontaa seksi- ja erotiikka-alalla toimiville ihmisille. Pro-tukipiste on myös tarjonnut tukipalveluita ja oikeudellista neuvontaa mahdollisille tai jo tunnistetuille ihmiskaupan uhreille.

Seksityön kenttä Suomessa on nykyään hyvin kansainvälinen. Prostituutiota on lähes mahdotonta tarkastella erillään siirtolaisuuteen ja liikkuvuuteen liittyvistä kysymyksistä. Myös Pro-tukipisteen asiakaskunnasta valtaosa on lähtöisin Suomen ulkopuolelta.

Pro-tukipisteen asiakastyössä keskeisiä kysymyksiä ovat maassa oleskeluun ja toisaalta työllistymiseen ja toimeentuloon liittyvät asiat. Työn lähtökohtana on asiakkaan tarpeiden kuuleminen ja hänen itsemääräämisoikeutensa tukeminen.

haavoittuvaisessa asemassa olevia ihmisiä, joita viranomaisjärjestelmä ei kohtaa. Järjestöjen panos ei kuitenkaan yksin riitä: toiminnan pitää olla kaikilla tasoilla ennakoitavissa olevaa ja läpinäkyvää. Näin ei tällä hetkellä ole.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on esitetty matalan kynnyksen periaatteella toimivaksi. Se tarkoittaa, että järjestelmään pääsemiseksi riittäisi perusteltu epäily ihmiskaupassa uhriutumisesta. Esimerkiksi kansalaisjärjestöillä on mahdollisuus esittää asiakkaitaan auttamisjärjestelmään. Järjestöillä on kuitenkin vaikeuksia selvittää asiakkailleen, mitä auttamisjärjestelmällä tarkoitetaan, tai mitä järjestelmään pääsystä voi seurata. Epäselvää on myös se, millaisella hakemuksella järjestelmään pääsee.

Käännytyspykälä ei auta uhreja

Mahdollisten ihmiskaupan uhrien tunnistaminen perustuu työntekijöiden asiakkaalta kuulemaan tarinaan. Ihmiskaupassa uhriutumiseen liittyy kuitenkin usein voimakkaita pelkoja ja traumatisoitumista. Asiakkaan tarinan hahmottuminen saattaa tämän vuoksi vaatia aikaa.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään pääsyn kannalta tarpeellisten viitteiden esiin saaminen asiakkaalta ei välttämättä onnistu nopeasti, vaikka avun tarve olisikin välitön. Jos asiakkaan kuullaan kertovan esimerkiksi velkasidoksesta, maahantuloon liittyvistä epäselvyyksistä, uhkailusta, painostuksesta tai pakottamisesta, otetaan ihmiskaupan mahdollisuus aina huomioon.

Vaikka asiakkaan kohdalla ihmiskaupan kriteerit täyttyisivätkin, ei voida ennakoida sitä, mitä oikeudellisessa prosessissa tapahtuu. Suomessa tunnistettujen ihmiskaupan uhrien oikeusprosesseissa prostituutiossa tapahtunut hyväksikäyttö on riittänyt vain äärimmäisissä tapauksissa rikoslain mukaisen ihmiskaupan tunnusmerkistön täyttymiseen. Kyseiset rikokset tuomitaan usein ihmiskaupan sijaan parituksena tai törkeänä parituksena, mikä vaikuttaa uhrin oikeuksien toteutumiseen merkittävällä tavalla. Ihmiskauppa-rikoksissa uhri on asianomistajan asemassa ja oikeutettu korvauksiin sekä oikeudelliseen apuun. Paritusrikoksissa uhri on todistajan asemassa eikä siten nauti samalla tavalla oikeusjärjestelmän suojaa. Vuonna 2009 Helsingin hovioikeus tuomitsi aiemmin käräjäoikeudessa paritukseksi tuomitun rikoksen ihmiskauppana, joka on toivottavasti merkki uudesta suunnasta. Ihmiskaupan vastaisen toiminnan ennakoitavuudessa on silti myös tässä suhteessa parantamisen varaa.

Seksityön kentällä ihmiskaupan vastaisen työn vaikeus tulee esiin etenkin kolmansien maiden kansalaisten kohdalla. Suomen ulkomaalaislain mukaan Euroopan unionin ulkopuolelta tuleva henkilö voidaan käännyttää Suomesta, jos henkilöä epäillään seksityön tekemisestä tai aikeesta tehdä seksityötä. Tämä eurooppalaisittain poikkeuksellinen laki ei ainakaan kannusta viranomaisia ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen prostituutiossa. Lisäksi se on ajanut kolmansista maista tulleita seksityöntekijöitä virallisen yhteiskunnan ulkopuolelle käännyttämisen tai maasta poistamisen pelossa.

Jos kolmansista maista tulevien prostituoitujen erityisen haavoittuvaan asemaan haluttaisiin saada muutosta, olisi käännytyspykälä nostettava kriittiseen tarkasteluun. Tämänhetkinen tilanne herättää kysymyksen siitä, kuinka monta ihmiskaupassa uhriutunutta on mahdollisesti käännytetty Suomesta seksityöepäilyn perusteella ennen uhriksi tunnistamista. Kansallinen ihmiskaupparaportoija on kiinnittänyt raportissaan huomiota samaan epäkohtaan.

> Järjestömme näkökulmasta Suomessa ihmiskaupan uhrien auttamiseen liittyviä pykäliä ei ole tulkittu siten, että ihmisoikeustavoitteet olisivat ensisijaisia.

Italiasta mallia Suomelle?

Mitä sitten pitäisi tehdä? Biaudet'n raportissa esiin tuodut seikat tulee ottaa vakavasti. Jotta auttamisjärjestelmä ansaitsisi nimensä, tulisi painotuksen olla ihmiskaupan uhrin suojelussa. Suomesta voitaisiin katsella myös vaikkapa Italian suuntaan, missä ihmiskaupan vastaisella työllä on pidemmät perinteet ja tunnistettujen ihmiskaupan uhrien määrä huomattavasti suurempi kuin Pohjois-Euroopan maissa.

Maa on katsottu ihmiskaupan uhrien suojelun edelläkävijäksi muun muassa siksi, että siellä ihmiskaupan uhriksi todettu henkilö on oikeutettu väliaikaiseen oleskelulupaan, jota ei ole sidottu uhrin halukkuuteen nostaa syytteitä ihmiskauppa-rikollisia vastaan. Oleskeluluvan saamiseen riittää sosiaaliviranomaisen, järjestön tai syyttäjänviraston ilmoitus poliisille. Väliaikainen oleskelulupa myönnetään joko siksi, että uhri haluaa paeta väkivaltaa tai törkeää hyväksikäyttöä, tai koska hän on tehnyt ilmoituksen ihmiskauppa-rikoksesta. Kuuden kuukauden jälkeen oleskelulupaa jatketaan, jos hän on ollut mukana rikosprosessissa tai koulutusohjelmassa tai on työllistynyt. Italian kahden väylän mallissa erotetaan siis toisistaan oikeudellinen ja sosiaalinen reitti oleskeluoikeuteen. Malli ei ole ongelmaton eikä sinällään sovellu Suomeen, mutta siinä on elementtejä, joita olisi syytä pohtia.

Suomen ihmiskaupan vastaisessa toiminnassa rikostorjunnan prioriteetit uhkaavat nousta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumisen esteeksi. Koska Suomessa ihmiskauppa ei ole saavuttanut hallitsemattomia mittasuhteita, on mahdollista tehdä valintoja ja päätöksiä, jotka aidosti tukevat haavoittuvaisessa asemassa olevien ihmisten oikeuksia. YD

Essi Thesslund ja Vaula Tuomaala työskentelevät Pro-tukipiste ry:ssä.

Husein Muhammed

Pakolaisilla ei ole aina suojaa lähialueilla

Ehdotukset pakolaispolitiikan kiristämiseksi ovat usein ristiriitaisia. Länsimaidenkin tulee kantaa vastuuta pakolaisten hyvinvoinnista.

Monesti kuulee vaadittavan, että pakolaisia pitäisi auttaa lähialueilla. Tämä onkin periaatteessa kannatettava idea. Näin varmistetaan, että pakolaisten ei tarvitsisi joutua kauas omaisistaan, kotimaastaan, kielestään ja kulttuuristaan. Tilanteen rauhoituttua kotimaassa pakolainen voisi näin myös palata helpommin takaisin kotiseudulleen jatkamaan elämäänsä.

Todellisuudessa valtaosa pakolaisista jääkin naapurimaihin. Niin Afganistanin, Irakin kuin Somaliankin sotia on paennut ja jäänyt naapurimaihin kaikkiaan useita miljoonia siviilejä. Näin siitä huolimatta, että näissä naapurimaissakaan turvallisuustilanne ei ole kovin hyvä, samoin köyhyyttä on valtavasti.

Jotta pakolaiset voisivat jäädä naapurimaihin eivätkä jatkaisi pakoaan eteenpäin länsimaihin, rikkaiden maiden tulisi tukea näitä pakolaisia vastaanottavia naapurimaita huomattavasti. Kuitenkin juuri samat tahot, jotka vaativat yhä tiukempaa pakolaispolitiikkaa länsimaissa, suhtautuvat samalla erittäin kielteisesti humanitaarisiin avustuksiin ja kehitysyhteistyöhön.

Apua ei kritisoida pelkästään sen vuoksi, että sitä ei monesti ole hoidettu kunnolla. Tähän itsekin esitän kritiikkiä. Kehitysapu halutaan lakkauttaa kokonaan, kuten Suomessa useampi perussuomalainen poliitikko on vaatinut.

Kuka sotisi Suomen kanssa?

Pakolaisten lähtömaiden naapurimaissa, jotka monesti itsekin kärsivät konflikteista, ei kuitenkaan ole mitään mahdollisuuksia tarjota apua ainakaan kaikille pakolaisille. Kun välttämätöntä apua ei ole tarjolla läheltä, pakolaisten on pakko hakea sitä yhä kauempaa.

Pakolaisten pakottaminen pysymään kotimaidensa naapurimaissa ei ole muutenkaan aina mahdollista. Naapurimaat luovuttavat toisilleen myös todellisia pakolaisia kovaa valuuttaa vastaan. Mitä korkeampi poliittinen tai yhteiskunnallinen profiili pakolaisella on, eli mitä todennäköisimmin hän on vaarassa palatessaan kotimaahansa, sitä todennäköisempää on, että hänen kotimaansa hallitus maksaa hänen luovutuksestaan huomattavia summia.

Naapurimaat eivät muutenkaan uskalla tarjota esimerkiksi vainotuille opposition tai vähemmistön edustajille suojelua, sillä tämä voi nopeasti johtaa konfliktiin vastaanotettujen pakolaisten kotimaan hallituksen kanssa. Sen sijaan mikään kaukainen maa ei lähde katkaisemaan diplomaattisia suhteitaan vaikkapa Pohjoismaihin saati ryhtymään sotaan näiden kanssa vain sen vuoksi, että nämä ovat ottaneet vastaan pakolaisia.

Vaikka kaikki pakolaiset eivät olisikaan vaarassa joutua palautetuiksi lähialueilta kotimaahansa, lähialueilla ei ole mahdollista tarjota miljoonille tai sadoilletuhansille pakolaisille uutta alkua elämälle. Lähialueet eivät monesti yksinkertaisesti kestä noin suurta väestön muuttoa alueelle. Lähialueilta ei löydy kaikille maata, töitä tai edes puhdasta vettä.

> Kansainvälisen yhteisön on vain kohtuullista ottaa vastuuta konfliktien uhreista. Joka tapauksessa suurin vastuu jää aina konfliktin lähialueiden valtioille.

Konfliktien ennaltaehkäisy etusijalle

Kuten Afganistanin, Irakin ja Somalian konfliktit ovat osoittaneet, nykyajan sodat ja epävakaudet voivat hyvinkin kestää jopa vuosikymmeniä. Tällaisessa tilanteessa ei ole kohtuullista sulloa satojatuhansia sodan uhreja epämääräisiksi ajoiksi ankeisiin pakolaisleireihin. Ongelmana ei ole ainoastaan se, että pakolaisleirit eivät tarjoa niihin asutetuille mitään tulevaisuutta. Ne ovat myös hedelmällinen maaperä varsinkin nuorten radikalisoitumiseen niin poliittisesti kuin uskonnollisestikin, mikä puolestaan voi pitkittää tai kiihdyttää konflikteja.

Kansainvälisen yhteisön hyvinvoinnin kannalta on vain kohtuullista, että mahdollisimman moni maa ottaa vastuuta konfliktien uhreista, vaikka joka tapauksessa suurin vastuu jää aina konfliktin lähialueiden valtioille. Pakolaisten suuntautuminen eri puolille maailmaa varmistaa, että mikään maa ei joudu ottamaan sietämätöntä taakkaa. Näin myös pakolaisten sopeutuminen ja sopeuttaminen uuteen kotimaahan onnistuu helpoiten.

Pakolaisaseman tarjoaminen sodan uhreille ulkomailla pitäisi olla kansainvälisoikeudellisesti viimesijainen keino siviilien suojelemisessa. Kansainvälisen yhteisön tulisi aina pyrkiä ensisijaisesti konfliktien ennaltaehkäisyyn ja toissijaisesti niiden ratkaisemiseen.

Sodan uhrien suuntautuminen pakolaisina länsimaihin herättää toivottavasti kansainvälistä kiinnostusta ratkaista konflikteja. Muuten kansainvälinen yhteisö joutuu ottamaan vastuuta yhä suuremmista määristä pakolaisia.

Husein Muhammed on oikeustieteiden maisteri ja Pakolaisavun lakimies.

Kolmas maailma on täällä
Lukutaito ja koulutus ovat tehokkain tie tasa-arvoon ja kehitykseen. Jos kuulut maailman onnekkaisiin lukutaitoisiin, pystyt myös ottamaan asioista selvää ja vaikuttamaan. Muutos syntyy tietoisuudesta – me kerromme asioista, joista valtamedia vaikenee.
www.maailmankuvalehti.fi
MAAILMAN KUVALEHTI
LUKUTAITOISILLE

Huntu ei estä JÄRJEN KÄYTTÖÄ

Musliminaisten uskonnollinen pukeutuminen on noussut puheenaiheeksi halki Euroopan. Ranskassa huntuun pukeutumista on rajoitettu lailla, mutta kyseessä on paljon monisyisempi asia kuin ensiksi näyttää, kirjoittaa **Liisa Liimatainen.**

BURKA
Afganistanin äärijärjestöjen omille naisille pakottama teltta-asu.

NIQAB
Kasvohuntu joka jättää paljaiksi vain silmät.

HIJAB
Koostuu usein löysästi vartaloa myötäilevästä asusta ja hiukset kätkevästä huivista.

Mikä ihme on burka, hijab tai niqab? Pelkästään musliminaisten huiveihin ja huntuihin liittyvät sanat voivat hämmentää monia eurooppalaisia. Erityisesti hämmennyksen kohteeksi näyttävät joutuvan musliminaisten läsnäoloon tottumattomat kuten monet suomalaiset.

Näin käy muuallakin. Esimerkiksi Ranskassa musliminaisten huivit ovat olleet jatkuvan poliittisen agitaation kohteena kohta 20 vuotta. Maassa on säädetty pukeutumista koskevia lakeja, kun taas monet muut Euroopan maat ovat jättäneet pukeutumisasiat musliminaisten omaksi ongelmaksi. Suunta on kuitenkin muuttumassa, ja viime keväänä Suomessakin ehdotettiin burkan kieltämistä Ranskan mallin mukaan.

Suhtautumisen erilaisuus johtuu Euroopan maiden historiasta. Ranskan vuoden 1797 vallankumous tehtiin monarkiaa ja papistoa vastaan. Siitä jäi perintönä täydellinen kirkon ja valtion erottaminen. Laicité eli se, että valtiolla ei ole uskontoa, on ollut maan poliittisen historian peruskivi jo yli kahden vuosisadan ajan. Esimerkiksi Ranskan kouluissa ei opeteta mitään uskontoa.

Ranskalaisen kulttuurin piirissä tätä näkemystä pidetään usein ainoana oikeana eurooppalaisena näkemyksenä. Tästä huolimatta monilla eurooppalaisilla mailla on valtionkirkko tai sitä hyvin lähellä oleva, vaikkakin virallisesti erillinen kirkko (kuten katolinen kirkko Italiassa). Eräissä maissa kuten Saksassa erilaisilla kirkoilla on vahva asema ilman, että yksikään niistä on valtionkirkko.

Ranskassakin on erilaisia näkemyksiä aatteesta. Yhden tulkinnan mukaan laicité on vapautta harjoittaa ja käyttäytyä valitsemansa uskonnon mukaisesti, mutta myös vapautta olla valitsematta uskontoa. Tämän liberaalin tulkinnan kannattajat eivät halua uskonnonopetusta kouluun, mutta he eivät myöskään haluaisi estää muslimityttöjä tulemasta kouluun huivi päässä tai juutalaispoikia kantamasta kipaa eli uskonnollisille juutalaisille tyypillistä päähinettä.

Mutta laicité voi myös merkitä tiukkaa, uskonnollisten tunnusten kantamista kieltävää ideologiaa, joka tunkeutuu kansalaisten yksityiselämään ja pakottaa heidät noudattamaan varta vasten säädettyjä lakeja. Nyky-Ranskassa on vallalla tämä jälkimmäinen suuntaus.

Yhtä islamilaista totuutta huivista ei ole

Muualla kuin ranskalaistyyppisen kulttuurin vaikutuspiirissä musliminaisten siveellisen pukeutumisen eri muodot eivät ole herättäneet yhtä kuumia tunteita. Onkin oikein, että valtaväestö suhtautuu tyynesti eri tavoin pukeutuviin. Ainoa perusteltava vastaväite voisi olla se, että kansalaisten pitäisi olla tunnistettavissa, ja kasvot peittävä huntu estää sen. Tosin teknologian avulla voidaan ehkä ratkaista tämä hyvin pientä väestönosaa koskeva ongelma.

Euroopassa asuvien musliminaisten keskuudessa esiintyykin hyvin erilaista pukeutumista, mutta viimeisen runsaan vuosikymmenen aikana nuorten keskuudessa hijabin käyttö on lisääntynyt. Tässä on usein kysymys naisten omasta identiteetin etsinnästä, johon puuttuminen lakien ja kieltojen muodossa aiheuttaa vain entistä suurempaa linnoittautumista omiin varmuuksiin siitä, että hiusten ja vartalon kätkeminen on Koraanin määrittelemä velvollisuus.

Todellisuudessa Koraanissa on vain muutama viittaus hunnun pakollisuuteen. Lukuisat avarakatseiset islamilaiset oppineet ovatkin sanoneet, että kyseessä ei ole pakko vaan jokaisen musliminaisen omasta tahdosta ja tulkinnasta riippuva asia. Huivin käyttö on kuitenkin hyvin yleistä eurooppalaisten musliminaisten keskuudessa.

Tutkija **Sara Silvestrin** tekemässä selvityksessä eurooppalaisten musliminaisten elämäntavoitteista lähes kaikki puolesta sadasta belgialaisesta, britannialaisesta ja italialaisesta naispuolisesta muslimista piti hijabia tärkeänä asiana musliminaiselle. Tästä huolimatta kaikki kysymyksiin vastanneet eivät kuitenkaan pukeutuneet hijabiin. Monet heistä erottivat selvästi islamin peruspilarit kuten rukouksen, ramadanin tai pyhiinvaelluksen, musliminaisen käytännön elämään kuuluvasta siveysvelvoitteesta ja sitä kuvastavasta pukeutumisesta.

Tutkimus kertoo naisista, jotka ovat järkeä käyttäviä, rationaalisia yksilöitä, ja jotka elävät kahden kulttuurin välissä. He osaavat arvioida omaa yhteisöään kriittisesti ja arvostelevatkin usein esimerkiksi imaamien tietämättömyyttä tai yhteisönsä yhden osan haluttomuutta elää eurooppalaisen yhteiskunnan sisällä.

Silvestri korostaa sitä, että Euroopassa elä-

Nykyajan musliminaiset osaavat erottaa uskonnollisuuden hunnun käyttöpakosta. Identiteetti määrittyy myös ympäröivän yhteiskunnan kautta.

> Koraanissa on vain muutama viittaus hunnun pakollisuuteen. Lukuisat islamilaiset oppineet ovatkin sanoneet, että kyseessä ei ole pakko vaan musliminaisen omatunnon kysymys.

vät musliminaiset joutuvat taistelemaan kahden haasteen kanssa. Heidän on saatava oma ympäristö hyväksymään heidät naisina, jotka ovat sitoutuneet pitämään yllä siteitä yhteisöön ja toimimaan sen hurskaina jäseninä. Samanaikaisesti heidän on saatava vahvistus omalle asemalleen kansalaisina sekä omassa yhteisössään että yleensä yhteiskunnassa. Naiset joutuvatkin neuvottelemaan omasta liikkumatilastaan ja identiteetistään, ei ainoastaan oman patriarkaalisen yhteisönsä, vaan myös ei-muslimeja edustavan yhteiskunnan kanssa.

Tasapainoilua perinteiden poluilla

Silvestrin kysymyksiin vastanneet naiset ovat korostaneet sitä, että islamilaisen pukeutumiskoodin noudattaminen ei merkitse alkuunkaan pakkoon mukautumista. Eurooppalaisten musliminaisten moderni emansipaatiostrategia ei perustu uskonnon tyrmäämiseen eikä sen syyllistämiseen kaikista naisten kohtaamista esteistä. Vaikka on olemassa musliminaisia, jotka torjuvat täysin uskonnollisen kasvatuksensa sorron välineenä, tutkimuksen mukaan nuorempi polvi ei ole kiinnostunut vastakkainasettelusta. Se on valinnut pehmeämmän suhtautumisen. Nyt on valttia osallistuminen yhdistyksiin ja omaa identiteettiä ja elämää koskeva pohdiskelu, jotta löytyisi eräänlainen kolmas tie kahden menneisyyteen kuuluvan tien välistä.

Musliminaisten heikolle menestykselle kouluja työmaailmassa on useita syitä. Osittain se johtuu usein vanhanaikaisista perhesuhteista ja sukupolvien välisistä ongelmista. Osaltaan kohtuuton osuus Euroopan muslimeista on siirtolaisia hyvin köyhiltä seuduilta. Myös ympäröivän yhteiskunnan ennakkoluulot tai rasismi vaikuttavat nuorten tulevaisuuteen.

Epäonnistumisten rinnalla onkin monia menestystarinoita. Kysymyksiin vastanneet naiset kiittävät Eurooppaa sen antamista mahdollisuuksista opiskella, tehdä työtä ja kasvaa yksilönä. Näin tapahtuu, vaikka naiset kertovat ongelmistaan löytää työtä ja menestyä koulussa ja yhteiskunnassa, tai että he tuntevat olevansa yhteiskunnallisesti eriarvoisia ja jatkuvien epäluulojen kohteita. He korostavat olevansa eurooppalaisia omalla tavallaan.

Suomen musliminaiset tarvitsevat tukea

Viime aikoihin asti muslimikulttuuri on ollut Suomessa vähemmän edustettuna kuin esimerkiksi Ranskassa, Iso-Britanniassa tai edes Saksassa. Siksi Suomessa näyttää olevan vielä vähemmän vakiintuneita käytäntöjä kuin muissa maissa.

Henkilökohtaisesti suhtaudun erittäin epäluuloisesti ehdotuksiin suomalaisista shariatuomioistuimista ja yrittäisin sen sijaan edistää kaikin tavoin musliminaisten omaa henkistä ja yhteiskunnallista kasvua. Heillä pitäisi olla mahdollisuuksia saada esimerkiksi juridisia neuvoja omasta kulttuuripiiristä nousseilta asiantuntevilta naisilta, ja heidän omaa yhteiskunnallista kasvuaan pitäisi tukea esimerkiksi sillä, että he saavat apurahoja esimerkiksi kansalaisjärjestöjen luomiseksi. Euroopassa on kaikenlaisia muslimien yhteisöjä, joissa vallitsee avoin henki. Suomalaisia musliminaisia pitäisi auttaa luomaan yhteydet niihin.

Muslimiyhteisöt, jotka eivät ole vielä kunnolla juurtuneet yhteiskuntaan, missä elävät, pyrkivät linnoittautumaan. Tämä johtuu siitä, että ne tuntevat elävänsä vihamielisessä ympäristössä. Siksi olisi tärkeää luoda pieniä, jokapäiväisiä käytäntöjä, joilla liennytetään molemminpuolista epäluuloa.

Liisa Liimatainen on toimittaja ja tietokirjailija.

Kuva: IsJo

LIIKKEELLÄ on omat verkkosivut (www.kohtuusvaarassa.com), joilta löytyy seminaarialustuksia, tietoa toiminnasta ja vaikkapa aiheesta kirjoitettuja runoja.

TOIMINTA jatkuu syksyllä: klubit kokoontuvat ja Kolilla järjestetään toinen Kohtuus Vaarassa seminaari; siinä missä muutkin vaikuttajatahot lobbaavat omia tavoitteitaan tulevan hallitusohjelman pohjaksi, liike laatinee omansa.

Karjala kajahtaa URAANIA & KULUTUS-HYSTERIAA vastaan

Pohjois-Karjalassa toimiva Kohtuus Vaarassa -kansalaisliike täyttää lokakuussa vuoden. Uraanikaivoksia vastustamaan nousseen järjestön toiminnasta on kasvanut monipuolinen verkosto, kirjoittaa **Matti Ronkainen.**

Tietoisuus siitä, että maailman meno ei voi jatkua nykyiseen malliin, kasvaa jatkuvasti. Luonnonvarojen kulutus ylittää noin neljänneksellä maapallon kestävyyden rajat. Toisin sanoen ihmiskunta elää lokakuusta vuoden loppuun velaksi. Kuitenkin useimpien yhteiskunnallisten ja taloudellisten ongelmien ainoaksi ratkaisuksi esitetään talouskasvua.

Räikeänä tämä ristiriita näyttäytyy silloin, kun lisäydinvoiman rakentamista perustellaan sen puhtaudella. Suopeudesta ydinvoimaan juontuu logiikka, jonka mukaan uraanin louhinta Suomen kallioperästä on suurin piirtein normaalia kaivostoimintaa, joka tuo työtä ja hyvinvointia syrjäseuduille.

Pohjois-Karjalan maakunnassa tutkitaan uraanin louhintaa työ- ja elinkeinoministeriön ja oikeusviranomaisten luvalla. Uhka siitä, että täällä ryhdyttäisiin louhimaan uraania, ei ole suuri, mutta se on silti reaalinen.

Monille pohjois-karjalaisille ajatus uraanikaivoksesta naapurina tai jopa omalla tontilla ei silti ole tervetullut. Huolta ei vähennä tutkimusoikeuden saaneen ranskalaisen kaivosyhtiö Arevan Suomen johtaja **Osmo Kaipaisen** lausunnot, joissa hän on lohdutellut paikallisia asukkaita sanomalla, että uraanikaivoksen tieltä voi aina muuttaa pois. Tämä on aika tyly viesti ihmisille, jotka ovat useamman sukupolven ajan asuneet samoilla sijoilla, raivanneet pellot ja rakentaneet talonsa.

Liike alkaa pienestä

Kaivoshankkeet ovatkin antaneet monille pohjois-karjalaisille kipinän alkaa järjestäytyä vastarintaan. Uraanikaivosten vastainen kansalaisliike syntyi yhden tilaisuuden – *Uraaniveisuja* -nimisen äänitteen julkistamisen – jälkeen vähän kuin vahingossa 2009. Tilaisuudessa osuivat samaan pöytään kansalaisaktivistit **Markku Aho**, **Heikki Simola** ja **Jouko Jokisalo**. Jo aiemmin kansalaisaktivisti **Tuomo Tormulainen** oli esittänyt, että poliittisen ja taloudellisen eliitin suunnittelemalle Koli Forum -huippuseminaarin rinnalle tulisi järjestää tilaisuus, jossa aidosti pureuduttaisiin ilmastonmuutosproblematiikkaan ruohonjuuritasolta.

Kansainvälisten tähtivieraiden suosima Koli Forum järjestettiin kansallispuistossa viime syksynä ja sen rinnalla kansalaisyhteiskunnan varjotapahtuma Kohtuus Vaarassa. Tiedettiin, että **Martti Ahtisaari, Jorma Ollila, Göran Persson** ja kumppanit vetävät Kolille mediaväkeä. Rinnakkaistapahtuman suunnittelijoiden mielessä kyti toivo, että media kiinnostuisi myös paikallisten asukkaiden järjestämästä seminaarista.

Sisällöltään ja osanotoltaan Kolilla ja Joensuussa järjestetyt seminaarit olivatkin menestys. Tapahtumia päätettiin jatkaa klubitoiminnalla, jossa viime kevättalven aikana syvennettiin seminaarin teesien – kymmenen kohtuullista vaatimusta – sisältöä.

Katkaisuhoitoa kulutusriippuvuuksiin

Kohtuus-teesien kokonaisuus on radikaali. Liike haluaa koota ihmisiä ja järjestöjä, viedä eteenpäin oivallusta, tietoisuutta siitä, että ihan normaali elämä on mahdollista ellei peräti välttämätöntä ilman taloudellista kasvua. Kohtuuteen on sitä paitsi hyödyllisempää pyrkiä tietoisesti, kuin joutua siihen niin, että muutokseen pakottaa joku rysäys tai katastrofi, jossa muutenkin heikoimmilla olevat kärsivät eniten.

Perusajatuksen jakajia löytyy monista kansalaisjärjestöistä, myös puolueista; aivan samoin kuin kasvun autuuteen vielä luottavia, joista jotkut piiloutuvat kestävän tai vihreän kasvun käsitteen taakse. Muutosvoimien jakolinja onkin eri puolueiden ja järjestöjen, myös ympäristöjärjestöjen sisällä. Kohtuus-liike pyrkii vahvistamaan muutosvoimia ja toimimaan niin, että ne myös löytävät toinen toisensa. Kaikki suuret muutokset ovat alkaneet vähästä, useimmiten pienen tietoisen joukon tai ryhmän toimista.

Liike ei vähättele yksilöiden henkilökohtaisia toimia, mutta katsoo, että katkaisuhoitoa kulutusriippuvuuksista tarvitsee koko yhteiskunta, globaalisti ylikuluttava pohjoinen länsi. Itsestään selvää on sosiaalinen oikeudenmukaisuus; köyhä ei kuluta yli, kun tulot eivät aina riitä välttämättömäänkään.

Kohtuusvaihtoehto kyseenalaistaa totutut ajattelutavat. Kasvupakosta ja turhasta kulutuksesta irtaantuminen ei ole helppoa. Valistuksen ja faktojen lisäksi tarvitaan väärät mielikuvat syrjäyttävää kokemusta. Joku voi esimerkiksi oudoksua teesin ”Mainontaa on rajoitettava. Se luo keinotekoisia tarpeita.” yhteyttä asiaan, kunnes ymmärtää, että kyse on pitkälti siitä, miten meitä hallitaan ja ohjataan elämään, ajattelemaan, jopa äänestämään.

Avoimuus ajaa toimintaa

Nyt vuotta myöhemmin Kohtuus -liikkeellä on takanaan monipuolista toimintaa. Virikkeitä on annettu molemmille aivopuoliskoille. Joulukuussa 2009 Kolilla julistettiin Kohtuuden Joulu ja seminaarilauantaina pidettiin rukoushetki Akka-Kolin luontokappelissa. Alkuperäisessä tapahtumassa laadituista teeseistä on tehty julisteita ja levitetty niitä maakunnan ulkopuolellekin.

Liikkeessä on ollut voimakas luonnonsuojelullinen näkökulma, mutta se ei ole pysähtynyt ekologiseen keskusteluun. Alusta saakka yhteiskunnallinen, koko elämäntapaa koskeva ulottuvuus on ollut hallitseva. Seminaarin ja klubien alustajat ovat alansa eturivistä; filosofeja, yhteiskuntatieteilijöitä, luonnonsuojelijoita, kansalaisaktivisteja – ja useimmat osallistuneet kohtuuden periaatteella, ilman luento- tai muita palkkioita.

Ahon, Simolan ja Jokisalon ohella liikkeen keskeisiin moottoreihin kuuluva teologian tohtori **Pauliina Kainulainen** on tuonut mukaan eettistä, hengellistäkin ulottuvuutta. Viisastelu ja oikeassa olemisen julistaminen ei ole kuulunut puhetapoihin – eikä karkottanut ketään.

Kolin seminaarissa oli viitisenkymmentä osanottajaa, Joensuun osiossa parhaimmillaan toistasataa.

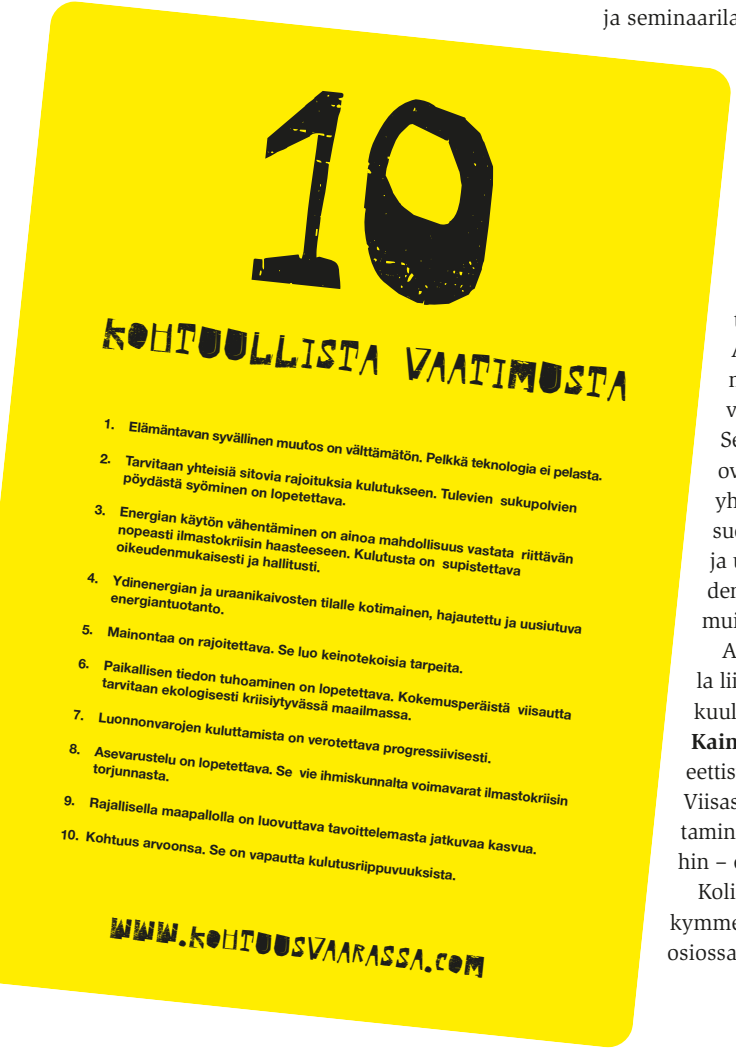

Vapaus valita toisin etenee

Myös vuoden täyttänyt Vapaus valita toisin -liike on ottanut uuden askeleen eteenpäin.

Yhteiskunnallista vaihtoehdottomuutta haastamaan syntynyt liike järjesti Rauhanasemalla perustavan kokouksen 19. syyskuuta, jossa muodostettiin Vapaus valita toisin ry.

Yhdistys jatkaa kampanjointia Helsingin Kulttuuritalolla kesäkuussa 2009 nostettujen aiheiden kuten lähidemokratian, kansalaisten poliittisen vaikuttamisen ja sosiaaliturvan puolesta. Uudeksi tavoitteekseen yhdistys nostaa myös maahanmuuttopoliittisen keskustelun myyttien purkamisen.

Lisätietoja:
vapausvalitatoisin.wordpress.com

Kohtuus-teesien kokonaisuus on radikaali. Silti viisastelu ja oikeassa olemisen julistaminen ei ole kuulunut puhetapoihin.

”

Jokaiseen klubi-iltaan on osallistunut useita kymmeniä. Facebook-ryhmässä oli kesäkuussa vähän päälle 200 henkilöä. Osanottajista vajaa kolmannes on varttuneempaa väkeä, kolmannes 30 – 50 -vuotiaita ja reilu kolmannes nuorempia, lähinnä opiskelijoita.

Talouskasvuopin kritiikki on vuoden sisällä lisääntynyt merkittävästi. Kohtuus-liike on tuskin vaikuttanut siihen, että monet arvostetut taloustieteilijät ovat liittyneet kasvupakon ja uusliberalismin kriitikoihin, tai että esimerkiksi Worldwatch -instituutin *Maailman tila 2010* -raportista löytyy suoraa tukea liikkeen teeseille. Siitä liike ja siinä mukana olevat voivat iloita, etteivät ole yksin tuhon tien tuomitsemisessa. YD

Matti Ronkainen on kontiolahtelainen vapaa toimittaja.

Kuva: Matti Ronkainen

Mannerheimin ratsastajapatsas heijastuu Kiasman teräksiseen pintaan. Graniittinen eduskunta yrittää vielä hallita Helsingin sydäntä vaikka Sanoma-konsernin lippu hulmuaa jo korkeammalla. Olen tullut tähän hämmästyttävän ristiriitaiseen ympäristöön ymmärtämään suomalaisen yhdenmukaisuuden kulttuuria **Laura Kolben, Teemu Lehdon** ja **Mikko Saulin** kanssa.

Kulttuuri, vastakulttuuri & alakulttuurien VOIMA

Teemu Lehto

Kekkoslandian aikana meillä oli viesti. Se oli puolueettomuuspolitiikka, rauhan tekeminen – ei siis rauhaan pakottaminen. Nyt sitä ei enää ole.”

Historioitsija **Laura Kolbe**, talonvaltaaja ja vastakulttuurisen toiminnan grand old man **Teemu Lehto** sekä punkkari ja kansalaisaktivisti **Mikko Sauli** istuutuvat Kiasman kahvilaan pohtimaan kanssani kansallisen konsensuksen kysymystä.
Miksi myytit ja todellisuus suomalaisuudesta siirtyvät niin vahvasti sukupolvelta toiselle? Miksi poikkeamme muista pohjoismaista pyrkimällä laajaan yhteisymmärrykseen ja yhdenmukaisuuteen? Miksi ihmeessä talvisodan henki kaivetaan esiin aina silloin, kun olisi noustava vaatimaan muutosta?

LAURA: Myytit ja todellisuus liittyvät siihen, miten me Euroopassa kansakuntina rakennamme identiteettejämme. Minulla oli mahdollisuus viettää aikaa keväällä Balkanilla. Olin kovin yllättänyt siitä, miten sama mytologia liikuttelee meitä. Olemme idän ja lännen rajoilla. Olemme kahden eri kulttuuripiirin puristeessa ikään kuin leikkausviivana. On kaksi Suomea. Miten se sitten ikinä määritelläänkään poliittisesti, sotilaallisesti tai kulttuurisesti.

Suomen kaltaiset pienet maat joutuvat koko ajan asemoimaan itseään – ei suhteessa itseensä vaan suhteessa eurooppalaiseen muutokseen. Kriisiherkkyys tarkoittaa silloin, että historian muistikokemukset sodista, kapinoista, kriiseistä ja erilaisista taisteluista tulevat pintaan. Kokemukset ovat hioneet selviytymisstrategian, jonka keskeisenä osana on yhteisymmärrykseen, konsensukseen pyrkiminen. Sitä on vaikea tehdä havainnolliseksi, mutta se nousee aina esille uudestaan konfliktien ja kriisitilanteitten aikana.

Yhteisymmärryksen hakeminen on kollektiivisen muistin, hiljaisen tiedon ja valtiollisen perinteen keskeinen rakennusosa. Konsensus on yksinkertaisesti reaalipoliittinen hyve, johon olemme kasvaneet erilaisten variaatioiden aikana aina kuningas- ja keisarikunta-ajoista kommunismin varjon vaiheisiin tai myöhemmin Euroopan unionin jäsenenä.

ARJA: Tuo kuulostaa pätevältä, kun ajatellaan valtiotasoa. Mutta miksi samat lainalaisuudet pätevät myös elämismaailmassa?

TEEMU: Ilman muuta suurin syy on se, että olemme pieni kansakunta. Jos ajatellaan vaikkapa politiikan tekoa, kaikki tekijät tuntevat toisensa hyvin. Tämä tarkoittaa, ettei ole sellaisia politiikan teon massoja, joita liikutella. Kasvot tunnetaan. Sitten ajaudutaan perhetilaan. Se taas tarkoittaa, että mieluummin sovitaan asiat eikä ryhdytä väkisin mitään muuttamaan.

Mutta nyt on kyllä tilanne murroksessa. Kutsun sitä ahneuden valtakunnan laskeutumiseksi. Vielä 1980-luvulla oli talkoohenkeä ja naapuriapua, mutta sitä on ajettu alas, jopa ihan

Laura Kolbe.

Suomi on kuin saari. Meillä on saarivaltakunnan mentaliteetti. Ellei Itämerta olisi, meillä voisi olla toisenlainen mentaliteetti, mutta nyt meitä hallitsee pohjoisen ja perifeerisyyden myytti.

verotuksellisesti. Ajatellaanpa vaikka urheiluseurojen verotuskäytännön muutosta. Kaikki on pitänyt muuttaa rahaksi. Ei ole antamistaloutta, että voisi antaa oman panoksensa ja tehdä asioita yhdessä. Tämä on oikeasti muuttanut maailmaa. Se on vain vanhaa harhaa, että olisimme muka samassa veneessä. Jollakin johtajalla on viiden miljoonan euron vene. Emmehän me muut siihen pääse, kun se on tuolla laiturissa. Kaikkien on juustohöylättävä. Mutta kun kaikilla ei ole edes sitä juustoa, jota höylätä.

MIKKO: Minusta on kiinnostavaa pohtia erilaisia identiteettejä ja erityisesti, mikä on erilaisten muodollisuuksien asema niissä. Minun sukupolveni ei ole kauhean kiinnostunut muodollisuuksista. Monissa toiminnoissa rakenteet kuristavat itse itseään. Takerrutaan muotoihin ja yritetään sillä tavoin ylläpitää keinotekoista auktoriteettia. Haluan uskoa, että nyt on menossa auktoriteettien uudelleenrakentuminen. Jengi arvostaa vertaisuutta enemmän kuin hierarkkisuutta, yhdessä tekemistä enemmän kuin käskyttämistä. Tästä sosiaalisesta vellonnasta viriää myös uudenlainen johtajuus, joka on jotain muuta kuin muotoon tai asemaan perustuvaa auktoriteettia.

LAURA: Meillä julkisuus kietoutuu valtiorakenteen ympärille. Kun valtio tutisee, tutisee myös julkisuus, ja onhan sillä taas vaikutusta kansalaisyhteiskuntaan. Valtio ei olekaan snellmannilaisessa mielessä selkäranka, eikä valtion hyvä ole elämämme tarkoitus.

ARJA: Mitä ajatuksia teissä herättää Suomi-brändäys? Onhan sekin pyrkimystä uudistaa yhdenmukaisuutta.

TEEMU: Mikäs siinä, jos meillä olisi viesti Suomena ja suomalaisina. Nyt meillä ei sellaista ole. Eihän mikään tekninen vempain ole mikään viesti. Kekkoslandian aikana meillä oli viesti. Se oli puolueettomuuspolitiikka, rauhan tekeminen – ei siis rauhaan pakottaminen – ja jonkinlainen Helsingin henki. Nyt sitä ei enää ole. On turha tehdä brändiä, jolla vain houkutellaan turisteja. Tarvitsemmeko turisteja todistamaan, että olemme kansakuntana olemassa?

MIKKO: Brändimeininki on oire visiotyhjiöstä. Kun ei oikein ole näkemyksiä, päätetään rakentaa kulissi. Kekkoslandian missio siitä, mikä on Suomen kansainvälispoliittinen rooli, on hävinnyt. Kun juttelen vaikkapa afrikkalaisten diplomaattien kanssa, puolueettomuuspolitiikka on jättänyt pysyvän arvostuksen Suomea kohtaan. Mutta eihän se kuva vastaa sitä, mikä meillä on parhaillaan käynnissä.

TEEMU: Olisi kauheaa, jos brändi olisi vain markkinoinnin apuväline – että mentäisiin myymään Nokian kännykkää Afrikkaan. ▶

Mikko Sauli.

Ruisleivät, puukot ja metsät ovat oikeastaan vastausta myös sille, ettei meillä oikein ole vaihtoehtoja. Konsensuskulttuuri on samanlaisuutta.”

ARJA: Mitä tähän sanot sinä, Laura, joka brändäät Suomea brändiryhmässä?

LAURA: On hirveän vaikeaa vapautua myyttikliseistä. Niitä vain uusinnetaan. Peruskaura tulee jo 1800-luvulta: Suomi on luonto – katso, siellä on isänmaa! Vaikka kuinka halutaan taistella, että onhan meillä kaupunkikulttuuria, muotoilua ja muuta, niin hiljainen tieto – puukko, sauna, ruisleipä – vain elää. Olen huolissani, ettemme pysty uusintamaan kansallista kuvastoamme, mutta katsotaan nyt.

MIKKO: Ruisleivät, puukot ja metsät ovat oikeastaan vastausta myös sille, ettei meillä oikein ole vaihtoehtoja. Konsensuskulttuuri on samanlaisuutta. Se on kuin itseään uusintava konstruktio jossain takaraivossa. Suomalainen kulttuuri ei ole suopea avoimelle keskustelulle. Ihan kuin olisi olemassa kollektiivinen klikki, joka tyrmää vaihtoehdot hulluiksi tai älyttömiksi. Siinä sitten ollaan hallintoalamaisina ja tyydytään asemaamme.

TEEMU: Mutta kauheintahan tässä vasta on se, että jos me kerran olemme maailman paras maa, meidän pitäisi lopettaa valittaminen heti! Mutta eihän me siihen pystytä. Tyypillinen juttuhan on, että kun kaksi suomalaista kohtaa, jo alkaa valittaminen. Kaikki vajoaa valittamiseen. Sen täytyy olla geneettistä.

LAURA: Eipäs kuin kulttuurista! Onhan meillä myös maan tapa. Se on eräänlainen kulttuurinen koodisto, toimintakaava, johon on kasvettu koululaisina, opiskelijoina, kunnallispoliitikkoina tai muina toimijoina. Se on hurjan yhdenmukaistava. Kaikki tuntevat toisensa, kun tullaan tiettyyn tasoon. On siinä vahvuuksiakin. Eivätthän meillä eliitit ole sillä tavoin etääntyneet, etteivät kävelisi kadulla muiden seassa.

TEEMU: Tähän ei voi kyllä ottaa kuin vanhoja sanontoja: kyllä epärehellinen kansa tietää, kuka on lahjottu ja kuka ei.

LAURA: Todellinen ongelma on luokkayhteiskunnan paluu. Se näkyy selvästi: ammatit, huono-osaisuus ja hyväosaisuus periytyvät. 1970-luvulla yritettiin vapauttaa ihmiset sukupuoleen tai tiettyyn alueeseen liittyvästä asemastaan, ylipäätään taustastaan, ja nostaa yhä useampi eliittihissiin. Siinä onnistuttiin suurten ikäluokkien kohdalla, mutta nyt lapset ja lapsenlapset palaavat vanhempiensa uraan. Esimerkiksi yliopistomaailma on mennyt täysin kiinni. Siteeraan usein **Jukka Kekkosta**, joka Helsingin yliopiston oikeustieteellisen dekaanina ollessaan havahtui kohdatessaan ensimmäisen vuoden opiskelijat. Hän tunsi heidät, koska tunsi heidän vanhempansa.

Meillä on politiikan perheet, musiikkipiirit, papit: nehän ovat näitä vanhoja periytyneitä ammatteja. Kodin merkitys on palannut tuottamaan sosiaalista identiteettiä entistä voimakkaammin.

ARJA: Eikö silloin voisi ajatella niin, että maahanmuutto on itse asiassa juuri se tekijä, jolla

pidetään yhteiskuntaa liikkeessä ja murretaan perheitten valtaa?

MIKKO: Ehdottomasti. Siksipä kummastuttaa tämä maahanmuuttokeskustelu. *Helsingin Sanomissa* oli taannoin Euroopan geneettinen kartta, jossa Suomi oli omassa ylhäisessä yksinäisyydessään kartan yläreunassa. Ei juuri mitään linkkejä minnekään muualle. Ainakin minun ensireaktioni oli, että nyt rajat auki ja äkkiä. Kyllä pitää olla leveyttä perimässä, ja kulttuurisesti on hyvä, että saadaan vaikutteita.

TEEMU: Perinteisesti leveys on saatu avioliiton kautta. Sitten ovat tietenkin mustalaiset, jotka on aina ajettu kaikkialta pois. Heitä on lyöty ja alistettu. Suomessa ei kuitenkaan lyödä, ja siksi he ovat tänne tulleet.

LAURA: Suomi on kuin saari. Meillä on saarivaltakunnan mentaliteetti. Ellei Itämerta olisi, meillä voisi olla toisenlainen mentaliteetti, mutta nyt meitä hallitsee pohjoisen ja perifeerisyyden myytti. Ajattelemme, että ”eihän tänne kukaan halua”. Kyllä jo monen tieteenalan piirissä on todettu, että Suomi, suomalaisuus ja suomen kieli heijastavat pitkäaikaista sekoittumista ja Itämeren yli tapahtunutta vuorovaikutusta. Ainahan on tapahtunut sekoittumista, idästä on tullut laukkuryssää, baltteja ja turkkilaisia.

ARJA: … ja kiinalaisia viime vuosisadan alussa pakkotöihin.

TEEMU: Ensimmäiset kymmenkunta Helsingin pormestareista olivat saksalaisia ja sitten ruotsalaisia ja venäläisiä.

LAURA: Menneisyys vastaa niin kuin sinne huudetaan. Todellisuudessa väkeä on tullut, ja väkeä on lähtenyt. Kyllähän suomalaisten poismuutto on ollut mieletön juttu. Jokaisella meistä on sukulaisia Ruotsissa tai Amerikassa. Me vain ajattelemme, että Suomi on rajojen sisäpuolella

MIKKO: Maailmalla on paljon massiivisia muuttoliikkeitä. Olin juuri vaalitarkkailijana Filippiineillä. Saarilla on 100 miljoonaa ihmistä, 12 miljoonaa ulkopuolella.

LAURA: Poikkeamme pohjoismaista siinä, ettei meillä ole siirtomaamenneisyyttä. Siirtomaamenneisyys tuo paineensietokykyä monikulttuurisuuden suhteen, mutta tuo taas toki muita ongelmia. Meillä ei ole monikulttuurisuuden muistia.

ARJA: Miten yhdenmukainen ja sulkeutunut Suomi meillä onkaan! Perhe uusintaa, eletään kuin saaressa ja mietitään turisteja, koska he tulevat vain käymään.

MIKKO: Sulkeutunut mentaliteetti saa monet lähtemään. Ainakin monet tuttuni yliopistomaailmassa tekevät niin. Mutta onhan meillä toki alakulttuureja.

LAURA: Meillä on 1960-luvun kulttuurivallankumouksen jälkivaikutuksena alakulttuurien maailma, jonka kirjo on laaja. Mutta se on enemmänkin elämäntapaa eikä mielipidekirjoa. Mielipideilmastoa hallitsee yksi iso media Sanoma Oy.

ARJA: Elämäntapa ei käänny mielipiteiksi. Oletteko tästä samaa mieltä?

MIKKO: Erilaiset elämäntavat kääntyvät ikään kuin itseensä ja sulkeutuvat ulkopuolisen suhteen. Se näkyy välinpitämättömyytenä.

TEEMU: Tarvitsemme järisyttävämpiä ideoita! Valtioliitot on ratkaisu. Valtioliitto Kuuban kanssa olisi kaikille hyvä. Työttömät saavat olla lämpimässä, olisi rento meininki.

ARJA: Vakavasti puhuen. Miten voimme saada moniarvoisuutta, etenkin jos trendit vahvistavat yhdenmukaisuutta? Erilaisena on vahvempi kohtaamaan nimittäin muutoksia, joita väistämättä tulee.

LAURA: Ei se mahtikäskyillä tule, sen on tultava sisäsyntyisesti.

TEEMU: Edesmennyt ystäväni **Matti Koivu** kirjoitti minulle opintovelkaliikkeen aikoihin 1981 Senaatintorilla mielenosoituksessa puhuttavaksi, että ”kukkapukettilähetystöjen aika on ohi”. Oli aika painaa karvalakki syvälle päähän. Kyse on siitä, että pitää olla aito kontakti niihin ihmisiin, joita päätökset koskevat. Nyt ei ole minkäänlaisia lähetystöjä, ja internetkeskustelukin on negatiivista uiskentelua tyyliin, että ”mulla menee vielä huonommin”. Oikea arki ja päätöksenteko eivät kohtaa.

ARJA: Tervetuloa siis lakot, miekkarit ja erilaiset mielipiteet!

LAURA: Politiikka ei ole enää valtiolliskansallista. Devalvaatiolla ei esimerkiksi enää hoideta ongelmia. Mutta silti on luotettava demokratiaan ja politiikkaan, jonka sisältö pitää vapauttaa raskaasta kansallisvaltion taakasta. Politiikkaa voi olla myös alakulttuurien politiikka. Pieni mittakaava on kiinni vain korvien välistä.

MIKKO: Siksi juuri politiikassa itsessäänkin on vikaa. Vaikka puolueet kertovat, että niitten kautta voi vaikuttaa, ihmiset eivät silti usko. Ihmiset aistivat tilanteen. Noidankehä on osin mentaalinen. Politiikan pitää tuoda esille oikeasti vaikuttavia tekijöitä. Minusta olennaisinta juuri nyt on, millaista on meidän EU-politiikkamme. Se todella vaikuttaa meihin, ja siihen pitää vaikuttaa. Mutta keskustelua käydään vain akselilla EU hyvä – EU paha. Suomen ja EU:n linkit pitää tehdä näkyviksi ja ymmärrettäviksi.

TEEMU: Alakulttuurien verkottumisessa kulkee koko maailma rinnalla. Internetin myötä kommunikaatio nousi ihan uudelle tasolle. On paljon yhteisöjä ja alakulttuureja, joille maan rajat eivät ole mitään. Me olemme vasta tietoyhteiskuntamuutoksen kynnyksellä. Seuraava vaihe on, että tulee sellaisia automaattisia kielenkääntäjiä, niin että voimme ymmärtää mitä tahansa intialaista murretta. Tietoyhteiskunnassa myydään vielä välinettä. Kun sisältö hallitsee, siitä tulee ihmisten välisyyttä.

ARJA: Teiltä on varmaan turha kysyä, vaarantaako tuollainen kehitys suomalaisuutta?

MIKKO: Yhtä hyvin voisit kysyä, onko sähkö vaarallista.

LAURA: Muutokset ovat sukupolvikysymyksiä. Ne ovat hitaita, kymmenen vuotta on minimi. Mehän olemme eläneet viime vuosina suurten ikäluokkien ihanteitten mukaan.

MIKKO: Minä odottelen oman sukupolveni muutoskykyä. Mutta eihän kukaan tarjoillut suurille ikäluokillekaan valmiina mitään. He valtasivat aktiivisesti yhteiskunnan linnakkeita ja tavoittelivat valtaa ihan aggressiivisesti. Kyllä sen pitäisi olla kansalaisvelvollisuus ponnistella, että asiat aina nytkähtäisivät eteenpäin.

LAURA: Suomi on sillä tavalla ”nasta” maa, että yksi ihminen ja oikea ajoitus saavat paljon aikaan. Meillä on mediassa jatkuva vihaisen nuoren miehen ja kauniiden tyttöjen nälkä. Minä odotan kyllä, että tiedonvälitys murtuisi. Että päästäisiin yhden median kulttuurista ja että tiedonvälitys monipuolistuisi.

TEEMU: Meillä on jo sukupolvia, jotka ovat vapautuneet sanomalehdistä. Tämä ei tarkoita sitä, etteivätkö ihmiset seuraisi asioita. Sosiaalisessa mediassa tapahtuu paljon, ja se on uskomattoman tehokas ja nopea. Tämäkin liittyy sukupolvien vaihtumiseen. Meillä on vielä paljon johtavissa asemissa olevia, jotka eivät käytä tietokonetta. Sihteeri katsoo heidän sähköpostinsa.

MIKKO: Minusta sosiaalinen media ja poliittinen aktiivisuus on kaksiteräinen miekka. Jos olisin päättäjä, minua eivät pelottasi niinkään tuhannet hiirenklikkaukset vaan enemmänkin tuhannet ihmiset eduskunnan portailla. Fyysisellä maailmalla on sittenkin merkitystä.

LAURA: Kyllä se niin on, että ihminen on olento, joka toteuttaa itseään yhteisönsä kautta. Uskon vahvasti pienimuotoisen tekemisen paluuseen. Esimerkkinä: näen roskan kadulla, otan sen itse pois. Kyseessä on oman elämän hallinnan tahto. Ei odoteta, että järjestelmä hoitaa.

TEEMU: Varmaan myös kouluissamme kasvaa sellaisia nuoria globalisaation hengessä, jotka ymmärtävät, että on paljon ongelmia, joita ei ratkaista ostamalla tai myymällä. Heille jää tehtäväksi polkea jalkoihinsa globaalitalouden harvainvalta.

MIKKO: Ja tiedonvälityksen harvainvalta. Sanoma Oy muuttaa nimensä 50 vuoden kuluttua Oy Kansalaisyhteiskunta AB:ksi. Meistähän se riippuu. Kun vaan on tarpeeksi iso porukka. Muutenhan me olisimme globaalin finanssipääoman Matrix-pattereita kaikki. Finanssipääoma on osannut sitoa meidät ja yrittää koko ajan luoda voimakkaampaa riippuvuutta itseensä. Tämä on murrettava.

ARJA: Luotamme siis alakulttuurien voimaan. Elämäntapojen on vain oltava myös mielipiteitä politiikan suunnasta. YD

Arja Alho on Ytimen päätoimittaja.

Kuvat: Kari Sarkkinen

Suomi haluaa vastata globaaliin talouskilpailuun brändäämällä itsensä. Konsensuksen vaatimus herättää kuitenkin epäilyjä moniarvoisessa ja toisistaan poikkeavien intressien värittämässä yhteiskunnassa, toteaa **Hanna Lukkari.**

Tuote nimeltä SUOMI™

Globaaleilla markkinoilla mielikuvat ovat kovaa valuuttaa.

Lisääntyvä kansainvälinen kilpailu yrityksistä, investoinneista, poliittisesta vaikutusvallasta, työvoimasta, asukkaista ja matkailijoista on saanut kaupungit, kunnat ja valtiot pohtimaan, mikä ainutlaatuinen piirre erottaisi ne kilpailijoistaan.

- Pelkästään Euroopassa yli 100 000 kuntayhteisöä kilpailee samoista niukoista resursseista, joten pelkkä paikkasubstanssi ei enää riitä, vaan mielikuvat ratkaisevat voittajat tässä 'paikkasodassa', sanoo maabrändäyksen asiantuntija **Seppo Rainisto.**

Rainisto on toiminut Suomen maabrändi-hankkeen pysyvän vastuutahon Finland Promotion Boardin tieteellisenä asiantuntijana yhdessä **Teemu Moilasen** kanssa. Nokian entisen toimitusjohtaja **Jorma Ollilan** luotsaaman maabrändivaltuuskunnan raporttia odotetaan lokakuussa.

Maabrändäys on yritys hallita sitä, millainen kuva maasta ihmisten mieliin muodostuu.

- Maabrändäyksen lähtökohta ja tavoite on oman maan taloudellisen kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin vahvistaminen. Vahva maabrändi on maan ja sen asukkaiden kaikkein tärkein voimavara tulevaisuudessa, Rainisto sanoo.

"Viheliäisestä maasta" merkkituotteeksi

Kansat ovat luonnehtineet toisiaan kautta aikojen – ja usein negatiiviseen sävyyn. Suomalaiset ovat tavanneet pitää ensimmäisenä mainintana olemassaolostaan roomalaisen historijoitsijan **Tacituksen** mainintaa "ihmeen villeistä, viheliäisen köyhistä" fenneistä. Nykyaikana vähemmän mairittelevaan maakuvaan ei Seppo Rainiston mielestä tarvitse kuitenkaan tyytyä. Järjestelmällisellä työllä maakuvasta voidaan nimittäin muokata kansallisen identiteetin kirkkainta kärkeä heijastava maabrändi.

Maabrändi, aivan kuten fyysisiin tuotteisiin liitetyt mielikuvat, on osittain brändinluojan toiminnan tulosta. Maakuva taas on Rainiston mukaan pääosin sattumanvaraisesti ja suunnittelematta syntynyt.

- Ellei prosessia itse ohjata, maa saa joka tapauksessa mielikuvansa yleisen tietämättömyyden tai välinpitämättömyyden tuloksena, Rainisto huomauttaa.

Toisin kuin maakuva maabrändi "viestittää oikeita asioita oikealla tavalla – esimerkiksi turvallisuudesta, ympäristöstä, verotuksesta, työvoimasta, poliittisesta vakaudesta, koulutuksesta tai yhteiskunnan 'hengestä' ja omaperäisyydestä", Rainisto kirjoittaa yhdessä Teemu Moilasen kanssa maabrändivaltuuskunnan työn pohjaksi laaditussa teoksessa *Suomen maabrändin rakentaminen*.

Maabrändinluoja etsii siis niitä elementtejä suomalaisuudesta, jotka kilpailukyvyn edistämisen näkokulmasta heijastavat suomalaisuutta oikealla tavalla. Tavoitteena on luoda ihmisten mieliin mielikuva ei "ihmeen viheliäisestä" maasta vaan merkkituotteesta nimeltä Suomi.

Mielikuvien hallinnan vaikeus

Kaikki Suomen maakuvan rakentumiseen perehtyneet tutkijat eivät kuitenkaan ole innostuneet brändin käsitteestä.

- Hiihtokeskuksia voi vielä brändätä, mutta valtio ei ole hiihtokeskus, muistuttaa viestinnän asiantuntija, Suomi-kuvasta ja sen muodostumisesta väitellyt **Mia Lindberg.**

- Valtio ei ole vain paikkakunta, se ei ole edes kaupunkien ja kuntien summa. Valtio on paljon muuta: siihen kuuluu politiikka, talous ja kulttuuri sekä historia ja nykyisyys. Valtio on laaja ja monitasoinen kokonaisuus. Brändin eli tuotemerkin käsite yksinkertaistaa liikaa ja vaikuttaa ajattelu- ja toimintatapoihin, Lindberg sanoo.

Lindberg korostaa, että maabrändin rakentajan mahdollisuuksia vaikuttaa maakuvaan rajoit-

Maabrändäyksen lähtökohta on oman maan taloudellisen kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin vahvistaminen. Se on maan kaikkein tärkein voimavara tulevaisuudessa.”

tavat jo olemassaolevat mielikuvat. Moni asia nykyisessä Suomi-kuvassa tulee ymmärrettäväksi historian kautta.

- On rahan tuhlausta ajatella maakuvan rakentamista tuotemerkin lanseerauksena. Kun puhutaan maasta, ei lähdetä tyhjältä pöydältä.

Lindberg vertaa Suomi-kuvan rakentamista seisovaan pöytään: virallinen Suomi asettaa pöydälle kaikenlaisia “hyviä juttuja” Suomi-designista kännykkäkulttuuriin ja kutsuu esimerkiksi ulkomaisia toimittajia nauttimaan tämän pöydän antimista.Ulkoasiainministeriö onkin tehnyt näin jo 1990-luvun alusta saakka tuomalla Suomeen nuoria toimittajia, joiden uskotaan kuukauden mittaisen kurssin jälkeen tietävän ja kirjoittavan jotain Suomesta. Lindberg pitää toimittajanalkujen kurssittamista esimerkkinä maakuvan pitkäjänteisestä rakentamisesta. Pöydän kattausta kuitenkin sekoittaa se, että ulkomaiset toimittajat saattavatkin valita juttuunsa niiden tahojen näkökulman, jotka tarjoilevat virallisen menun ulkopuolelta.

Lindberg antaa esimerkin. 1990-luvulla Suomen ja Saksan lehdistössä käytiin niin kutsuttua metsäsotaa eli keskustelua ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä metsänhoidosta. Ympäristöjärjestöt saivat virallisen Suomen kannasta poikkeavan näkökulmansa hyvin läpi Saksan mediassa. Metsäsodassa rajalinjat eivät kulkeneet maiden välillä vaan sisällä: kotijoukkueen rivit eivät olleet suorassa. Sotasanastosta poimitut kielikuvat kuten isänmaallinen rintama ja maanpetturit korostivat kansan yhtenäisyyttä kansallisen edun nimissä, mutta yhteisymmärrystä kansallisesta edusta ei syntynyt. Oliko Suomen etu hakata vanhoja metsiään vai säästää ne? Dramatiikasta huolimatta kyse oli Lindbergin arvion mukaan lopulta arvokeskustelusta sekä siitä, kuka saa osallistua Suomea koskevaan keskusteluun. Virallinen Suomi joutui siis kilpailemaan epävirallisten äänten kanssa siitä, kenellä on valtaa vaikuttaa Suomi-kuvaan maailmalla.

Yhteen brändihiileen puhaltaminen vaikeaa

Lindbergin linjoilla on yllättäen koko nation branding -käsitteen kehittänyt britannialainen **Simon Anholt**, joka on konsultoinut myös Suomen maabrändin rakennustyötä. Anholt sanoo alkaneensa välttää brändi-sanaa, koska se vie hänen mukaansa ihmisten ajatuksia liikaa markkinointikampanjoihin. Maita ei voi brändätä kuin tuotteita, joten Anholt puhuu mieluummin maan maineen parantamisesta.

Rainisto ja Moilanen myöntävät, että maan tapaisen monimutkaisen ja moniulotteisen ”tuotteen” brändääminen – sen maineen hallitseminen ja parantaminen – on vaikeaa. Avaintekijä brändäyksen onnistumiseen on se, että kotijoukkueen rivit ovat suorat niin kansalaisten kuin brändäykseen aktiivisesti osallistuvien osapuolten osalta ulkoministeriöstä elinkeinoelämään.

- Maabrändäyksen onnistuminen edellyttää laajaa osallistumista ja sidosryhmien yksituumaisuutta. Yhdenmukaista sanomaa on viestitettävä pitkän aikavälin puitteissa johdonmukaisesti, Rainisto sanoo.

Rainiston ja Moilasen mukaan keskeinen syy maabrändiprojektien epäonnistumiseen useissa maissa on ollut se, ettei kotimainen yleisö ole seissyt brändin takana eikä sen tukena.

- Maabrändäyksessä tarvitaan laajaa osallistumista, eikä brändäys onnistu ilman omien kansalaisten tukea ja valitun viestin laajapohjaista hyväksymistä, Rainisto sanoo. Koko kansan tulee “säteillä arvoja”, joita markkinointiväitteisiin sisällytetään.

”Me” globaalissa talouskilpailussa

Kansakuntaa brändäämällä Suomi tavoittelee voittoa “paikkasodassa”; kuvaapa valtiovarainministeri **Jyrki Katainen** viimeisintä talouskriisiä blogissaan “talouden talvisodaksi”. Voimakkaat sanavalinnat viittaavat siihen, että kyseessä ajatellaan olevan maamme tulevaisuus, haaste, jonka taakse on saatava koko kansakunta.

Koko kansakunnan yhdistävän viestin määrittely on hankalaa. Mikä olisi sellainen asia, jonka takana suurin osa suomalaisista voisi nykypäivänä seistä?”

Englanninkielinen käsite nation brand on toisinaan suomennettu myös ”kansakunnan brändiksi”. Tämä ilmaisu tuo hyvin esiin sen, että brändäyksellä tavoitellaan ei vain suomalaisten yritysten vaan koko kansakunnan etuja.

Poliittisen historian professori **Pauli Kettunen** huomauttaa teoksessaan *Globalisaatio ja kansallinen me*, että kansallisvaltion merkitys ei ole vähentynyt, vaikka talouskilpailu on siirtänyt kansallisvaltion kapasiteettia muun muassa ylikansallisille rahamarkkinoille ja suuryrityksille. Päinvastoin: talouskilpailua on pidetty “meidän”, siis kansakunnan, kohtaamana. Tämä haaste pakottaa pohtimaan kansallista identiteettiä, katsomaan sitä kansainvälisten toimijoiden näkökulmasta ja ponnistelemaan Suomi-kuvan kohentamiseksi kilpailukyvyn parantamisen toivossa.

Kettunen arvioi, että globaali talouskilpailu ja paine parantaa kansallista kilpailukykyä on johtanut maabrändäyksessäkin ilmenevään kansallisen konsensuksen korostamiseen. Hän ei kuitenkaan näe konsensuksen korostamista ongelmattomana. Sen tavoittelu kilpailukyvyn parantamisen nimissä voi hänen mukaansa “kääntyä käsitykseksi, että asiat ovat hyviä, mikäli ne palvelevat kilpailukykyä. Ennen muuta tällainen konsensualismi estää asettamasta kysymyksiä erilaisten ihmisten ja ihmisryhmien erilaisten etujen, tarpeiden ja tavoitteiden puolista, jotka eivät kenties ole alistettavissa konsensuksen piiriin ja kilpailukyky-yhteisön projektin palvelukseen.”

On mielenkiintoista nähdä, osallistuvatko esimerkiksi 1990-luvulla ”ongelmia” aiheuttaneet ympäristöjärjestöt nyt pari vuosikymmentä myöhemmin maabrändityöhön. Ainakaan maabrändivaltuuskuntaan ei ole valikoitunut yhtään kansalaisjärjestöjen edustajaa.

Myös Mia Lindberg suhtautuu epäilevästi maabrändääjien toiveeseen yhtenäisestä rintamasta. Maakuva muodostaa tärkeän kulttuurisen ja sosiaalisen toimintaympäristön yrityksille ja ihmisille, mutta selkeän, koko kansakunnan yhdistävän viestin määrittely on hankalaa. Mikä olisi sellainen asia, jonka takana suurin osa suomalaisista voisi nykypäivänä seistä? Lindbergillä ei ole kysymykseen suoraa vastausta, mutta hän uskoo, että dialogilla ja realistisella tavoitteenasettelulla päästäisiin maakuvan rakentamisessa pitkälle.

Suomen maabrändivaltuuskunta kohtaa siis todellisuuden, jonka moniäänisyys tekee konsensusrintaman saavuttamisesta vähintään haasteen. Suomen mainetta maailmalla rakentavat myös brändin ulkopuolelle jättäytyvät – tai jätetyt – itsenäiset toimijat. YD

Hanna Lukkari on vapaa toimittaja ja kääntäjä.

Kuvitus: Kalle Ahonen

Yhteiskuntarakenteiden muutos edellyttää myös demokratian uudistamista. Kansanvaltaa voisi vahvistaa tuomalla kansalaiset tiiviimmin mukaan poliittiseen keskusteluun, kirjoittaa **Kimmo Grönlund.**

Parempaa politiikkaa osallistuvalla DEMOKRATIALLA

Edustuksellinen demokratia on suomalaiselle nykykansalaiselle normi. Harva tulee edes pohtineeksi, voisiko vaaleihin ja puolueisiin perustuvaa demokratiaa täydentää. Demokratian suomennos ”kansanvalta” voi kuitenkin herättää kysymyksiä. Voisiko kansalaisella olla muitakin rooleja kuin vaaleissa tapahtuva valtakirjan anto? Useiden johtavien demokratiatutkijoiden mielestä nykymuotoinen välillinen demokratia on tullut tiensä päähän. Kansalaisilla tulisi olla sananvaltaa myös päätettävissä asiakysymyksissä.

Edustuksellisen demokratian puolustajien pääargumentit voidaan jakaa kahdenlaisiin: mahdollisuusargumentteihin ja laatuargumentteihin. Mahdollisuusargumenteilla viittaan perusteluihin, joiden mukaan laajoissa yhteiskunnissa demokraattinen päätöksenteko vaatii työnjakoa. Kun sekä kansalaisia että päätöksenteon kohteena olevia asioita on liikaa, ei kansalaisten laajamittaista osallistumista päätöksentekoon pidetä mahdollisena. Argumentteihin lisätään usein myös se seikka, että käsiteltävät asiakokonaisuudet ovat niin monimutkaisia, että vaaleilla valittujen edustajien on jo käytännön syistäkin tehtävä yhteiset päätökset.

Sen sijaan päätöksenteon laatuun liittyvien argumenttien mukaan edustuksellinen demokratia tuottaa lähtökohtaisesti parempaa politiikkaa kuin kansalaisten suoraan osallistumiseen perustuva demokratia. Vaalidemokratiaa pidetään siis parempana sen vuoksi, että tavallisten kansalaisten kykyä perehtyä asiakysymyksiin ja päättää niistä pidetään heikompana kuin politiikkaan erikoistuvien poliitikkojen.

Ranskalainen politiikan tutkija **Bernard Manin** kutsuu 1900-luvun alkupuoliskolla syntynyttä yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden tuomaa joukkodemokratian vaihetta puoluedemokratian ajaksi. Laajamittainen edustuksellinen demokratia vaati kannatusjoukkojen mobilisaatioon kykenevät puolueet. Joukkovoimaan nojanneet työväenpuolueet menestyivät vaaleissa hyvin, ja myös porvarilliset puolueet pyrkivät vaalimenestyksenä turvaamiseksi organisoitumaan joukkopuolueiksi. Pääosin yhteiskuntaluokkiin, mutta myös uskonnollisiin ja kielellisiin ryhmiin perustuneet puolueet, mobilisoivat äänestäjäkuntaa varsin tehokkaasti.

Puoluedemokratian ajanjaksoon kuului korkean puoluesamastumisen aste, ja kannatussiirtymät puolueiden välillä vaaleissa olivat tämän vuoksi vähäisiä. Samalla poliittisen debatin painopiste siirtyi parlamentista puolueiden sisälle ja puolueiden välille. Puolueiden yhtenäisyyden ilmentymänä toimi tiukka puoluekuri, jonka turvin hallituspuolueet tekivät päätökset enemmistöparlamentarismin periaatteiden mukaan.

Poliittisen järjestelmän inklusiivisuus eli eri kansalaisryhmien mielipiteiden huomioon ottaminen toteutui puoluedemokratian aikaan kahdella tavalla. Toisaalta puolueiden ja niiden kannattajaryhmien välinen side oli tiivis ja puolueilla oli suuri joukko omia jäseniä. Toisaalta järjestäytyneiden intressien, erityisesti työmarkkinajärjestöjen ja poliittisen järjestelmän välille luotiin pysyvät ja tiiviit neuvotteluyhteydet. Tällainen korporativistinen järjestelmä takasi, että eri osapuolia kuullaan jo lainsäädännön valmisteluvaiheessa.

Vaalidemokratian pelisääntöjen mukaan vanhat puolueet käyttävät sataprosenttista valtaa, vaikka joka kolmannen kansalaisen poliittisesta tahdosta ei ole tietoa.

Kansalaiset, jotka kokevat poliittisen järjestelmän vieraaksi, ovat käytännössä päätöksenteon ulkopuolella: 2000-luvun pätkätyöläisiä ei edusta kukaan.

Kolmannes kansasta ei näy eduskunnassa

Puoluedemokratiassa kansan aggregoidun eli yhteen lasketun poliittisen tahdonilmaisun ja vaalituloksen välillä oli hyvä vastaavuus. Äänestäminen oli oman yhteiskuntaryhmän puolueelle annettu valtakirja, yhteenkuuluvuuden kollektiivinen ilmaisu. Varsinkin korkean poliittisen mobilisaation kaudella 1960- ja 1970-luvulla parlamentin koostumuksen voidaan katsoa vastanneen melko hyvin kansan yhteen laskettua poliittista tahtoa.

Äänestysvilkkauden lasku viime vuosikymmeninä ja puolueiden aktiivijäsenten lähes täydellinen kato on asettanut joukkovoimaan perustuneen edustuksellisen demokratian kritiikin kohteeksi. Suomessa lasku eduskuntavaalien äänestysvilkkaudessa on ollut lähes 20 prosenttiyksikköä, vuoden 2007 vaaleissa enää alle 68 prosenttia äänioikeutetuista käytti äänioikeuttaan. Samaan aikaan työmarkkinat ja koko yhteiskunta ovat muuttuneet entistä monimuotoisemmiksi ja selkeiden yhteiskuntaluokkien väliset erot ovat hävinneet. Vanhoille yhteiskuntaluokille syntyneet puolueet eivät enää kykene keräämään uskollisia äänestäjiä taakseen. Puoluedemokratian aika on päättynyt.

Vuoden 2009 *European Social Survey* -kyselyn (ESS) mukaan enää vain 3,5 prosenttia suomalaisista toimii poliittisissa puolueissa. Äänestysvilkkauden lasku huolestuttaa sekä poliitikkoja että politiikan tutkijoita. Poliitikot ovat yleensä huolissaan sen vuoksi, että äänestysosallistumisen tason on väljästi ottaen katsottu olevan poliittisen järjestelmän legitimiteetin mittari. Legitimiteetillä tarkoitetaan sitä, että poliittisen järjestelmän pelisäännöillä ja vallankäytöllä on kansan keskuudessa laaja hyväksyntä. Vaikka politiikan tutkijat eivät näe asiaa yhtä yksioikoisena, erityisesti eduskuntaa kohtaan tunnetun luottamuksen ja äänestysvilkkauden välillä on havaittu selkeä yhteys. Poliittisia puolueita kohtaan tunnettu luottamus on Suomessa ollut heikkoa jo pitkään. MTV3:n ja oikeusministeriön kevättalvella tekemän demokratian ilmapuntarikyselyn mukaan suomalaisten luottamus poliitikkoja kohtaan on heikennyt nopeasti vuoden 2009 ESS-tuloksiin verrattuna. Tässä näkyvät niin kutsutun vaalirahakohun vaikutukset.

Tutkijoiden huoli äänestysvilkkauden ja muun poliittisen osallistumisen laskusta liittyy lähinnä demokratian perusvaatimuksena pidetyn tasa-arvovaatimuksen toteutumiseen. Vaalidemokratian pelisääntöjen mukaan esimerkiksi Suomessa vanhat puolueet käyttävät sataprosenttista valtaa, vaikka joka kolmannen kansalaisen poliittisesta tahdosta ei ole tietoa. Myös sekä jäseniään että ihmisten luottamusta menettäneet järjestäytyneet intressit, puolueiden ohella esimerkiksi ammattiyhdistysliike, elinkeinoelämä ja kirkko käyttävät edelleen vahvaa poliittista valtaa korporativismin perinteen turvin. Ne kansalaiset, jotka kokevat koko järjestelmän ja sen toimijat vieraiksi, ovat käytännössä päätöksenteon ulkopuolella: 2000-luvun pätkätyöläisiä ei edusta kukaan.

Politikointi ei tyydytä kaikkia

Demokratiateoreetikkojen piirissä on viime vuosina vaadittu yhä äänekkäämmin uusia toimintatapoja vaalidemokratiaa täydentämään. Erityisesti niin kutsuttu deliberatiivinen koulukunta on nostanut julkisen harkinnan periaatteen demokratian keskipisteeseen. Siinä päätöksentekoa edeltävä julkinen keskustelu ja harkinta mielletään demokratian ydinarvoiksi. Tavoitteena on, että keskustelu ja harkinta johtavat valistuneeseen päätöksentekoon, joka perustuu punnittuun tietoon ja kaikkien osapuolten näkemysten huomioon ottamiseen.

Edustuksellisessa demokratiassa parlamentti voi parhaassa tapauksessa toimia keskustelun ja harkinnan sekä valistuneen päätöksenteon areenana. Toisaalta demokratian toteutumisen kannalta kansalaisten olisi edustuksellisessakin järjestelmässä seurattava kansanedustajien työskentelyä tarkkaavaisesti ennen äänestyspäätöksensä tekemistä. Näin on varsinkin tilanteessa, jossa sekä puolueiden että korporaatioiden yhteys kansalaisryhmiin on rapautunut. Suomessa ongelmana ovat myös koalitiohallitusten työskentelytavat. Hallituspuolueet tavallaan ostavat ja myyvät tukea toisilleen esimerkiksi budjettineuvotteluissa. Argumentoinnin sijasta harrastettava poliittinen kaupankäynti ei tuota sellaisia ratkaisuja, joiden perusteet ovat kaikkien kansalaisten hyväksyttävissä.

Poliittisen järjestelmän ja uuden monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan siteiden lujittamiseksi on kuitenkin olemassa ratkaisuja. Eri puolilla maailmaa on viime vuosikymmeninä kokeiltu erityyppisiä tavallisista ihmisistä koostuvia kansalaispaneeleita. Yhteistä niille on se, että kansalaisia kootaan saamaan tietoa ja keskustelemaan jostain asiakysymyksestä aivan kuten parlamentissa. Ajatuksena on testata, voivatko tavalliset ihmiset toimia päätöksentekijöinä vaaleilla valittujen poliitikkojen tapaan.

Suomessa Åbo Akademin demokratiatutkimuksen huippuyksikkö on tähän mennessä toteuttanut kaksi paneelimuotoista koetta. Näiden kansalaiskeskustelujen aiheena oli ydinvoima ja energiapolitiikka Suomessa. Ensimmäinen keskustelu järjestettiin Turussa marraskuussa 2006 ja toinen virtuaalisesti maanlaajuisena internetin välityksellä keväällä 2008.

Kokemukset olivat hyviä. Osallistujat toimivat yhteisesti laadittujen pelisääntöjen mukaan. Säännöissä painotettiin jokaisen oikeutta omaan mielipiteeseen ja sitä, että kukaan ei ole ”oikeassa” tai ”väärässä” ydinvoiman suhteen. Kokeissamme havaittiin, että osallistujat oppivat paljon kirjallisen tietopaketin, asiantuntijapaneelin ja muutaman tunnin pienryhmäkeskustelun tuloksena. Osallistujien mielipiteissä tapahtui selkeitä muutoksia. Lisäksi havaitsimme, että ihmisten ymmärrys politiikan monimutkaisuudesta lisääntyi, kun he itse joutuivat pohtimaan konkreettista ja moniulotteista kysymystä. Osallistujien luottamus eduskuntaa ja poliitikkoja kohtaan lisääntyi myös kansalaiskeskustelun aikana. Oma kokemus ”poliitikkona” toimimisesta siis lisäsi ymmärrystä edustuksellista demokratiaa kohtaan.

Keskustelusta keskitie kansanvaltaan

Suomalaisten kiinnostus politiikkaa kohtaan on mielipidemittausten mukaan lisääntynyt viime vuosikymmeninä. Samaan aikaan koulutustaso on noussut. Myös objektiivisesti mitattavat tiedot politiikasta ovat Suomessa hyvällä tasolla.

Edustuksellisen demokratian vaihtoehtona esitetään usein puhdas kansanäänestysdemokratia. Uusin demokratiateoria ja politiikan kokeellinen tutkimus näyttävät kuitenkin, että on olemassa kolmas tie. Kansalaisten lisääntynyt poliittinen kiinnostus ja entistä paremmat tiedolliset valmiudet pitäisi ottaa huomioon yksittäisistä asiakysymyksistä päätettäessä. Edustuksellista demokratiaa olisi syytä täydentää ottamalla tavalliset kansalaiset mukaan päätöksentekoprosessiin, sillä parhaimmillaan uudet suorat vaikutuskanavat lisäävät kansalaisten luottamusta koko poliittista järjestelmää kohtaan. Vaaliosallistumisen laskeva suuntaus voitaisiin samalla kääntää nousuun. YD

Kimmo Grönlund on Åbo Akademin yhteiskuntatutkimuslaitoksen johtaja ja valtio-opin dosentti.

Kuvitus: Kalle Ahonen

Eurooppalainen IKILIIKKUJA

Euroopassa vallitsee kollektiivinen itsepetos talouden ikiliikkujasta, jota ei saa kritisoida. Yhteiskunnallisen katastrofin välttämiseksi tarvitaan avointa keskustelua ja uusia arvoja, arvioi **Esa Leskinen.**

Kun olin lapsi, päätin rakentaa ikiliikkujan. Isäni varoitti minua, että projekti tulisi todennäköisesti epäonnistumaan, mutta minä en uskonut häntä, vaan rakensin laudanpätkistä, vastapainosta ja vanhan herätyskellon vieteristä koostuvan härvelin, joka jaksoi pysyä liikkeessä tuollaiset puolitoista sekuntia. Takaiskusta harmistuneena ja huonona häviäjänä tuhosin koko komeuden vasaralla enkä enää sen jälkeen uhrannut ajatustakaan ikiliikkujan rakentamisen jalolle taidolle.

Harva meistä yksilönä uskoo ikiliikkujaan – mutta omituista kyllä, kollektiivisesti monet ovat vakuuttuneita sen olemassaolosta. Euroopan hallitukset ovat Yhdysvaltojen vanavedessä rakentaneet itselleen taloudellista järjestelmää, jota käytännössä hallitsee osakkeenomistajien omistajaohjaus ja tähän liittyvä jatkuvan kasvun vaatimus.

Kasvua on kyllä tapahtunutkin, mutta järjestelmä on pysynyt liikkeessä vain siksi, että rahaa on jatkuvasti lainattu tulevaisuudelta: kriisin sattuessa vanhat velat on yksinkertaisesti katettu uusilla. Juuri tästä syystä kasvu onkin järjestelmään sisäänrakennettu välttämättömyys – jollei tulevaisuuden kasvu kata vanhoja velkoja, lompakoissa, rahastoissa ja pankkitileillä oleva raha osoittautuu fiktiiviseksi ja koko korttitalo romahtaa. Eräässä mielessä talous on muuttunut jättimäiseksi pyramidihuijaukseksi. Mukaan on koko ajan saatava lisää väkeä ja lisää varoja, jotta järjestelmän sisäisesti edellyttämät voitot voisivat toteutua. Kysyykö joku vielä, miksi Euroopan unionin on pitänyt viime vuosina laajentua niin aggressiivisesti?

Periaatteellista erimielisyyttä järjestelmän kestämättömyydestä ei juurikaan ole. Kysykää keneltä tahansa matemaatikolta, keneltä tahansa järjestelmäteoreetikolta – siis sellaisilta asiantuntijoilta, jotka eivät nosta palkkaansa rahoituslaitoksilta – voiko mikään rajallinen järjestelmä kasvaa loputtomiin. Vastaus on: ei voi. Miksei? Koska kaikissa luonnollisissa järjestelmissä ennemmin tai myöhemmin heiluri heilahtaa aina päinvastaiseen suuntaan.

Talouden tankki on tyhjä

Mistä siis moinen kestämättömyys? Miksi olemme rakentaneet itsellemme yhteiskuntamallin, jolla ei ole tulevaisuutta? Vastaus on yksinkertaisesti halpa energia. Yli kahdensadan vuoden ajan fossiiliset polttoaineet – ensin hiili, sitten öljy ja kaasu – ovat pumpanneet länsimaiden kansantalouksiin käsittämättömän määrän energiaa, joka on muuttunut yhtä käsittämättömäksi kasvuksi ja edistykseksi osalle ihmiskuntaa. Fossiilisten polttoaineiden helppo saatavuus ja uskomattoman hyvä hyötysuhde mihin tahansa muuhun energianlähteeseen verrattuna on sanan mukaisesti luonut koko meidän nykyisen sivilisaatiomme. Kahdensadan vuoden ajan maasta on pulpunnut lähes ilmaista energiaa – tajunnan räjäyttävä steroidipiikki kaikenlaiselle kasvulle. Mutta ei enää. Öljy ei toki ole vielä lopussa, mutta se on muuttumassa yhä kalliimmaksi. Minkäänlaista korvaavaa energiamuotoa ei ole näkyvissä. Jopa ydinvoima on toivottoman kallista ja tehotonta halpaan öljyyn verrattuna.

Halvan energian katoamisen vuoksi mikään mahti maailmassa ei pysty pitämään nykyistä järjestelmää yllä, ellei joku sitten keksi ikiliikkujaa ihan oikeasti, mikä on, kuten sanottua, melkoisen epätodennäköistä. Siinä ei auta se, että ryhdytään harrastamaan ”luovaa taloutta”, tai että joku keksii uudenmallisen matkapuhelimen, joka on hienompi kuin kilpailijan vastaava. Tulevaisuudessa kasvu tulee olemaan ainoastaan paikallista ja lyhytaikaista – siitä tulee poikkeus, ei sääntö. Vaikka puoli-ilmaiseen ja näennäisen loppumattomaan energiaan rakentuneen talouden moottori on nyt katoamassa, sen synnyttämä yhteiskunnallinen järjestelmä on edelleen paikallaan.

Vallanpitäjän dilemma: kasvu on välttämätöntä, mutta faktisesti sitä ei synny. Mitä siis tehdä? Aina voi luoda rahaa tyhjästä ja kaataa laskun veronmaksajien niskaan, mikä on vain toinen tapa sanoa, että syödään edeltä käsin kansalaisten tulevaisuus osakkeenomistajien nykyisyyden hyväksi. Niin Euroopassa ainakin tehdään.

Kun Suomen hallitus viime keväänä päätti 750 miljardin euron tukipaketista Kreikalle, valtionvarainministeri **Jyrki Katainen** julisti, että ”nyt on otettu niskalenkki markkinavoimista”. Tässä paljastuu (itse)petoksen koko syvyys, sillä todellisuudessahan sijoittajille lähetettiin seuraavanlainen viesti: ”lainatkaa ihmeessä edelleen Euroopan velkaantuneille hallituksille rahaa ylihintaisilla koroilla, ja jos jokin sattuisi menemään vikaan, niin veronmaksajat kuittaavat kyllä teidän tappionne”. Tämän syvempään tuskin voi markkinavoimien edessä madella. *Wall Street Journal* -lehden kolumnistin erään sanoin: ”Kukapa sijoittaja ei pitäisi riskittömästä lainasta, jonka korkoprosentti on yhdeksän?” Hallitukset käytännössä vakuuttavat, että kansa- ▶

laiset uhrautuvat vaikka viimeiseen mieheen sijoittajien puolesta, jos tarve vaatii. Mutta tämä kään ei tunnu riittävän. Sijoittajat eivät ole ainakaan tähän mennessä vakuuttuneet eikä euroalueen uskottavuus ole palautunut.

Kaikkien yhteinen ”kreikkalainen ongelma”

Mitä Kreikassa sitten todella tapahtui? Maan taloudellis-poliittinen eliitti kaunisteli talouslukuja päästäkseen mukaan unionin rahaliittoon. Kreikan talouteen syntyi kupla, jossa rikkaat rikastuivat, mutta köyhien ostovoima kohonneiden elinkustannusten vuoksi pieneni. Euroopan keskuspankki ja eurooppalaiset hallitukset ummistivat silmänsä Kreikan ongelmilta, koska ne halusivat päinvastoin löyhentää vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjä lisää, jotta saisivat itse helpommin velkaa noususuhdanteen aikana. Ja kun romahdus sitten tuli, lasku tuli tavallisten veronmaksajien maksettavaksi. Eikä siinä vielä kaikki: romahduksen varjolla kansallisia suojaverkkoja ja hyvinvointivaltion rakenteita voidaan purkaa vielä lisää – eikä vain Kreikassa vaan koko Euroopassa.

Tarina on tuttu: kun keinotekoisesti synnytetty kupla puhkeaa, ja maahan iskee taloudellinen kriisi, ilmaantuu paikalle Kansainvälinen valuuttarahasto leikkauslistoineen, jotka kohdistuvat aina niihin yhteiskunnan perusrakenteisiin, joita hyvinvointivaltioksi tai tulonsiirroiksi kutsutaan. Nämä leikkaukset merkitsevät aina ja poikkeuksetta kaikkein heikommassa asemassa olevien ihmisten tilanteen huononemista. Ainoa taho, jota tämä ”apupaketti” todellisuudessa auttaa, ovat osakkeenomistajat, jotka ovat huolissaan sijoitustensa arvon laskusta.

Tätä samaa menettelyä harrastettiin esimerkiksi Thaimaassa 1990-luvun lopulla ja Suomessa saman vuosikymmenen alussa. Tosin Suomi toteutti tunnolliseen tapaansa leikkauskuurin ilman, että Kansainvälisen valuuttarahaston tarvitsi konkreettisesti puuttua asiaan. Vaikutus oli kuitenkin aivan sama: talouden vapauttamisen aiheuttaman kuplan puhkeamiseen vastattiin purkamalla lisää säätelyä ja ”kalliita” suojamekanismeja sekä tulonsiirtoja varattomille. Tuloerot Suomessa ampaisivat OECD-maiden suurimpaan nousuun.

Suomi onkin hyvä esimerkki siitä, että usein toisteltu väite taloudellisen kasvun koitumisesta lopulta koko yhteiskunnan hyväksi ei pidä paikkaansa. 1990-luvun puolivälistä vuoteen 2006 Suomessa vallitsi pitkäaikainen jatkuvan kasvun kausi, jonka aikana pienituloisten asema kuitenkin koko ajan huononi. Sen sijaan väestön rikkaimman prosentin käytettävissä olevat ansiot kasvoivat noin 170 prosenttia. Nyt, kun kasvu on lakannut, varattomille ihmisille ympäri Eurooppaa sanotaan, että lihavat vuodet ovat ohi, ja että hyvinvointivaltioon ei ole enää varaa.

Euroopan liittovaltio, jota mantereen poliittinen eliitti yrittää ajaa eteenpäin nykyisen velka-

Suomi on hyvä esimerkki siitä, että usein toisteltu väite taloudellisen kasvun koitumisesta lopulta koko yhteiskunnan hyväksi ei pidä paikkaansa.”

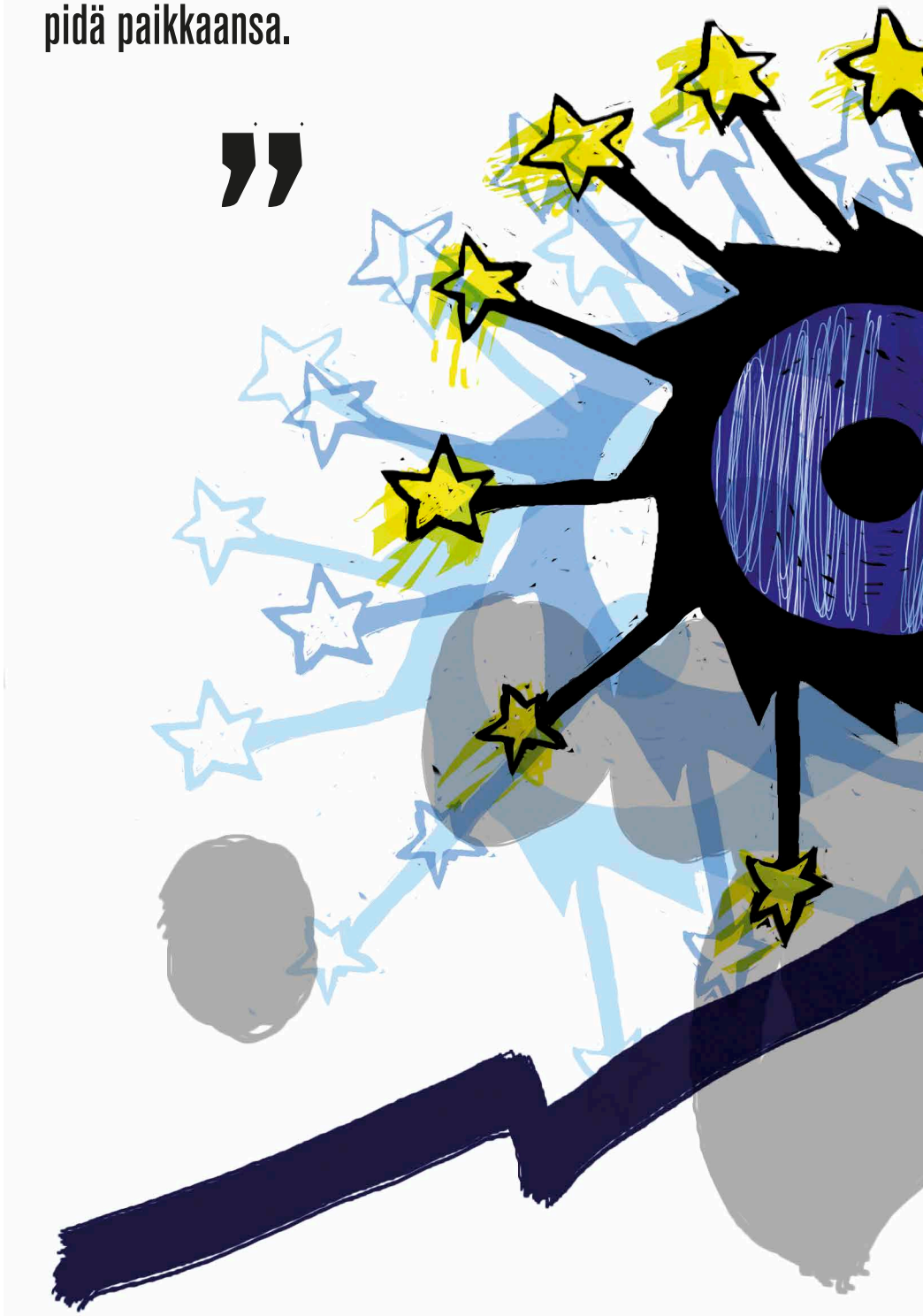

kriisin varjolla, on kasvukapitalistin märkä uni. Sen avulla uhrataan yksittäisten hallitusten viimeinenkin vaikutusvalta yhteneväiselle talouspolitiikalle, joka on kasvuun hinnalla millä hyvänsä pyrkivää politiikkaa. Silloin sijoittajat olisivat viimeinkin lopullisesti vapaat ottamaan riskejä ja keräämään voittoja täysin varmana siitä, että romahduksen sattuessa Euroopan veronmaksajat aina korvaavat heidän tappionsa. Kyydistä pudonneiden suojamekanismit voitaisiin kasvun ja tehokkuuden nimissä lopullisesti purkaa.

Yhteiskunnallinen ilmasto on muuttunut niin, että viittaukset mihin tahansa muihin arvoihin kuin talouteen ja kasvuun ovat muuttuneet sopimattomiksi.

Konsensus ei kritisoi

Kysymys kuuluu: haluammeko me eurooppalaiset todella tätä? Pelottavaa on, kuinka vähän tästä aivan ilmiselvästä asiasta oikeastaan puhutaan julkisuudessa. Vuosikymmeniä jatkuneen kollektiivisen itsepetoksen seurauksena me eurooppalaiset emme todellisuudessa usko mihinkään niistä arvoista, joihin väitämme uskovamme – meiltä ovat kadonneet niin ihmisoikeuksien julistus, vapaus, veljeys ja tasa-arvo kuin jumalakin.

Itse asiassa yhteiskunnallinen ilmasto on muuttunut niin, että viittaukset mihin tahansa muihin arvoihin kuin talouteen ja kasvuun ovat muuttuneet sopimattomiksi. Julki ilmoitettu usko johonkin muuhun kuin talouden ikiliikkujaan pyritään välittömästi purkamaan, suhteellistamaan, saattamaan epäilyksen alaiseksi. Koko Eurooppa on täynnä kolumnisteja ja intellektuelleja, joiden mielestä asiat ”eivät koskaan ole niin yksinkertaisia”, ja ”kaikki riippuu siitä, mistä näkökulmasta asioita katsoo.” Ehdoton ja mitään kyseenalaistamaton vallan puolelle asettuminen ja yleinen vakuuttuminen siitä, että mikään ei voi muuttua, leimaa julkista älyllistä keskustelua.

Järjestelmää arvostellaan yhä vähemmän, koska sellainen toimintahan saattaisi vaikuttaa negatiivisesti omaan urakehitykseen. Nuoret ihmiset ovat konservatiivisempia kuin omat mummonsa, tutkijat ja ajattelijat ovat muuttuneet yritysten ja mediakonsernien keikkatyöläisiksi, jopa taiteilijat perustelevat toimintaansa yhä enemmän sillä, että heidän tekeleensä tuottavat rahaa. Jo pelkästään se ajatus, että olisi olemassa jotakin korkeaa, rahan ja tavaranhimon yläpuolella olevaa, on jotenkin loukkaava – kuka tuo muka luulee olevansa? Tämän kollektiivisen suojamuurin läpitunkemattomuus paljastaa sen tosiasian, että me kaikki valehtelemme itsellemme. Ainoa asia, johon todella uskomme, on ikiliikkuja – vaikka samalla aivan hyvin tiedämme, että uskomme on valheellinen.

Uudenlaista Eurooppaa luomassa

Mitä sitten tehdä? On löydettävä uusia arvoja: oikeudenmukaisuus, rohkeus ja myötätunto nihilismin ja pelkuruuden sijaan, täysjärkisyys vanhojen vasemmisto- ja oikeistoblokkien sijaan. Vasemmisto on käytännössä lakkauttanut itsensä sitoutumalla parin viime vuosikymmenen ajan edellä kuvattuun harhaiseen kasvupolitiikkaan. Tämän kauempaa ei eurooppalaisen vasemmiston kriisiä tarvitse etsiä. Miksen äänestäisi suoraan oikeistoa, kun kerran joka tapauksessa saan saman paketin? Tai laittaisi protestiääntäni paikalliselle natsipuolueelle, joka kyllä heristää nyrkkiä herroille mutta lopulta ohjaa kaiken vihan turvallisesti sellaisten kohteiden niskaan, jotka eivät voi puolustautua – nimittäin kerjäläisten, pakolaisten ja muiden vääränvärisen niskaan? Enää ei pidä kysyä, minkä ikiaikaisen ideologian kumpujen yöstä jokin ajatus on peräisin, vaan pitää kysyä aivan yksinkertaisesti, onko kyseinen ajatus totta, pyrkiikö se edistämään oikeudenmukaisuutta, vai haiseeko siinä nihilismi ja pienen vähemmistön etu.

Globalisaation, rajojen katoamisen pitäisi tapahtua, ei markkinoiden vapauden vaan niiden rajoittamisen nimissä. Ei osakkeenomistajuuden vaan kansalaisuuden nimissä. Näin tulee varmasti jossain vaiheessa tapahtumaankin, mutta kukaan ei voi tietää milloin on jo liian myöhäistä.

Tämän lisäksi on valmistauduttava luopumaan. Ja niiden, jotka valheellisen kasvun aikana ovat keränneet itselleen eniten, on valmistauduttava myös luopumaan eniten. Luopumaan niin, että tuntuu. Muussa tapauksessa voi vain odotella ikiliikkujan pysähtymistä. YD

Esa Leskinen on teatteriohjaaja, näytelmäkirjailija ja Ryhmäteatterin taiteellinen johtaja.

Kuvitus: Kalle Ahonen

Venäjältä, rakkaudella

Arkadi Babtšenko

SODAN VÄRIT

Omaelämäkerrallinen kertomus nuoren sotilaan kokemuksista Venäjän armeijassa. Aikamme realistisimpia sotakuvauksia.

Huipputarjous Ytimen lukijoille!
20 euroa (ovh 28.) sis. postikulut.
Tilaa nyt myynti@intokustannus.fi, kirjoita viestikenttään "Ydin" .

Anna Ljunggren & Kristina Rotkirch (toim.)
SATA MAKKARALAATUA JA YKSI IDEA – 11 VENÄLÄISTÄ KIRJAILIJAA KERTOO

11 venäläistä nykykirjailijaa puhuu kirjallisesta tuotannostaan ja sen lähtökohdista. **24 EUROA.**

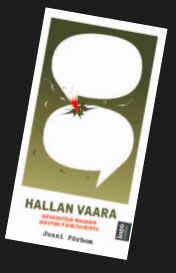

Jussi Förbom
HALLAN VAARA – MERKINTÖJÄ MAAHANMUUTON PUHETAVOISTA

Millaisiin sanankäänteisiin institutionalisoitunut muukalaiskammo kätketään? Tiukka analyysi poliitikkojen puheista. **15 EUROA.**

Anna Kontula
NÄKYMÄTÖN KYLÄ

Tervetuloa, kunhan olette hiljaa. Anna Kontula halusi ymmärtää vierastyöläisyyttä ja muutti asumaan Olkiluotoon, Suomen viidettä ydinvoimalaa rakentavien itäeurooppalaismiesten parakkikylään. **15 EUROA.**

Markus Himanen ja Jukka Könönen
MAAHANMUUTTO-POLIITTINEN SANASTO

"Avointa maahanmuuttokeskustelua" vaikeuttaa terminologian sekavuus: oleskeluluvat, turvapaikanhakijat ja maahanmuuttajat sekoittuvat. **15 EUROA.**

into **www.intokustannus.fi**

Konsensuksen ja koalition uusi Britannia?

Vallan vaihtuminen Iso-Britanniassa osoittaa perinteisen parlamentaarisen järjestelmän rakoilevan. Monipuoluehallitus onkin vetämässä maan poliittista maantiedettä uusiksi korottamalla demokratian uudelleen arvoonsa, kirjoittaa **Erkki Toivanen**.

Kun **David Cameron** ja **Nick Clegg** astuivat kameroiden eteen aurinkoisena toukokuun päivänä pääministerin virka-asunnon ruusutarhassa, monet pitivät sitä tervetulleena merkkinä uuden aikakauden alusta Britannian sisäpolitiikassa. Oli kuin uusi huomen olisi koittanut, kun kaksi nuorekasta poliitikkoa ilmoitti sopineensa hallitusyhteistyöstä.

Tony Blairin ja **Gordon Brownin** useita vuosia kestänyt vihanpito ja työväenpuolueen hallitusta jäytäneet sisäiset ristiriidat olivat ryvettäneet edellisen hallituksen maineen ja lopulta vieneet siltä uskottavuuden. Nyt Downing Streetillä voitaisiin keskittyä panemaan maan asiat kuntoon sulassa sovussa. Valtion velka ja julkistalouden alijäämä ovat paisuneet suuremmiksi kuin koskaan aikaisemmin rauhan aikana. Talouskriisi on ongelmista vakavin.

Manner-Euroopan enemmän tai vähemmän suhteellisiin vaalitapoihin ja monipuoluehallituksiin tottuneen on vaikea ymmärtää muutosta, jota jo toukokuun parlamenttivaalien tulos ja sitä seurannut konservatiivien ja liberaalidemokraattien yhteishallitus on merkinnyt Britannian sisäpolitiikassa. Eivät sitä näytä ymmärtävän brititkään.

Tiedotusvälineissä hallituskumppaneita syytetään yhtenään vaalilupausten ja puolueohjelmien rikkomisesta ja äänestäjien pettämisestä. Mutta eikö se kuulu asiaan, kun puolueohjelmat on sovitettava hallitusohjelmaksi? Lehdistö tarttuu hanakasti jokaiseen lausuntoon löytääkseen oireen hallituksen hajoamisesta tai todisteen sen sisäisistä riidoista. Mutta ei kai ministereitä voi pakottaa luopumaan omista mielipiteistään tai puolueita vakaumuksistaan? Mielipide-erojen avoin tuuletus on aina kuulunut terveeseen demokratiaan.

Monet täkäläiset kommentit tuovat mieleen entisaikojen sovietologit, jotka analysoivat Kremlin valtasuhteita neuvostojohdon istumajärjestyksen tai valokuvien perusteella. Vähäisetkin vivahde-erot kannanotoissa tulkitaan nyt osoituksiksi konservatiivien ja liberaalien yhteistyön mahdottomuudesta ja hallituskokeilun lopun alusta. On kuin Liisa olisi tullut koalition ja konsensuksen ihmemaahan, missä kaikki on toisin kuin ennen vanhaan, kun vaalit voittaneen puolueen ohjelma oli samalla hallitusohjelma. Nyt sen tilalla on ministereiden sorvaama hallitusohjelma, josta ei ole äänestetty vaaleissa. Onko se kansanvaltaa?

Ennen britit ylpeilivät järjestelmällään, joka antoi heille mahdollisuuden äänestää hallituspuoluevallasta. Sen vertauskuvaksi tuli vaalit hävinneen pääministerin muutto virka-asunnosta yön selkään jo ennen seuraavan päivän aamiaista. Siinä ei tarvittu hallitusneuvotteluja eikä kompromisseja. Peli oli selvä. Mutta demokratiaa se ei aina ollut.

Monipuoluehallituksen muodostaminen toukokuun vaalien tuloksena ei vielä riitä muuttamaan saarivaltakunnan sisäpolitiikkaa, sillä kerta ei ole ensimmäinen. Mutta kansanäänestys vaalitavan muutoksesta voisi olla askel tiellä uuteen Britanniaan, jos sen tulos tekee vihdoin lopun kaksipuoluejärjestelmästä.

Kansanvallan kansalliset juuret

Järjestelmän uskotaan syntyneen, kun parlamentin jäsenet kokoontuivat Pyhän Tapanin kappelissa Westminsterissä. He istuivat kuorin penkeillä vastakkain. Vaaleissa voittaneet asettuivat sittemmin alttarikorokkeella istuneen puhemiehen oikealle puolelle 'hallituksen' penkeille ja häviäjät heitä vastapäisille 'opposition' ▸

Britannian järjestelmä ei ole enää ollut demokraattinen vuosikymmeniin. Kaksipuoluejärjestelmä pysyy pystyssä vaalitavan varassa.

Äänestäjien enemmistö ei enää katso kuuluvansa joko omistavaan luokkaan tai palkkatyöläisiin. Useimmat omistavat nyt ainakin asuntonsa samalla, kun hankkivat ansionsa työelämässä.

penkeille. Sama istumajärjestys on säilynyt yli 700 vuotta meidän päiviimme.

Anglo-amerikkalainen adversaaliseksi kutsuttu perinne tulee vastaan muuallakin kuin parlamentin alahuoneessa: Tuomioistuimissa syytetty ja syyttäjä ovat vastakkain, väittelyissä alustaja ja opponentti. Puhemies, tuomari tai moderaattori huolehtivat siitä, että fair playn, reilun pelin, sääntöjä noudatetaan ja kumpikin osapuoli saa asiansa esitetyksi.

Kaksipuoluejärjestelmä sai poliittisen ulottuvuuden 1700-luvulla, kun parlamenttiin syntyi kaksi ryhmittymää, whigit ja toryt. Tuolloin puolueiden pääasiallinen tavoite oli päästä käyttämään valtaa ja nauttimaan sen mukanaan tuomista eduista. Sittemmin whigit tulivat edustamaan elantonsa kaupankäynnistä ja teollisuudesta saavia, toryt lähinnä aristokraatteja ja maanomistajia. Whigit kannattivat vapaakauppaa, toryt suojatulleja.

Pohjoismaissa ja muualla Euroopassa säätyvaltiopäivät loivat perustan toisenlaiselle puoluejärjestelmälle. Eri väestöryhmiä edustavat säädyt ajoivat niiden poliittisia ja taloudellisia etuja. Siksi puolueet olivat alunperin sidoksissa eturyhmiin, joiden etuja ne ajoivat valtiopäivillä. Britannian puoluejärjestelmä syntyi alun alkaen toisista lähtökohdista.

Jako whigien perillisiin liberaaleihin ja konservatiiveiksi nimensä muuttaneisiin toryihin sai ideologista sisältöä vasta 1800-luvulla. Edelliset olivat edistysmielisiä, konservatiivit nimensä mukaan perinteisiin tukeutuvia, vaikkeivät taantumuksellisia. Järjestelmän voi katsoa vastanneen yhteiskunnan rakennetta viime vuosisadalle saakka, kun äänioikeuden laajeneminen muutti tilanteen, ja ammattiliitot perustivat työväenpuolueen ajamaan työväestön etuja. Ajanoloon uusi puolue nousi liberaalien rinnalle ja ohitse uudeksi suurpuolueeksi.

Siitä lähtien konservatiivien katsottiin edustavan lähinnä omistavaa luokkaa ja pääomaa. Työväenpuolue edusti teollisuustyöväestöä. Jako ei kuitenkaan ollut selkeä, sillä suurpuolueet sulkivat sisäänsä toisistaan poikkeavia suuntauksia. Työväenpuolueen oikean siiven ja konservatiivien vasemman välillä ei ole useinkaan ollut merkittäviä eroja. Suuri osa työväestöstä onkin saattanut antaa äänensä konservatiiville, ja monet yhteiskunnalliselta asemaltaan perinteiseen oikeistoon lukeutuvat ovat kannattaneet työväenpuolueen ehdokkaita. Puolueet ovat olleet sisäisiä koalitioita ja järjestelmä joustava.

Yksipuolinen kansanvalta

Järjestelmä ei ole ollut enää vuosikymmeniin demokraattinen. Kaksipuoluejärjestelmä pysyy pystyssä vaalitavan varassa. Sen mukaan kustakin vaalipiiristä eniten ääniä saanut tulee valituksi. Mutta voiko näin valittu parlamentti vastata kansan tahtoa, kun kolmannes vaaleissa annetuista äänistä riittää joskus antamaan 'voittaneelle' puolueelle yli sadan paikan enemmistön?

Vaalitapa tuo mieleen ruletin, jossa tuloksen ratkaisee hyvä onni. Valtaan tullut 'yhden puolueen diktatuuri' on kansanvallan vääristymä, jonka toimia ovat kahlitsemassa parlamentarismin perinteet, 'Hänen Majesteettinsa lojaali opositio' ja parlamentin ylähuone. Määräenemmistöä ei tunneta. Kirjoitettua perustuslakia ei Iso-Britanniassa ole. Parlamentarismi toimii paljolti kirjoittamattomien sääntöjen ja tapojen eli luottamuksen varassa.

Kaksipuoluejärjestelmä oli oikeastaan elämänsä nähnyt jo 90 vuotta sitten, kun vuoden 1923 vaaleissa yksikään puolue ei saanut enemmistöä annetuista äänistä eikä enemmistöä alahuoneen paikoista. Tuloksena oli silloinkin konservatiivien ja liberaalien koalitio. Se pysyi pystyssä vajaan vuoden. Toisen maailmansodan jälkeen vaalit voittaneilla puolueilla ei ole ollut enää kertaakaan enemmistöä annetuista äänistä.

Mutta tärkein syy vaalitavan muuttamiseen ja kaksipuoluejärjestelmästä luopumiseen on kuitenkin yhteiskunnan rakenteessa kolmen viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana tapahtunut muutos. Äänestäjien enemmistö ei enää katso kuuluvansa joko omistavaan luokkaan tai palkkatyöläisiin. Useimmat omistavat nyt ainakin asuntonsa samalla, kun hankkivat ansionsa työelämässä. Omaisuustulojen varassa elävät ovat enää vähäinen vähemmistö. Vanha jako työhön ja pääomaan on menettänyt tässä suhteessa merkityksensä. Siksi Tony Blair uudisti työväenpuoluetta ja perusti New Labourin edustamaan uutta keskiluokkaa. David Cameron on tuonut vastaavasti konservatiivit oikealta entistä lähemmäksi poliittista keskustaa. Liberaalien

Kuva nauraa viimeiseksi? Ulkoiset paineet ja lupaus kansanvallan kasvattamisesta ovat haasteita niin konservatiiveille kuin liberaaleille.

kannatuksen kasvu heijastaa sekin yhteiskunnan rakenteen muuttumista. Brittien enemmistö katsoo nyt kuuluvansa keskiluokkaan, ei vasemmistoon eikä oikeistoon. Useimmat äänestäjät eivät enää tee valintaansa ideologisin perustein, vaan tarjolla olevia vaihtoehtoja oman etunsa mukaan punnitsemalla.

Kun **Stanley Baldwin** muodosti yhteishallituksen liberaalien kanssa vuonna 1923, hän teki sen pakon edessä avatakseen vaalituloksen lukitseman tilanteen. Se oli väliaikaisratkaisu – ja sellaiseksi tarkoitettu. Cameronin ja Cleggin yhteistyön lähtökohta on toinen. Kumpikin oli kärsinyt vaaleissa takaiskun: Cameron ei saanut toivomaansa enemmistöä parlamenttiin, ja Cleggin johtamat liberaalit menettivät vaaleissa viisi paikkaa. Kummallakaan ei siksi luulisi olevan varaa epäonnistua. Se tietäisi molemmille uran loppua puoluejohtajina.

Mutta onko heillä riittävästi tahtoa ja kykyä uudistaa vaalitapa ja siten jättää jäähyväiset vuosisataiselle kaksipuoluejärjestelmälle? Heillä on vajaa vuosi aikaa taivuttaa omat puolueensa tukemaan niin sanottua alternative vote -vaalitapaa, jossa äänestäjällä on mahdollisuus asettaa vaalipiirin ehdokkaat suosituimmuusjärjestykseen. Se säilyttäisi perinteiset yhden edustajan vaalipiirit, mutta mahdollistaisi demokraattisemman tuloksen. Uudistus jäisi tosin puolitiehen, kauaksi liberaalien vaatimasta suhteellisesta vaalitavasta.

Parlamentin äidistä esikuva Euroopalle?

Puoluejohtajana Cameron ei voi mennä tätä pidemmälle, koska konservatiivien riveissä on edelleen niitä, jotka katsovat puolueen ansaitsevan tulevaisuudessa oikeuden hallita maata yksin ja toteuttaa oman ohjelmansa. Heidän mielestään seuraavien vaalien tarkoituksena tulee olla ehdottoman enemmistön hankkiminen alahuoneeseen. Koalition he hyväksyvät vain poikkeustilanteessa – kuten sodan aikana – kun kansakunnan rivit on yhdistettävä yhteisen asian ajamiseen. Siksi nykyinen enemmistövaalitapa on heille keino päästä käyttämään valtaa. Kompromisseja voi tehdä oman puolueen piirissä, ei toisten puolueiden kanssa.

Cameronin tulisi saada nämä puolueensa ’epäilevät tuomaat’ vakuuttuneiksi siitä, että valtiontalouden hätätilasta selviytyminen vaatii uhrauksia kaikilta kansalaisilta, ja ettei yhden puolueen diktatuuri enää nyky-yhteiskunnassa toimi. Yhtäällä julkisten menojen leikkaukset ja palvelujen supistukset ja toisaalla verotuksen kiristäminen ja säilyttäminen nykyisellä korkealla tasolla ovat välttämättömiä. Ne koskettavat kaikkia yli puolue- ja varallisuusrajojen.

Cleggin on puolestaan saatava puoluetoverinsa uskomaan, ettei siirtyminen suhteelliseen vaalitapaan ole vielä mahdollinen. Puolueaktiivien on turha laatia ohjelmia, joissa luvataan alati lisää etuja saatikka mahdottomia uudistuksia. Siihen ei ole varaa. Se olisi myös poliittisesti epäviisasta, sillä äänestäjät arvostavat suoraa puhetta menetettyään uskonsa poliitikkojen lupauksiin.

Ensi vuoden toukokuussa järjestettävässä kansanäänestyksessä briteille annetaan tilaisuus aloittaa vaalitavan demokratisointi. Jos hallitus saa silloin tahtonsa lävitse, sen voi katsoa aloittaneen uuden luvun Britannian sisäpolitiikassa. Ei enää yhden puolueen hallituksia. Ei enää merkityksensä menettänyttä kahtiajakoa konservatiiveihin ja työväenpuolueeseen. Ei enää ’selvää peliä’ vaan hallitusneuvotteluja, kompromisseja ja monipuoluehallituksia. Nykyistä koalitiota voi vielä pitää johdonmukaisena seurauksena yhteiskunnan rakenteen muutoksesta. Sitä oli jo Tony Blairin New Labourin saama äänestyvyöry 1997 ja sitä seuranneet kaksi vaalivoittoa. Ehkä ne merkitään aikakirjoihin kaksipuoluejärjestelmän lopun alkuna ennen jäähyväisiä.

Parlamenttien äiti voisi tulla jälleen esikuvaksi demokratiaan pyrkiville kansoille, jos se epädemokraattisen vaalitavan uudistamalla avaisi oven järjestelmälle, joka vastaa paremmin kansan tahtoa ja yhteiskunnan rakennetta. Se on Cameronin ja Cleggin hallituksen tehtävistä seurauksiltaan kauaskantoisin. Silloin tuo toukokuun aamu vuonna 2010 todella merkitsisi uuden luvun alkua parlamentarismin vuosisataisessa historiassa.

Erkki Toivanen on eläkkeellä oleva Ylen ulkomaankirjeenvaihtaja.

Kuva: The Prime Minister's Office

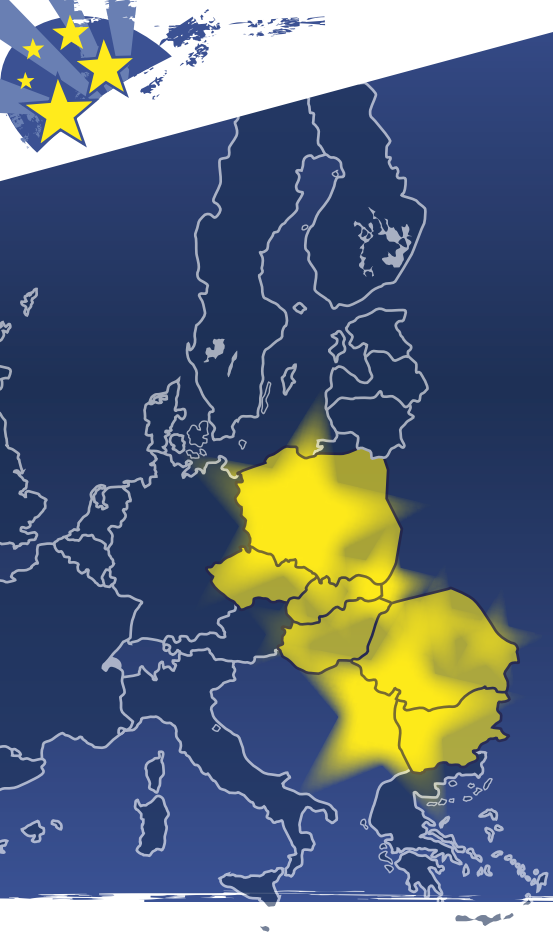

EU:n uusissa jäsenmaissa itää populismin uhka

Itäblokin ikeestä vapautuneissa maissa on syntynyt otollinen maaperä epädemokraattisille ääriliikkeille. Paradoksaalisesti EU-jäsenyys on vain kasvattanut populismin uhkaa, pohtii **Pertti Hynynen**.

Historiallisista syistä moderni populismi mielletään usein läntisen Euroopan ilmiöksi, vaikka viime vuosikymmenien aikana on idempänäkin löytynyt sille maaperää. Vaikka monet Itä- ja Keski-Euroopan populistipuolueet ovat vain muutaman vuoden kestäviä meteoriittipuolueita, tilalle nousee koko ajan uusia yrittäjiä, joista monet pääsevät tärkeiksi vaa'ankieliksi hallitusneuvotteluihin. Seuraavassa tarkastellaan populismia viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajalta niissä entisen Varsovan liiton maissa, jotka nyt ovat uusia EU-maita. Tarkastelussa on puolueita, joille on ominaista etninen ja nationalistinen kiihkoilu.

Populismin kehittymisellä voidaan katsoa olevan kaksi vaihetta. Ensimmäinen vaihe alkoi valtiososialismin purkautuessa 1990-luvun vaihteessa. Tuolloin entisen itäblokin yhteiskuntien pohjavirroista vapautui jopa toista maailmansotaa edeltäneitä autoritäärisiä perintöjä ja pienten valtioiden välillä kyteneitä katkeruuksia. Romaniassa, Unkarissa ja Puolassa alkoi perinteinen juutalaisvastainen maaperä nousta. Jopa kommunistisen puolueiden väkeä hakeutui äärioikealle, koska siellä heitä ei torjuttu. Samaan aikaan nuorison aatteellisessa tyhjiössä nousi natsiskinien väkivaltaa ja muuta läntistä rasismia.

1990-luvun puoliväliin mennessä ääriliikkeiden suosio laantui hetkeksi, ja niin kutsuttu keskustaoikeisto hakeutui ulko- ja talouspolitiikassa Yhdysvaltojen ja länsimaiden kylkeen Venäjän pelossa. Vuosituhannen vaihteessa alkaneiden EU-neuvottelujen vaiheessa aika ei vielä ollut kypsä populismin uudelle nousulle, mutta jäsenyyttä seuranneen EU-optimismin laantuessa koitti populismille toinen vaihe.

Populismin kaksi aaltoa

Puolan lähihistoria on hyvä esimerkki: maan poliittisen kentän oikealla laidalla on puolueita noussut ja kuihtunut tiheään. Alkusoittoa populistiselle liikehdinnälle tapahtui jo vuoden 1990 presidentinvaalissa, jossa Kanadasta tullut liikemies **Stanisław Tyminski** lupasi tehdä puolalaiset rikkaiksi lietsoen samalla myös juutalaisvastaisuutta. Hän pääsi toiselle kierrokselle **Lech Walesaa** vastaan, mutta hävittyään palasi Kanadaan.

Populismin toinen vaihe alkoi syksyllä 2005, kun kaksoisveljesten **Lech** ja **Jarosław Kaczynskin** Laki ja Oikeus -puolue (PiS) nousi parlamentin suurimmaksi puolueeksi. Samana vuonna edellinen voitti presidentinvaaleissa, ja jälkimmäinen nousi kesällä 2006 pääministeriksi.

Kaczynskit tarvitsivat kuitenkin hallitustyölleen tukea, ja he hakivat sitä populistipuolueilta. Näistä toisen, **Roman Giertychin** syksyn 2005 vaaleissa kahdeksan prosentin äänisaaliin saaneen Puolan perheiden liiton (LPR) juuret pohjautuvat toista maailmansotaa edeltäneisiin äärikatolisiin virtauksiin. Toiseksi apupuolueeksi nousi **Andrzej Lepperin** vaaleissa 11 prosenttia äänistä saanut Itsepuolustus-puolue (Samoobrona Rzeczpospolitej Polskiej), joka sai Lepperin hallitukseen varapääministeriksi. Äärioikeistolaisen leiman Lepper sai kehuttuaan **Hitlerin** työllistämispolitiikkaa sanoin: "Hitler halusi hyvää Saksalle ja antoi ihmisille työtä". Ministerinä Lepper sekaantui skandaaleihin ja joutui heinäkuussa 2007 korruption johdosta eroamaan. Giertych ja Lepper liittoutuivat Liitto ja Itsepuolustus -puolueeksi (LiS), joka kuitenkin hajosi ennen lokakuun 2007 vaaleja.

Puolan etelänaapurissa Tšekissä Saksa on tuotu esille vastakkaisella tavalla poliittisessa retoriikassa. Maan kansallisissa traumoissa kilvoittelevat Prahan vuoden 1968 neuvostomiehitys ja vuoden 1938 Münchenin sopimus, joka johti silloisen Tšekkoslovakian tuhoon. Kansallisesti retoriikan voi katsoa ilmentävän vuoden 1938 voittoa vuodesta 1968.

1990-luvulla **Miroslav Sládekin** Tshekin republikaanipuolue SRP, joka sai vuoden 1996 vaaleissa kahdeksalla prosentilla 18 paikkaa parlamenttiin, syytti presidentti **Vaclav Havelia** Bonnin maksamaksi kollaboratööriksi. Puolue oli myös yhteistyössä "Tshekin rajaseutujen klubien" kanssa, jotka korostivat slaavilaisten kansojen yhtenäisyyttä vallina saksalaistumisen uhkaa vastaan. Suhde klubeihin liitti puolueen kesällä 1995 provokaatioon, jossa tekaistu lentolehtinen väitti Prahan ja Bonnin hallitusten sopineen sudeettisaksalaisten paluusta.

Tällaiset tempaukset haittasivat SRP:n julkista kuvaa, ja vuoden 1998 ennenaikaisissa vaaleissa puolue tipahti pois parlamentista. Tämän jälkeen saksalaisvastaisuuden hyödyntäminen

on jäänyt kommunistisen vasemmistopopulistipuolueen pelikortiksi.

Naapurit silmätikkuna

Sen sijaan Slovakiassa vihanpito kohdistuu etelään ja unkarilaisvähemmistöön, joka muodostaa lähes kymmenen prosenttia maan väestöstä. Slovakian sodanaikaisen diktaattorin **Jozef Tison** muistoa vaaliva kansallispuolue (SNS) on kampanjoinut tällä teemalla vaihtelevalla menestyksellä. Syyskuussa 1994 parlamenttiin yli viiden prosentin kannatuksella noussut puolue putosi vuoden 2002 vaaleissa parlamentista, mutta nousi sinne uudelleen kesäkuussa 2006 kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi.

Sosialidemokraatti **Robert Fico** joutui ottamaan SNS:n yhteishallitukseen. Hallituksessa puolue korostui suhtautumisellaan unkarilaisvähemmistöön. Puolueen johtaja **Jan Slota** valitti, ettei sodan jälkeen Slovakiasta karkotettu unkarilaisia kuten tshekit karkotti saksalaiset. Slotan lausunnot johtivat maiden välien kärjistymiseen. Elokuussa 2009 Slovakia esti Unkarin presidentin **Lázlo Sólyomin** vierailun unkarilaisvähemmistön tilaisuudessa, koska hallitus ”ei kyennyt varjelemaan hänen turvallisuuttaan”.

Toisella puolella rajaa Unkarin äärioikeisto kärjistää myös tunnelmia. Siellä alkoi 1990-luvun alussa nousta ”todellinen unkarismi” johtohahmonsa runoilija **Istvan Csurkan** kautta. Csurka innosti poliittisessa manifestissaan unkarilaisia ”juutalais-bolshevistis-internationaalis-suurkapitalistista salaliittoa vastaan”. Tammikuussa 1993 MDF:n kokouksessa Csurka sai suosiota ulkomaalaisvastaisuudellaan ja toiveillaan laajentaa ”unkarilaista elintilaa” myös rajojen taakse.

Viime vuosina sekalaisia oikean laidan voimia on kerännyt Jobbik-puolue, jonka lähellä on puolisotilaallinen kaarti Magyar Garda. Jobbikin johtaja **Gabor Vona** julisti kesällä 2007 kaartin suojelevan ”unkarilaisuutta” naapurimaiden – pahimpina Romania, Slovakia ja Serbia – hyökkäyksiä vastaan. Kaartin liepeillä on nähty myös sodanaikaisten natsien nuoliristitunnuksia.

Eurovaaleissa kesäkuussa 2009 Jobbik sai suurvoiton eli kolme paikkaa Unkarin 22:sta. Kansallisissa vaaleissa keväällä 2010 puolue nousi kolmanneksi suurimmaksi, mutta sen jälkeen se on hillinnyt rajavaatimuksia – tai lykännyt ne aikaan, jolloin Euroopassa muutenkin ”rajoja tarkistellaan”. Enemmistön yksin saanut pääministeri **Viktor Orbán** vähättelee Jobbikin aiheuttamia ongelmia. Naapurimaissa huolestuttaa hallituksen lupaus antaa kansalaisuus kolmelle miljoonalle ulkounkarilaiselle.

Samalla tavoin Romanian ja Bulgarian puolella ”aateveljinä” toimii äärikansallisia liikkeitä, joiden päävihollisia ovat juutalaiset, unkarilaiset, turkkilaiset ja omien maiden romanit. Esimerkiksi Romanian presidentinvaaleissa 1996 neljä prosenttia äänistä sai Suur-Romanian puoluetta johtava **Ceausescun** hovirunoilija **Corneliu Tudor**, joka muisteli diktaattoria ”suurena patrioottina”.

Sen sijaan Bulgariassa nousi vuosituhannen vaihteessa **Dimitar Stojanovin** kansallisliitto Ataka, joka loi yhteyksiä Itävallan FPÖ-puolueeseen tämän teeman merkeissä. Kesäkuussa 2005 Ataka pääsi kahdeksalla prosentilla parlamenttiin ja sai tätä kautta vuoden 2007 alussa paikan europarlamenttiin.

Onko EU:sta avuksi?

Populistinen vastareaktio on vedonnut kansalaisiin julistaen hallitusten vain panevan toimeen Brysselistä tulevia määräyksiä. Tässä reaktiossa oikean ja vasemman äärilaidan poliittiset toimet sekoittuvat epämääräiseksi kansaa kiihottavaksi ideologiaksi, jonka muodot vaihtelevat maasta maahan. Kokonaisuudessaan politiikka on hyvin sirpaleista poliittista mosaiikkia. Yhteistä sille on korkeintaan romanien ahdistelu ja Turkin torjunta – esimerkiksi Tšekin tasavallassa vasemmistolainen populismi on menestynyt paremmin kuin muualla. Pelkkä kansallisilla uhkakuvilla, kuten Venäjällä tai länsivalloilla ratsastaminen ei anna niille riittävästi puhtia, vaan populistipuolueiden täytyy myös luoda lähivihollisia.

Maiden paradoksi näkyy siinä, että Varsovan liitto aikoinaan vaimensi kaunat veljesmaiden välillä, ja erityisesti nyt Euroopan unionin pitäisi estää niiden kärjistyminen. Tästä huolimatta tilanne näyttää pahalta erityisesti Unkarin ja Slovakian suhteissa.

Pertti Hynynen on politiikan tutkija.

Kuva: H. J. Wesselink

ISRAEL – Euroopan liittolainen

Viimeisen vuosikymmenen aikana Israelista on tullut Euroopan unionin epävirallinen jäsen ja tärkeä kauppakumppani. Maan ihmisoikeusrikkomukset ovat tästä syystä kaksinverroin halveksuttavia, sillä niille on käytännössä EU:n hallitusten lupa, kirjoittaa **David Cronin.**

On kulunut yhdeksän vuotta siitä, kun **Tony Blair** nousi vuoden 2001 työväenpuolueen vuosikokouksen eteen puhumaan. Hänen puheensa on vieläkin selkäpiitä karmiva esimerkki ylimielisyydestä ja tekopyhyydestä.

- Britannian hallitus, Blair sanoi, ei ole kiinnostunut ainoastaan oman kansansa hyvinvoinnista, vaan sen huolena on koko planeetta.

- Nälkää näkevät, heikot, riistetyt, tietämättömät, tarpeessa ja kurjuudessa asuvat aina Pohjois-Afrikan aavikoilta Gazan slummeihin ja Afganistanin vuorille: kaikkien heidän puolesta me teemme työtä.

Blairin oppilapsi **Catherine Ashton** on selvästikin oppinut muutamia temppuja tältä sotarikolliselta, joka naamioituu rauhanvälittäjän vaatteisiin. Työssään EU:n ulkopolitiikan johtajana Ashton on ahkerasti levittänyt myyttiä siitä, että korkeiden eurooppalaisten poliitikkojen motiivit ovat oikeudenmukaisia Israelin ja Palestiinan välistä konfliktia selvitellessä.

Jotkut vangit ovat tasa-arvoisempia

Ashton, josta tehtiin elinikäinen ylähuoneen jäsen ministeri Blairin aikana, tuomitsikin vähän aikaa sitten tunnetulle rauhanaktivisti **Abdullah Abu Rahmehille** Israelin sotatuomioistuimessa annetun tuomion. Hän oli järjestänyt viikoittaisia mielenosoituksia valtavaa muuria vastaan, joka työntyy syvälle Länsirannalle. Ashtonin kaksi kappaletta pitkä vastine tuomioon sellaisenaan on säädyllinen. Se luo mielikuvan EU:sta, joka on päättänyt puolustaa palestiinalaisten oikeuksia osoittaa mieltä oman kotimaansa varkautta vastaan.

Samanaikaisesti Ashton on ollut hävettävän välinpitämätön palestiinalaisten vankien kohtalosta. Tavatessaan Israelin avoimesti rasistisen ulkoministerin **Avigdor Liebermanin** kesäkuussa ainoa Ashtonia huolestuttanut vanki oli Hamasin vuonna 2006 vangitsema israelilainen sotilas **Gilad Shalit**. Shalitia pitäisi tietenkin kohdella inhimillisesti. On myös olemassa vahvoja perusteita hänen vapauttamiselleen – sääli mukaan lukien. On kuitenkin väärin, että Ashton keskittyy yhteen sotilaaseen, joka oli mukana brutaalin miehityksen toimeenpanossa, mutta samalla ei mainitse sanallakaan – ainakaan julkisesti – palestiinalaisten vankien kohtaloa.

Pelkästään Defence for Children International -järjestöä konsultoimalla Ashtonin avustajat olisivat voineet kertoa hänelle, että hänen poseeratessaan Liebermanin kanssa oli Israelin vankiloissa yli 280 12–17-vuotiasta palestiinalaista vankia. Israel pidättää vuosittain keskimäärin 700 palestiinalaista lasta – tavallisesti rikoksesta, joka ei ole vakavampi kuin kivien heittäminen kohti yhtä maailman voimakkaimmista armeijoista. Kansainvälistä lakia rikotaan, kun useimmat lapsista viedään vankilaan Israeliin: Geneven neljännen sopimuksen mukaan miehitetyillä alueilla tuomittuja saa pitää vankina vain samalla alueella.

Ashton olisi myös voinut vilkaista vankijärjestö Addameerin ylläpitämää sivustoa. Sieltä Ashton olisi voinut lukea hälyttävän tilaston, jonka mukaan Israel on vuodesta 1967 vanginnut 650 000 palestiinalaista – määrä, joka on viidesosa miehitettyjen alueiden väestöstä. Israelin hallitus onkin vastuussa kokonaisen kansan vangitsemisesta – Gazaa kuvataan tavallisesti ja todenmukaisesti maailman suurimmaksi ulkoilmavankilaksi; Länsirannasta on tullut tarkastuspisteiden ja tiesulkujen tilkkutäkki, jossa monet sairaat ja haavoittuneet kuolevat, koska Israelin joukot eivät päästä heitä lääkäriin.

Onko majoneesi rauhan symboli?

Ashtonin veljeily Liebermannin kanssa – poliitikon, joka ei asu siinä valtiossa, jota edustaa vaan laittomassa siirtokunnassa – on samalla epäsuhdassa sen kanssa, miten hän tuomitsee vuoden 2006 vaalivoittajan Hamasin. Vaikka EU:n omien tarkkailijoiden mukaan vaalit olivat vapaat ja reilut, vaaleilla valitsematon Ashton on Gazassa käydessään kieltäytynyt tapaamasta paikallisia poliittisia johtajia. Tällainen töykeys olisi käytännössä mahdotonta missään muualla.

Tai mitä voidaan sanoa hänen reaktiostaan hyökkäykseen Freedom Flotilla -avustuslaivastoon toukokuussa? Israelin valtio iski turkkilaiselle Mavi Marmara -laivalle ja murhasi yhdeksän rauhanaktivistia. Tästä huolimatta Ashtonilta pääsi suusta vain väljähtänyt lausunto, jossa hän kuvasi tapahtumia ”tragediaksi” (vihjaten samalla, että kuolemat eivät olleet tarkoituksellisia). Hän on myöhemmin ollut vähäpuheinen

EU:n ja Israelin välisen sopimuksen mukaan Israelin tulee kunnioittaa ihmisoikeuksia saadakseen pitää etuoikeutensa unionin markkina-alueella. Kasapäin todisteita viime vuosikymmeneltä osoittaa, että Israel ei ole kunnioittanut tätä vaatimusta.

”

Israelin hyökkäystä koskevasta näytöstutkinnasta. On yleisesti tiedossa, että Israelin ulkopuoliseksi tarkkailijaksi nimittämä **David Trible** ei voi olla puolueeton: aiemmin tänä vuonna tämä Ulster Unionist -puolueen entinen johtaja perusti uuden ”Israelin ystävät” -järjestön. Trimble on selvästikin Israelin propagandisti, mutta Ashtonilla ei ole kanttia sanoa sitä.

Propagandaa Ashton vaikuttaakin syöneen ja sulattaneen niiden monien valheiden muodossa, joita vuotaa loputtomana virtana Israelin hallitukselta. Heinäkuussa hän toivotti tervetulleeksi Israelin tekemät pienimuotoiset liennytykset Gazan saarrolle kutsuen niitä ”tärkeäksi askeleeksi eteenpäin”. On kuvaavaa, että hänen viestinsä oli lähes identtinen sen kanssa, mitä Tony Blair sanoi vain kuukautta aiemmin. Huolimatta teeskennellystä roolistaan kansainvälisenä ”rauhanlähettiläänä” Lähi-Idässä Blair markkinoi suunniteltua saarron ”avaamista” diplomaattisena voittona (hamuten samalla itselleen kunniaa sen saavuttamisesta) kauan, ennen kuin kukaan sai edes tietää, mitä helpotukseen kuului. Todellisuus on tietysti vähemmän lohdullinen: vaikka gazalaiset saavat nyt tuoda maahan vapaasti ketsuppia ja majoneesia, talouden laajempi kuristaminen tai perusoikeuksien polkeminen ei ole päättynyt.

Israel EU:n sisällä

Ashtonin nöyristely Israelin suuntaan on useiden vuosien seurausta, jonka aikana EU on yhä suuremmissa määrin alistunut Israelin rikoksille ihmisyyttä vastaan. Vuonna 2000 solmitun EU:n ja Israelin välisen yhteistyösopimuksen mukaan Israelin tulee kunnioittaa ihmisoikeuksia saadakseen pitää etuoikeutensa unionin markkina-alueella.

Kasapäin todisteita viime vuosikymmeneltä osoittaa, että Israel ei ole kunnioittanut tätä vaatimusta. Tästä huolimatta EU ei ole perunut Israelin kauppaoikeuksia vaan vain lisännyt niitä. Esimerkiksi maatalouskauppasopimus, jonka hiominen päättyi marraskuussa 2009, antaa Israelin tuoda EU:n alueelle 80 prosenttia tuorevihanneksista ja 95 prosenttia jalostetuista elintarvikkeista ilman tullimaksuja. Vaikka teoriassa erioikeus koskee vain Israelin tunnustettujen rajojen sisällä valmistettuja tuotteita, käytännössä Israelin suurin maataloustuotteiden viejä Agrexco sekoittaa Israelissa ja siirtokunnissa kasvatettua viljaa toisiinsa ja lyö siihen leiman ”Made in Israel”.

Samaan aikaan Israel on tuotu EU:n taloudellisiin ja poliittisiin ohjelmiin sellaisella mittakaavalla, että se on unionin epävirallinen jäsenvaltio. Tämä ei ole vain minun tekemäni huomio. Puhuessaan viime vuonna Jerusalemissa **Javier Solana** – Ashtonia edeltänyt ulkopolitiikan johtaja – sanoi, että Israel on ”Euroopan unionin jäsen olematta kuitenkaan jäsen sen instituutioissa”.

EU rahoittaa Israelia koskevia ohjelmia aina arkeologiasta yrittäjyyden edistämiseen. Vaikka niiden sisältö vaihtelee, vaikutus on sama: kunniallisuuden ilmapiiri, jota Israelin kaltainen rosvovaltio ei ansaitse. Erityisen pahaluonteinen esimerkki yhteistyöstä ovat Israelin aseyritykset, jotka ovat saamassa kasoittain rahaa EU:n tieteellisetä tutkimusohjelmalta. Kyseessä ovat niiden aseiden luojat, joiden tuotteita on käytetty viimeisen kahden vuoden aikana tappamaan ja vahingoittamaan siviilejä Libanonissa ja Gazassa. Israelilaisten yliopistot ja yritykset ovat saamassa yli 500 miljoonaa euroa ohjelman tämän kauden aikana.

Diplomaattien mukaan EU:n ja Israelin suhteissa toimii yksinkertainen logiikka. Kun ”rauhanprosessi” näyttää menevän hyvin, suhde paranee; kun siihen tulee mutkia, suhde happanee. Vaikka Gazan hyökkäyksen aiheuttama julkinen pahoinvointi onkin hidastanut pyrkimyksiä ”päivittää” virallista suhdetta, mahdollisuus vauhdin uudelle kiihtymiselle on todellinen. Pääministeri **Binyamin Netanyahun** ja palestiinalaisten presidentin (jonka laillinen valtakausi itse asiassa päättyi vuoden 2010 alussa) **Mahmoud Abbasin** ”suorien neuvottelujen” mahdollisuus aitoon rauhaan on lähes nolla, ainakin jos rauhalla tarkoitetaan myös oikeudenmukaisuutta. Tästä huolimatta neuvottelut antavat EU:n 27:lle hallitukselle oivan tekosyyn vetää Israelia yhä tiukemmin osaksi unionia.

Säädyllisten ihmisten tulisi halveksua Israelin jatkuvaa kansainvälisen oikeuden uhmaamista ja sitä tapaa, jolla se kohtelee palestiinalaisia ali-ihmisinä. Aivan samalla tavoin halveksuttavaa ja tavallaan kauhistuttavaa on, että meidän omat hallituksemme ovat halukkaita antamaan Israelille tilaa yhä uusiin rikkomuksiin. YD

David Cronin on Brysselissä asuva toimittaja.

Liisa Jaakonsaari

KOLUMNI

Kirjoittaja on Euroopan parlamentin jäsen.

ARVOT testataan kriiseissä

[EUROOPAN unionin tila ei ole tällä hetkellä hyvä. Juuri nyt voimistuu kansallisia etuja korostava linja ja siitä lähtevä ajattelu. Huolestuttavampaa kuin institutionaalinen kissanhännänveto on kasvava erimielisyys unionin arvolähtökohdista.

Reilu vuosikymmen sitten eurooppalaiset johtajat päättivät boikotoida Itävaltaa oikeistojohtaja **Jörg Haiderin** muukalaisvihaa lietsovien puheiden takia. Silloisten poliittisten johtajien kuten **Paavo Lipposen** viesti oli selkeä: Euroopassa ei saa olla tilaa fasismille eikä rasismille.

Nyt ”haidereita” on ministereinä monissa Euroopan maissa ja lisää näyttää tulevan. Euroopan eliitti on kummallisen hiljaa. On hyvä muistaa, että kyseessä eivät ole nahkatakkiset uusnatsit vaan hallitusten ministerit!

Viharetoriikan kohteena ovat usein maahanmuuttajat, viime aikoina myös romanit Ranskassa. Yksittäisiä rikoksia on käytetty perusteena vuosikausia pystyssä olleiden leirien purkamiseksi. Mielenkiintoista on, että esimerkiksi Ranskassa leirejä puretaan vauhdilla nyt, kun oikeistohenkisen presidentin **Sarkozyn** suosio on alamaissa.

[MONET muutkin eurooppalaiset johtajat ovat tarttuneet tai tarttumassa nationalismiin ja populismiin. Ei ole ensimmäinen kerta Euroopan historiassa, kun huomio kiinnitetään vähemmistöihin, juuri kun omassa maassa asiat menevät huonosti.

Italiassa Pohjoista liittoa **Silvio Berlusconin** hallituksessa edustava ministeri **Umberto Rossi** haluaisi ”kanuunoiden laulavan”, kun Afrikasta saapuu pakolaisia Eurooppaan. Äärioikeisto on noussut valtaan Unkarissa ja menestynyt vaaleissa Belgiassa ja Hollannissa. Mitä tapahtuukaan, kun Unkari on Belgian jälkeen EU:n puheenjohtajamaa?

Populismi, nationalismi ja äärioikeisto menestyvät vaaleissa kuin vaaleissa, mutta nuo kaikki liikkeet ovat erilaisia. Esimerkiksi Belgian N-VA -puolue on nationalistinen, mutta Eurooppa-myönteinen. Suomessa kannatustaan kasvattava Perussuomalaiset on luonteeltaan nationalistinen, EU-kriittinen ja maahanmuuttovastaisuudesta energiansa ammentava liike. **Timo Soini** on onnistunut pitämään varsinaiset rasistit järjestyksessä ja Soini-herran nuhteessa.

Tämä on nyt ajan henki – Zeitgeist – Euroopassa.

Arvot testataan kriiseissä. Myös sanat ovat tekoja. Nationalismille, populismille tai viharetoriikalle ei saa antaa sijaa.

[SUOMEENKIN ovat kovat virtaukset ehtineet rantautua monella eri tavalla. Ministeriössä jo valmistellaan lakia kerjäämisen kriminalisoimiseksi. Se on samaa kuin köyhyyden kriminalisoiminen.

Arvot testataan kriiseissä. Myös sanat ovat tekoja. Solidaarisuutta rakennetaan tässäkin asiassa käytännön saavutusten kautta. Nationalismille, populismille tai viharetoriikalle ei saa antaa sijaa. Keskeisin arvo on yhdenvertaisuus.

Vasta viime viikolla oikeistohenkisen komission puheenjohtaja **Jose Manuel Barroso** tuomitsi unionin tilaa koskeneessa puheessaan Ranskassa tapahtuneet romanien joukkokarkotukset mainitsematta kuitenkaan Ranskaa.

- Kaikkien täytyy kunnioittaa lakeja, ja kaikkien hallitusten täytyy kunnioittaa ihmisoikeuksia, myös vähemmistöjen ihmisoikeuksia. Rasismilla tai muukalaisvihalla ei ole mitään sijaa Euroopassa, hän sanoi.

[MONET jäsenmaat ovat saaneet kritiikkiä laiminlyönneistään romaniväestöä kohtaan. Komissaari **Vivianne Reding** kertoi Espanjassa pidetystä romaniasioita käsittelevästä ministerikokouksesta, johon osallistui espanjalaisten ministerien lisäksi vain Ranskan valtiosihteeri ja suomalainen ministeri **Astrid Thors**! Hyvä mainos Suomelle, joka muutenkin on hoitanut romaniväestön asiat kohtuullisesti.

Euroopan parlamentti on osoittanut syvän huolensa Ranskan viranomaisten toimista. Parlamentti arvostelee lausuntoja, joissa maahanmuutto ja vähemmistöt yhdistetään rikollisuuteen ja näin luodaan syrjiviä stereotypioita. Parlamentti tuomitsi kiihottavan ja avoimesti syrjivän retoriikan. Sosialidemokraattien, liberaalien ja vihreiden esittämä päätöslauselma hyväksyttiin äänin 337 puolesta, 245 vastaan.

Paineet kasvavat Ranskan tapausten jälkeen. Komissio on vihdoin päättänyt laatia erityisen romanistrategian. Euroopan parlamentti tulee valvomaan eurooppalaisten ydinarvojen – yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen eheyden toteutumista. Eurooppalaiset arvot on aika toteuttaa myös käytännössä. YD

YDIN

Räväkkä
kansainvälinen laatulehti
rauhasta & politiikasta,
tasa-arvosta & oikeudenmukaisuudesta.

Tilaa Ydin!

Kesto-tilaus

28 € / vuosi

Vähävaraiset
20 € / vuosi

Vuosi-tilaus

35 € / 4 nroa

www.ydinlehti.fi

- ☐ KYLLÄ! TILAAN YTIMEN.
- ☐ KYLLÄ! TILAAN YTIMEN LAHJAKSI.
- ☐ VÄHÄVARAISET 20 €
- ☐ KESTOTILAUS 28 €
- ☐ VUOSITILAUS 35 €

Ydin-lehti maksaa postimaksun

TILAAJA

NIMI

OSOITE

POSTINUMERO POSTITOIMIPAIKKA

PUHELIN/SÄHKÖPOSTIOSOITE

ALLEKIRJOITUS

LAHJAN SAAJA

NIMI

OSOITE

POSTINUMERO POSTITOIMIPAIKKA

Ydin-lehti
Tunnus 5006002
00003 VASTAUSLÄHETYS

Yhdysvaltojen oikeiston nousu on SILMÄNLUMETTA

Jopa Suomessa on napattu Yhdysvaltojen valtamedian viesti oikeiston uudesta noususta tulevissa vaaleissa. Totuus on kylläkin kovin toinen, väittää **Mark Weisbrot.**

Onko oikeisto tekemässä vastaiskun Yhdysvaltojen tulevissa vaaleissa marraskuisen hurrikaanin tavoin? Jotain tällaista tarinaa kerrotaan yhä useammin. Tarinaa toistaa niin vähemmistössä oleva ja puolueellinen oikeistomedia kuin sen vastapuolikin, ”liberaali” valtamedia, joka rakastaa vaalikilpailun henkeä ja on viehättynyt teekutsuliikkeestä. Ajatuksesta republikaanien hallitsemalle kongressille se ei silti lämpene.

Mikä marraskuun vaalien tulos sitten onkaan, voidaan jo ennalta arvata, että yli 90 prosenttia median tietoviisaista kommentaattoreista ja lehdistöstä tulee toistamaan väsyneitä ja aikansa eläneitä kliseitä vaalianalyyseissaan: demokraatteja rangaistiin (sillä puolue häviää vääjäämättä ainakin joitakin paikkoja kongressissa), koska he yrittivät tehdä liian paljon, liian nopeasti ja liian vasemmistolaisesti amerikkalaisille kansanjoukoille, jotka ovat perimmiltään konservatiivisia. Tätä roskaa tullaan toistamaan vuosikausia, ja se lisää aivan uuden kerroksen rasvaa siihen laiskaan sohvaperunaan, jonka nimi on amerikkalaisen journalismin ”yleisesti hyväksytty totuus”.

Entäpä jos onkin olemassa jokin toinen tulkinta, joka on samalla paljon järkevämpi? Aloitetaan vaikka taloudesta, joka nousi vastaajien suurimmaksi huolenaiheeksi *The New York Times* -sanomalehden ja CBS-televisioyhtiön uusimmassa kansallisessa mielipidemittauksessa.

Elvytys on uusi ilmastonmuutos

Historiamme pahin ja pisin taantuma sitten 1930-luvun Suuren laman oli seurausta kiinteistökuplasta, joka kasvoi ja puhkesi ennen **Barack Obaman** valintaa presidentiksi. Sen seurauksena demokraatit ajoivat läpi elvytyspaketin, joka oli kuitenkin liian pieni korvaamaan taantuman aiheuttamaa yksityisen kulutuksen laskua. Kuten kollegani **Dean Baker** on huomauttanut, 1,2 biljoonaa dollaria yksityistä kysyntää katosi kansantaloudesta kiinteistömarkkinoiden romahduksen vuoksi. Tämä on noin kahdeksan kertaa suurempi summa kuin hallituksen elvytyspaketti, vaikka siihen laskettaisiin mukaan budjettileikkaukset ja veronkorotukset osavaltioiden ja paikallishallinnon tasolla.

Kuinka tätä aihetta käsitellään mediassa? Ensiksikin käynnissä on väittely siitä, onko elvytys auttanut vai haitannut kansantaloutta, tai onko se luonut tai pelastanut lainkaan työpaikkoja. Tämä on jotakuinkin naurettavaa katsottaessa asiaa kansantuoton näkökulmasta. Tavallaan meneillään oleva talouskeskustelu on samanlainen kuin ”väittelyt” ilmastonmuutoksesta, joita käytiin mediassa vielä useita vuosia sen jälkeenkin, kun kysymykseen oli saatu selkeä vastaus tiedemiehiltä. Kongressin riippumaton budjettivirasto arvioi, että elvytyksen ansiosta 1,4 – 3,3 miljoonaa ihmistä työllistyi vuoden 2010 puoliväliin mennessä. Vaikka elvytyksen vaikutuksen tarkka koko onkin epäselvä, on tuskin lainkaan epäilyksiä siitä, että elvytys on pelastanut työpaikkoja ja tuotantoa.

Elvytyspaketti sai jotkut lainaamaan kauhuelokuvien kohtauksia puhuessaan valtionbud-

jetin alijäämästä, joka on tosiasiassa viimeisen vuosikymmenen osalta kokonaan tulosta kahdesta elvytyspakettiin riippumattomasta menoerästä: sodista Irakissa ja Afganistanissa ja presidentti **George W. Bushin** tekemistä rikkaiden veroleikkauksista.

Vaikka alijäämäpelkoa ajavatkin hyvin rahoitetut tahot, vain kolme prosenttia äänestäjistä näkee sen kaikkein tärkeimpänä haasteena maalle. Tämä on pientä verrattuna huoleen, jota 32 prosenttia ihmisistä kokee taloudesta tai 28 prosenttia työpaikoista. Tästä huolimatta budjetin alijäämästä on tullut jollakin tavoin jollekulle niin hälyttävä asia, että kongressin jäsenistä yksikään ei ole voinut puhua julkisen tuen lisäämisen puolesta, jotta kansantalous elpyisi. Oli ennalta arvattavissa, että tästä seuraisi elpymisen hidastuminen. Tämä itsessään takaa suuria tappioita puolueelle ennen vaaleja.

Asiaa ei ole auttanut, että Obaman hallinto on epäonnistunut selittämään äänestäjille, millä tavoin pankeille suunnattu ja yleisesti vihattu 700 miljardin dollarin apupaketti ja hänen oma kansantaloudelle suunnattu elvytyspakettinsa eroavat toisistaan. Useimmille amerikkalaisille ne ovat yhtä ja samaa. Tämä on valtava tiedotusmoka.

Suuttumus ajaa ääniä oikealle

Kaikesta tästä tuloksena on kuitenkin jotain aivan muuta kuin ”oikeistolainen vastaisku”. CBS / New York Times -tutkimuksen mukaan vain 20 prosenttia äänestäjistä hyväksyy kongressin republikaanien politiikan (mikä on saman verran kuin äänestäjiltä löytyy myötätuntoa teekutsuliikkeelle) verrattuna demokraattien 30 prosentin hyväksynnälle.

Samalla 55 prosenttia äänestäjistä – mikä on viimeisen 20 vuoden ennätys – sanoo, että on aika saada uusi ihminen edustajaksi heidän vaalipiiristään.

Johtopäätös on selkeä: äänestäjät ovat suuttuneita. Kyseessä on populistinen suuttumus, joka ohjaa sitoutumattomia äänestäjiä valtaa piteleviä edustajia ja hallitsevaa puoluetta vastaan – vaikka sen pakosta, että pitää äänestää ihmistä, josta ei oikein pidä, johon ei luota, tai jonka kanssa ei ole edes samaa mieltä monista asioista.

Republikaanit ovat onnistuneet viemään maata oikealle lähes neljän vuosikymmenen ajan – ja tähän aikakauteen luetaan mukaan presidentti **Clintonin** vuodet. Suuren osan tästä ajasta he ovat käyttäneet hyväksi teennäistä populistista viehätysvoimaansa ja kulttuuriaiheita. He ovat luoneet idean ”liberaalista eliitistä”, joka halveksii työväenluokan valkoisia äänestäjiä – yleensä suurinta sitoutumattomien äänestäjien ryhmää.

Puolueen strategia on toiminut, sillä demokraatit ovat kieltäytyneet vastaamasta republikaanien populismiin kansan huoliin ja tarpeisiin vetoavalla talouspolitiikalla. Molempien puolueiden johtajat ovat olleet mukana laatimassa suunnitelmia, joiden tuloksena työläiset ovat saaneet selkäänsä, työpaikat kadonneet tuotannosta, ayliike heikentynyt ja tulonsiirrot hiipuneet. Vuoden 2004 vaaleissa yliopistoja käymättömät, alle 50 000 dollaria vuodessa ansaitsevat valkoihoiset äänestäjät nostivat republikaanit valtaan 22 prosentin marginaalilla; vuoden 2006 vaaleissa äänet jakautuivat tasan puolueiden kesken, millä oli huomattava vaikutus demokraattien voitolle.

Republikaanien pitkän tähtäimen strategia romahti vuonna 2008. Demokraateilla oli onni matkassa, sillä talouskriisi saavutti huippunsa juuri ennen tuon syksyn vaaleja. Lokakuussa 2008 niiden amerikkalaisten määrä, jotka uskoivat maan menevän väärään suuntaan, saavutti kaikkien aikojen huipun – 89 prosenttia väestöstä. Keskeistä tapahtumissa oli, että sitoutumattomien äänestäjien huomio kiinnittyi talouteen ja romutti näin ”harhautusten” kuten abortin, homojen oikeuksien, aseiden tai jopa ohuesti peitellyn rasismin mahdollisen vetovoiman. Obama itse vältteli talouspopulismia kampanjassaan (vaikka tekikin poikkeuksen Wisconsinin osavaltiossa, jossa hän tarvitsi tavallista enemmän työväen ääniä voittaakseen) pitäytymällä huolella rakennetun imagonsa rajoissa, joka julisti hänestä kuvaa puolueellisuuden ylittäneenä sovittelijana. Kuitenkin lopulta talous teki työt hänen ja demokraattien puolesta.

Obaman oikealta puolelta tappioon?

Mitä tämä kaikki tarkoittaa katsoessamme vuoden 2010 vaaleja? Ennustaisin, että demokraatit – jopa joissakin puoluetta kohtaan varautuneesti suhtautuvissa vaalipiireissä – jotka vetoavat äänestäjien valtavaan tyytymättömyyden tunteeseen, tulevat pärjäämään paremmin kuin ne, jotka seuraavat yleisesti hyväksyttyä totuutta ja kampanjoivat Obamaa oikeistolaisemmalla politiikalla. Tämä koskee erityisesti sitoutumattomia äänestäjiä, mutta voi olla merkityksellistä myös puolueen omille ruohonjuurille, jotka ovat jotakuinkin pettyneet ja tarvitsevat lisäenergiaa. Koska tänä vuonna ei järjestetä presidentinvaaleja, pelkästään äänestysprosentti voi helposti päättää vaalituloksen suunnan.

Vaihtoehtoinen viesti ei ole kovin vaikea: miljoonat ihmiset ovat vaarassa menettää työpaikkansa ja kotinsa samalla, kun kansantalouden upottanut Wall Streetin jengi takoo jälleen kerran miljardeja dollareita – mutta vain koska veronmaksajien sadat miljardit dollarit pelastivat heidät. Jos tarpeeksi monet demokraatit ottavat nämä teemat tosissaan ja tarjoavat todellisen populistisen vaihtoehdon, heillä on myös todellinen mahdollisuus pitää valta käsissään kongressissa.

YD

Meneillään oleva talouskeskustelu on samanlainen kuin ”väittelyt” ilmastonmuutoksesta, joita käytiin mediassa vielä pitkään sen jälkeen, kun kysymykseen oli saatu selkeä vastaus tiedemiehiltä.

Mark Weisbrot on yhdysvaltalainen taloustieteilijä ja The Center for Economic and Policy Research -ajatushautomon johtaja.

Tämä kolumni julkaistiin alunperin *The Guardian* -lehden Comment is free -sivustolla: http://www.guardian.co.uk/commentisfree/cifamerica/2010/sep/22/midterm-elections-economy-obama

VERTA kännykälläsi

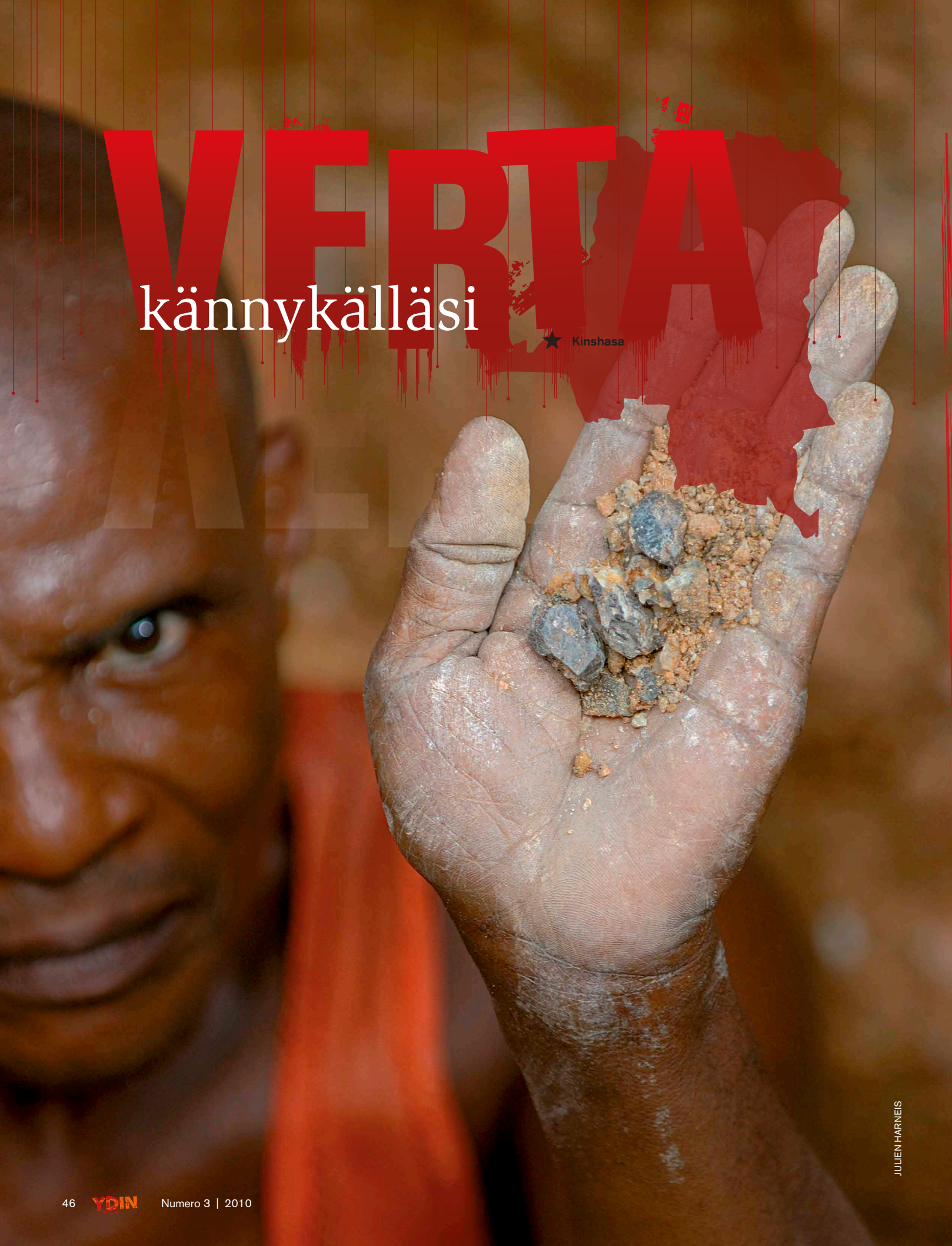

JULIEN HARNEIS

Maailmassa on ostettu tämän vuoden aikana lukemattomia matkapuhelimia, tietokoneita ja mp3-soittimia. Samalla länsimaiden kuluttajat ovat tietämättään osallistuneet kaukaisen konfliktin rahoittamiseen. Suomalainenkin pienelektroniikan kuluttaja saattaa tietämättään osallistua kaukaisen konfliktin rahoittamiseen.

Koltaani eli kolumbiitti-tantaliitti on malmi, josta jalostettavaa tantaalia käytetään erityisesti pienelektroniikan sisältämien kondensaattoreiden valmistuksessa. Osa maailmanmarkkinoilla liikkuvasta koltaanista on peräisin Kongon demokraattisesta tasavallasta, jossa sen laiton kauppa ylläpitää veristä konfliktia.

Tantaalin ja sitä kautta koltaanin kysyntä kasvoi moninkertaisesti vuosituhannen taitteessa teknologian kehityksen ja matkapuhelinten räjähdysmäisen kasvun myötä, mikä kiihdytti vuorostaan taistelua luonnonvaroista Kongossa.

Samaan aikaan alkanutta toista Kongon sotaa voi kansalaisjärjestö Toward Freedomin mukaan hyvällä syyllä kutsua myös PlayStation 2 -sodaksi. Sonyn vuonna 2000 lanseeraama toisen sukupolven pelikonsoli lisäsi tantaalin kysyntää ja samalla paisutti maailmanmarkkinahinnan kuusinkertaiseksi. Sodan kiihtyminen Kongossa samaan aikaan ei järjestön mukaan ole täyttä sattumaa.

Koltaani ruokkii konfliktia

Tämänhetkinen konflikti itäisessä Kongossa, Kivun maakunnissa, on jatkoa tälle virallisesti vuonna 2003 päättyneelle sodalle. Tappaminen ja raiskaukset jatkuvat kuitenkin tälläkin hetkellä maan epävakaassa itäosassa, jossa valtaosa koltaanista louhitaan. Viimeksi elokuun alussa YK raportoi lähes kahdensadan naisen ja lapsen joukkoraiskauksesta alueella.

Aluetta hallussaan pitävät Ugandan ja Ruandan tukemat kapinalliset ja valtioeliitti rahoittavat sodankäyntiä koltaanin salakuljetuksella, eikä mineraalikaupassa rikastuvilla sotapäälliköillä ole intressiä konfliktin päättämiseen. Osa kaivoksista on suoraan kapinallisten johdossa, osa taas on heidän suojeluksessaan maksua vastaan. Kilpailevat kapinallisryhmät myös ryöstelevät koltaanikuljetuksia.

Kaivoksilla on raportoitu käytettävän sekä pakkotyövoimaa, kuten sotavankeja, että lapsityövoimaa, eivätkä palkkaa saavien olot ole juuri paremmat. Kongolainen kaivostyöläinen ansaitsee päivässä keskimäärin yhdestä kolmeen dollaria. YK:n mukaan 75 prosenttia Kongon kaivostyöläisistä ei kykene ansioillaan tyydyttämään perheensä perustarpeita. Lisäksi työolot kaivoksissa ovat hengenvaaralliset, ja onnettomuuksissa kuolee jatkuvasti työläisiä.

- Käytännössä kongolaisia lapsia lähetetään kuolemaan kaivoksiin, jotta länsimaiset lapset saavat tappaa kuvitteellisia avaruusoliota olohuoneissaan, Iso-Britannian entinen kansanedustaja **Oona King** kommentoi Toward Freedom -järjestön raporttia.

Länsimaiset yritykset sekaantuneet kauppaan

Koltaanin arvoketju on vaikeasti jäljitettävä, koska mineraali kulkee monien käsien kautta ennen kuin se päätyy esimerkiksi kännykkään. Matkapuhelinvalmistaja Nokia on ilmoittanut antaneensa toimittajillensa ohjeen olla hankkimatta koltaania Kongosta, muttei käytännössä valvo puhelimissaan käytetyn koltaanin alkuperää. Useat muutkin elektroniikkayhtiöt ovat vedonneet siihen, etteivät ne itse suoraan osta metalleja, vaan ostavat osat valmiina alihankkijoilta. Ajoittain myös kysyntä ylittää tarjonnan, ja järjestöjen mukaan esimerkiksi PlayStation 2 -konsolin tuotannossa Sonyn oli tilastollisesti mahdotonta olla käyttämättä kongolaisesta koltaanista jalostettua tantaalia.

Tyypillisesti Kongossa laittomasti louhittu koltaani salakuljetetaan Ugandaan tai Ruandaan, josta se lennätetään Afrikan ulkopuolelle jalostettavaksi. Jalostettu koltaani myydään eteenpäin esimerkiksi elektronisten komponenttien valmistajille, joiden joukossa saattaa olla myös Nokian alihankkijoita. Käsistä toisiin kulkiessaan kongolainen koltaani sekoittuu muualla louhitun koltaanin kanssa, mikä heikentää jäljitettävyyttä.

Teknologiayritysten lisäksi myös länsimaisia kaivosyhtiöitä on syytetty kongolaiseen koltaanikauppaan sekaantumisesta ja yhteistyöstä Ruandan hallituksen kanssa. Kansalaisjärjestö Global Witness syytti vuonna 2007 englantilaista kaivosyhtiö Afrimexiä Itä-Kongon aseellisten kapinallisten suorasta rahoittamisesta. Yhtiö tunnusti tilittäneensä vuosituhannen vaihteessa kapinallisryhmälle kahdeksan prosenttia ulkomaille viedyn koltaanin arvosta 15 000 dollarin vuosimaksun lisäksi.

Sääntely vaikeaa

Koltaani on vain yksi esimerkki luonnonvaroista, joilla rahoitetaan konflikteja. 1990-luvulla länsimaisessa mediassa nousi esiin laiton timantti-

THE ENOUGH PROJECT

Koltaania kaivavat myös lapset, jotta länsimaat saisivat pienelektroniikkaa.

Asian ydin

Itä-Kongon konflikti on jatkoa toiselle Kongon sodalle, joka tunnetaan myös Afrikan maailmansotana. Vuosina 1998–2003 käydyn konfliktin ja sitä seuranneen epävakauden vuoksi on Kongossa kuollut yli viisi miljoonaa ihmistä.

Konflikti on kuolonuhreiltaan suurin sitten toisen maailmansodan.

Kongon sotiin sekaantui useita Afrikan maata joko suoraan tai epäsuoraan. Monet olivat kiinnostuneita maan runsaista luonnonvaroista.

Kongo joutui kärsimään rikkauksistaan jo siirtomaa-aikana, kun norsunluuta ja kumia tavoitellut Belgian kuningas Leopold II hallitsi maata julmin ottein.

Tällä hetkellä Kongossa on noin 20 000 YK:n rauhanturvaajaa.

Toista Kongon sotaa voi hyvällä syyllä kutsua myös PlayStation 2 -sodaksi pelikonsolin vaatimien konfliktimineraalien vuoksi.

kauppa, joka ylläpiti afrikkalaisia sotia. Kansalaisjärjestöjen painostuksesta timantintuottajavaltiot sopivat vuonna 2002 Kimberleyn prosessista eli sertifikaatista, jolla pyritään takaamaan, että maailmalla liikkuu ainoastaan laillisesti kaivettuja timantteja, jotka eivät ruoki konflikteja.

On kuitenkin epätodennäköistä, että koltaanin osalta käynnistyisi vastaava prosessi. Merkittävä tekijä Kimberleyn prosessin toteutumisessa oli kuluttujaboikotin uhka, joka säikytti timanttialan teollisuuden. Boikotti tuskin kuitenkaan tulee kyseeseen koltaanin tapauksessa. Timantit ovat koristeellisia ylellisyystavaroita kun taas matkapuhelimista ja tietokoneista on tullut jokapäiväisiä viestinnän apuvälineitä.

Koltaani ei myöskään ole Kongon ainoa konfliktimineraali. Koltaania esiintyy usein yhdessä kasseriitin kanssa, jonka louhinta lisääntyi koltaanin hinnan romahtamisen jälkeen. Kasseriitti on tinamalmi, ja sen kauppa kulkee osittain samoja verkostoja pitkin kuin koltaaninkin. Se on kuitenkin saanut koltaaniakin vähemmän julkista huomiota länsimaissa.

Ongelmavyyhti on laaja

Mineraalikauppaan liittyy lukuisia ongelmia. Matkapuhelinten valmistukseen käytetään koltaanin lisäksi useita muita metalleja kuten kobolttia, kuparia ja platinaa, joiden louhinnassa ja jalostuksessa vaarantuvat ihmisoikeudet ja ympäristö. Ongelmana ei siis ole yksinomaan kongolainen koltaanikauppa. Kaivosyhtiöiden ostama ja elektroniikkayritysten käyttämä konfliktikoltaani on osa laajempaa vyyhteä, jossa kehitysmaiden luonnonvarat luisuvat pois niiden hallinnasta.

Kongon demokraattinen tasavalta on luonnonvaroiltaan äärimmäisen rikas maa, mutta hyötymisen sijaan enemmistö kansalaisista kärsii näistä rikkauksista. Samalla hyvätuloisilla kuluttajilla on mahdollisuus haalia itselleen yhä laajempi valikoima erilaista elektroniikkaa kannettavista tietokoneista mp3-soittimiin ja digitaalikameroihin.

Yritykset käyvät ostajista kovaa kilpailua, ja niiden on painettava hintoja jatkuvasti alaspäin. Tämä on johtanut tuotannon ulkoistamiseen kehitysmaihin ja toimitusketjujen monimutkaistumiseen. Ketjun huipulla ei tiedetä tai edes välitetä tietää, millaisista olosuhteista raaka-aineet tulevat. Lopputuloksena on, että matkapuhelimen ostaja joutuu usein tiedostamattaan osaksi vaikutusketjua, jonka toisesta päästä löytyy konflikti.

Kaivoksilla käytetään sotavankeja ja lapsityövoimaa, eivätkä palkkaa saavien olot ole juuri paremmat.

Lyydia Kilpi on kehitysmaatutkimuksen opiskelija.

Kalevi Suomela

Kirjoittaja on yksi Ytimen perustajista.

MAAILMANPOLITIIKKA viitekehyksenä

[ELOKUISENA lauantaina Turun Kakskerrassa kokoontui pieni joukko ihmisiä **Göran von Bonsdorffin** muistosymposiumiin Brinkhallin kartanossa. Viitenä kesänä ennen kuolemaansa Göran oli järjestänyt samassa paikassa kesäisiä symposiumeja. Intiimien tilaisuuksien kutsulistat oli laadittu pohjalta: tiede, tutkimus, politiikka ja rauhanliikkeen aktivistit kohtaavat. Göranissa itsessään henkilöityivät nämä kaikki roolit.

Muistosymposiumin puheenjohtaja suurlähettiläs **Klaus Törnudd** avasi tilaisuuden lukemalla tasavallan presidentti **Tarja Halosen** tervehdyksen. Halonen osallistui muutama vuosi sitten itse Brinkhall -symposiumiin alustajana. Nyt hän viestissään kiitteli, että kokoontuminen on hyvä tapa muistaa ”ystäväämme Göran von Bonsdorffia, jolle rauhantyö eri muodoissaan oli läheinen asia”.

Hän totesi myös, että näillä symposiumeilla on toinenkin merkitys. On havahduttu huomaamaan, että ”kestävän rauhan rakentamiseen tarvitaan monenlaista osaamista, eikä pelkän sotilaallisen kriisinhallinnan tarjoaminen ole riittävä ratkaisu. Tarvitaan paljon syvällisempää konfliktien analyysia ja demokratian rakentamista”.

Tasavallan presidentti osoitti viestillään viisautta ja ymmärrystä, joka ilahdutti minua suuresti. Hän oli oivaltanut, mihin Brinkhallin kokoontumisissa oli pyritty.

> Yhä useammin ymmärretään, että kriisinhallinnan varsinainen juju on siviilikriisinhallinta – yhteiskuntien auttaminen rauhan rakentamisessa.

[TÄMÄNKERTAINEN Brinkhall -symposium oli yhtä onnistunut kuin aiemmat. Tilaisuudesta lähdettiin toivoen Göranin muistosymposiumeille jatkoa. Mistä puhuttiin?

Alustuksia pitivät muun muassa Aleksanteri-instituutin tutkija **Matti Jutila**, Kriisinhallintakeskuksen tutkija **Senja Korhonen**, Åbo Akademin kansantaloustieteen professori **Jan-Otto Andersson** Helsingin yliopiston valtio-opin professori **Liisa Laakso** ja Göran von Bonsdorffin tytär, Jyväskylän yliopiston taidekasvatuksen professori **Pauline von Bonsdorff**, jotka kattoivat melkoisen määrän konfliktien estämiseen ja kriisien hallintaan liittyviä alueita.

Kansainvälinen kriisinhallinta tiedostetaan nykyisin välttämättömäksi. Yhä enemmän ymmärretään, että kriisinhallinnan varsinainen juju ei ole aseiden heilutteluun perustuva poliisityön luontoinen toiminta, vaan siviilikriisinhallinta – yhteiskuntien auttaminen rauhan ja vakaan yhteiskunnan rakentamisessa. Yhä useammin myös ymmärretään, että tässä työssä oikeana mittakeppinä ovat yksilöiden ihmisoikeudet ja demokraattiset osallistumismahdollisuudet oman elämänsä ehtojen hallintaan.

Minäkin, kuten aiheesta alustanut entinen europarlamentaarikko **Henrik Lax**, ajattelen melko murheellisena Venäjää ja Euroopan unionin liian hitaasti kehittyvää kykyä vetää tuo suuri maa mukaan siihen Etyj:n ja Euroopan neuvoston määrittämään piiriin, jossa rakennetaan kulttuuria ja ihmisten mahdollisuuksia hyvään elämään, eikä harjoiteta nationalistista kukkoilua. En kuitenkaan voi olla ajattelematta, että Venäjälle on myös annettava aikaa ja omaa tilaa. Kohti demokratiaa pyrkivänä kansakuntana se on vielä kovin nuori.

Ydinaseet, joista alusti Rauhanliiton puheenjohtaja **Tarja Cronberg**, ovat tämän päivän reaalisessa maailmanpolitiikassa kuin jostakin vanhasta absurdista näytelmästä. Kaikki tunnustavat, että niitä ei voida oikeasti käyttää, mutta symbolisen politiikan ilmeisen toimivina välineinä ydinasevallat ja muutamat sellaisiksi pyrkivät tahtovat niitä edelleen omistaa. Kupla puhkeaa vasta, kun tuo lumo haihtuu.

[JOKAINEN symposiumin osanottaja varmaankin rakensi itselleen jonkin punaisen langan yhteen nivoman kokonaiskuvan, johon sijoitti päivän keskustelut. Minun kokonaiskuvani takana oli Göran von Bonsdorffin kirja *Maailmanpolitiikka tekniikan aikakaudella*, joka ilmestyi ruotsinkielisenä vuonna 1961 ja suomennoksena vuonna 1964. Pidän kirjaa suomalaisen rauhanpoliittisen ajattelun yhtenä peruskivenä.

Avainsanaksi siitä nousee käsite maailmanpolitiikka. Kuinka viisas ystävämme Göran von Bonsdorff olikaan kirjoittaessaan kirjansa! Intellektuaalisen ja moraalisen vastuun voi tämän päivän ihmisenä kantaa vain olemalla kosmopoliitti. Kaikki meidän ongelmamme on tänä päivänä suhteutettava maailmanpolitiikan perspektiiviin. Sitten Göranin kirjan ilmestymisen esiin on noussut paljon uusia haasteita. Meidän sukupolvemme on mielissämme toimitettava hänen kirjastaan jatkuvasti uudistettuja painoksia. YD

Kuka nauttii RION olympialaisten hedelmistä?

Rio de Janeiro järjestää olympialaiset kesällä 2016. Kisakaupunki on jo nyt muuttunut massiiviseksi rakennustyömaaksi, mutta parantaako olympiahenki köyhien asemaa? pohtii **Rita Dahl.**

Yhtä paljon kuin jotkut brasilialaiset rakastavat musiikkia, toisille rakkautena ovat pelit ja leikit. Jalkapalloon heillä on lähes intohimoinen suhde. Ei ihmekään, että Rio de Janeiron asukkaiden ilo oli suuri, kun he kuulivat isännöivänsä vuoden 2016 olympialaisia.

Jos olympialaisten viralliseen kuvaan on luottaminen, riolaisilla onkin paljon mistä olla iloisia. Kisojen virallisilla kotisivuilla Rio de Janeiro esittäytyy talouteen liittyvien superlatiivien avulla.

Virallinen Rio kerrassaan huokuu vaurauden merkkejä. Brasilian kerrotaan kehittyvän maailman viidenneksi suurimmaksi talousmahdiksi ja mainosmarkkinaksi vuoteen 2016 mennessä. Se on tuolloin myös maailman suurin ruoanviejä ja suurin öljyntuottaja. Sanoma kuuluu: Rioon ja Brasiliaan kannattaa sijoittaa lisää!

Kisojen saapuminen kaupunkiin on pitkälti Rio de Janeiron olympialaisten järjestelykomitean puheenjohtajan **Carlos Arthur Nuzmanin** ansiota, jonka arvioidaan kuuluvan maailman kymmenen vaikutusvaltaisimman urheilujohtajan joukkoon. Hänen johdollaan Rio aikoo tehdä urheiluturisteihin vaikutuksen spektaakkelilla ”ihmeellisestä kaupungista”, jossa jokaisen asiakasryhmän tarpeet ja vaatimukset on huomioitu Rion olympialaiskonseptin perusteellisessa suunnittelussa”. Jos Nuzmanin suunnitelmat toteutuvat, Rion olympialaisia ei seurata vain paikan päällä, vaan myös 16 liveareenalla ympäri maailmaa. Jokaiselle maapallon mantereelle pyritään sijoittamaan vähintään kaksi liveareenaa.

Olympiahengen aikaansaamiseksi kisojen budjetti onkin mitoitettu henkeäsalpaavaksi. Maan olympiakomitea on lupautunut kunnostamaan olemassa olevia kisapaikkoja, rakentamaan uusia ja luomaan olympiakylän kahden miljardin euron budjetilla. Niin sanottuihin sivukuluihin kuten turvallisuuteen, tietöihin ja muihin rakennusprojekteihin ympäri kaupunkia on varattu tämän lisäksi kahdeksan miljardia euroa.

Tästä kaikesta huolimatta tavallisten riolaisten innostus saattaa kuitenkin olla ennenaikaista. Promootiovideoiden globaali juhla, joka ”tuo yhteen Brasilian nuorekkaan väestön ja globaalin urheiluperheen nauttimaan Rion korkealaatuisista majoitusmahdollisuuksista”, ei anna kaupungista koko kuvaa. Sosiaalinen epäoikeudenmukaisuus ja rikollisuus – eli monien kaupunkilaisten jokapäiväinen todellisuus – on lakaistu maton alle eikä suinkaan siksi, että sitä ei olisi enää olemassa vuonna 2016.

Olympiakaupungissa epävirallinen sota

Monet edeltävät olympiakisat kertovat karua kieltä siitä, kuinka nykyaikaisten urheilujuhlien suurimmaksi voittajaksi on noussut suurteollisuus. Aina viime talven Vancouverin talviolympialaisista tuleviin Lontoon kisoihin olympiakylät ovat nostaneet maan hinnan moninkertaiseksi, kasvattaneet rakennusteollisuutta ja kiinteistöspekulointia sekä tarjonneet huomattavia kaupallisia mahdollisuuksia kisojen ylikansallisille sponsoreille.

Viimeisten vuosikymmenten aikana myös yksityinen turvallisuusteollisuus on päässyt käsiksi olympiarenkaiden varjossa pyörivään bisnekseen. Vaikka Rio de Janeiron olympialaisten turvallisuusbudjetti, puoli miljardia euroa, on pienempi kuin Vancouverin olympialaisten miljardin dollarin potti, ei ole epäilystäkään siitä, että samanlaista summaa olisi varattu köyhien aseman ja sosiaalisen epäoikeudenmukaisuu-

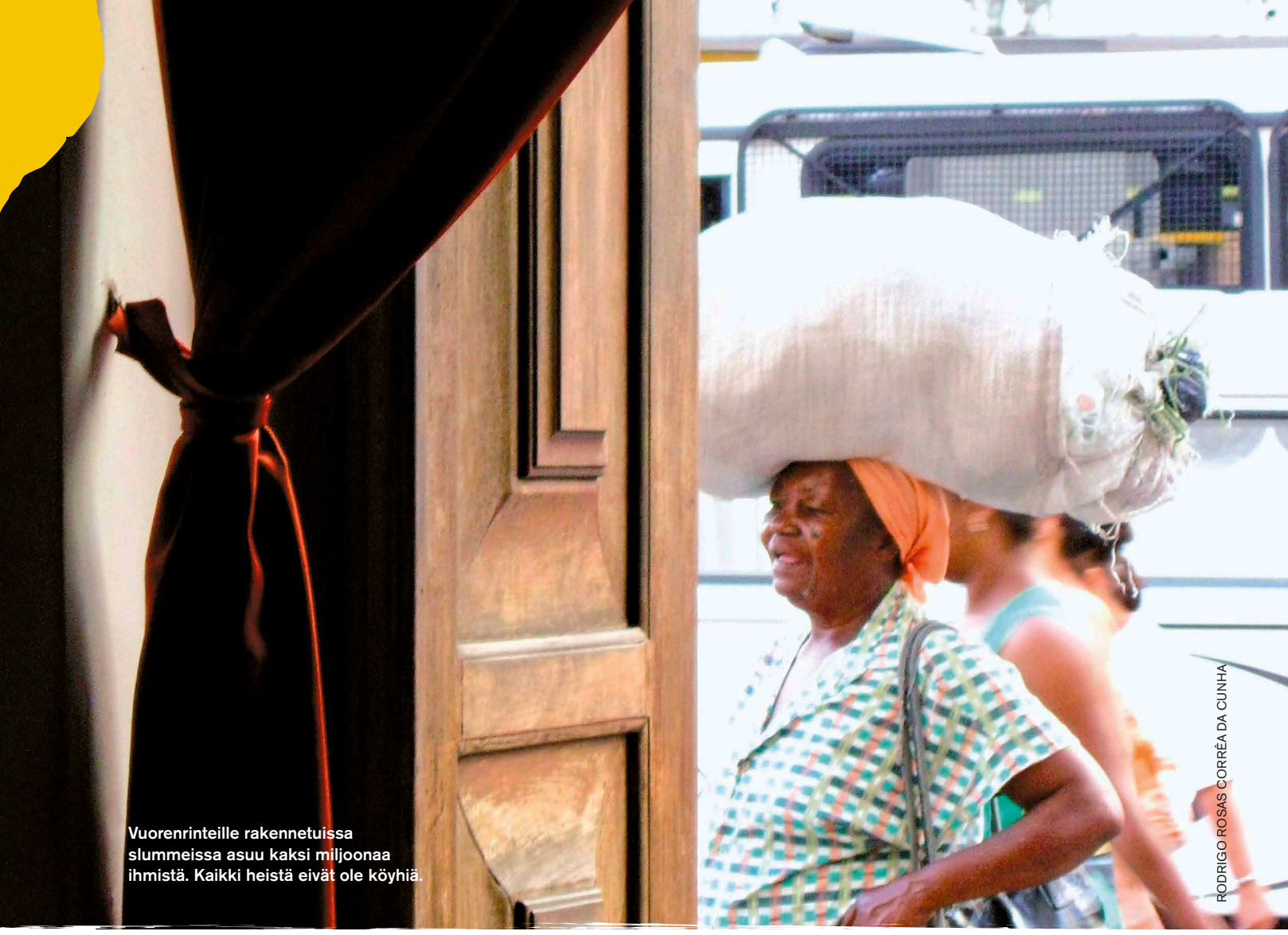

Vuorenrinteille rakennetuissa slummeissa asuu kaksi miljoonaa ihmistä. Kaikki heistä eivät ole köyhiä.

RODRIGO ROSAS CORRÊA DA CUNHA

Rio aikoo tehdä urheiluturisteihin vaikutuksen spektaakkelilla ”ihmeellisestä kaupungista”.

den edistämiseen. Presidentti **Lulan** hallituksen sosiaalisista ohjelmista huolimatta terveydenhuolto, julkisliikenne, koulutus, hygienia ja jätehuolto ovat suuria ongelmia kaupungissa. Roskat lojuvat kaduilla, eikä kukaan tunnu korjaavan niitä pois.

Kansainvälisten urheilujuhlien vuoksi turvatoimet tulevatkin kiristymään erityisesti Rion köyhimmillä alueilla faveloissa joissa asuu noin kaksi miljoonaa ihmistä. Näissä slummeissa, joista suurimmassa osassa vaikuttavat huumejengit, on käyty pitkään epävirallista kaupunkisotaa poliisin kanssa. Jengien ja poliisin erityisjoukkojen välisissä yhteenotoissa on kuollut tuhansia ihmisiä, joista osa on viattomia. Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watch on raportoinut poliisin myös tehneen summittaisia teloituksia operaatioidensa aikana.

Raha ei nous kukkuloille

Rio de Janeiron kaupunki valmistautuu jo nyt kuumeisesti olympialaisiin. Meneillään on viisitoista massiivista päärakennusprojektia, joiden tarkoituksena on helpottaa ja edistää olympiakaupunkiin saapuvien kisaturistien ja paikallisten ihmisten kulkua kisapaikalle.

Projektit käsittävät muun muassa uusia pikateitä ja laajennuksia olemassa olevaan tieverkkoon. Miljardeilla euroilla, jonka kaupunki on budjetoinut rakennustöihin, saa muun muassa uuden Transolympia-pikatien olympialaisten tapahtumapaikan Barra da Tijucajan ja Deodoron kaupunginosan välillä, uuden metrolinjan ja kaupungin junajärjestelmän uusimisen matkustajakapasiteetiltaan kaksinkertaiseksi. Projekteihin luetaan mukaan myös miljoonien eurojen maansiirtotyöt, joilla hävitetään historiallisessa keskustassa sijaitseva kohouma Zona Portuárian kaupunginosan ja São Benton luostarin välillä.

Massiviset rakennustyömaat ovat jyrkässä ristiriidassa kaupungin köyhimpien asukkaiden olosuhteiden kanssa. Huhtikuussa 2010 Rioon iski kaupungin historian pahimmat rankkasateet. Luonnonkatastrofi osoitti, kuinka hauraita ja haavoittuvaisia kaupungin vuorenrinteiden slummit todellisuudessa ovat.

Tulviin, mutavyöryihin ja talojen sortumiseen kuoli yli 150 ihmistä, ja monet muut menettivät kotinsa. Pahiten sateista kärsivät kukkuloiden

> Massiviset rakennustyömaat ovat jyrkässä ristiriidassa kaupungin köyhimpien asukkaiden olosuhteiden kanssa.

ANDREA FARIAS

ANDREA FARIAS

Riossa ovat edustettuina Brasilian monet vastakohdat. Samalla slummeissa käydään sotaa.

korkeimmilla kohdilla sijaitsevat talot, joista osa haihtui sateiden mukana kuin tuhka tuuleen. Huolimatta kasvaneesta paineesta kehittää kaupungin perusinfrastruktuuria monista faveloista puuttuu tärkeitä peruspalveluita ja -infrastruktuuria. Tämä ei estänyt monia vaaleilla valittuja virkamiehiä syyttämästä katastrofista köyhiä ja olemasta huolestuneempia omasta kuin kaupungin imagosta.

GEOSTADIA.BLOGSPOT.COM

WWW.2014RIOWORLDCUP.COM

WWW.RIO2016.ORG.BR/EN

Keskiluokalle suunnattu juhla

Universidade Federal Fluminensen arkkitehtuurin ja urbanismin osaston vieraileva professori **Christopher Gaffney** on päätynyt tutkimuksissaan pitkälti samoihin lopputuloksiin olympialaisten rahankäytön logiikasta. Gaffney on tutkinut erityisesti vuoden 2014 jalkapallon maailmanmestaruuskilpailuiden ja vuoden 2016 kesäolympialaisten sosiaalisia ja urbaaneja vaikutuksia.

Hän kritisoi olympialaisten järjestelyitä muun muassa siitä, että ne on suunniteltu suuryritysten ehdoilla ja suunnattu ylemmälle keskiluokalle. Valmistelussa ei ole ollut mukana laajan demokratian toteutumisen kannalta tuiki tärkeä kansalaisyhteiskunta.

- Kansainvälinen olympiakomitea on kuullut nyt hallitusta ja yksityistä sektoria, mutta kansalaisyhteiskunnan toimijoita ei ole sisällytetty tähän projektiin, Gaffrey sanoo.

- Suunnittelun pitäisi kuitenkin olla läpinäkyvää, osallistavaa ja avointa. Suunnitteluvaiheessa pitäisi kuulla mahdollisimman laajasti yhteiskunnan eri toimijoita kansalaisjärjestöistä paikallisyhteisöihin. Näin vältetään huonoa suunnittelua, liikakulutusta ja julkisen rahan väärinkäytöksiä, hän lisää.

Suuri osa kisojen puitteissa rakennetuista asuinaluista on ylemmälle keskiluokalle suunnattua, eikä suunnittelussa olla otettua huomioon ympäröivää työväenluokan asutusta. Olympialaisten valmisteluihin on liittynyt myös kokonaisten alueiden asukkaiden pakkosiirtoja. Gaffney huomauttaa, että ihmisten häätäminen Barra da Tijucan Vila Autódromon yhteisöön ei ole kansallisten tai kansainvälisten lakien mukaisia.

- Mikäli olympialaiset ovat kilpailu maailman kansojen välillä, julkisia investointeja täytyy käyttää sosiaalisen inkluusion edistämiseen kaikkien yhteisöjen välillä, uskoo Gaffney.

Vaihtoehtoisen rakennuspolitiikan pääpiirteitä on Gaffneyn mukaan helppo luonnostella. Olympialaisrakennelmat pitäisi sijoittaa urbaaniin kokonaisuuteen, jonka päämääränä on sosiaalisen epätasa-arvon vähentäminen ja kiinteistöspekuloinnin estäminen. Gaffneyn mielestä kuljetukseen liittyvien investointien päämääränä pitäisi olla Latinalaisen Amerikan korkeimpien joukkoliikennelippujen hintojen alentaminen ja väkivallan sekä ihmisruuhkien vähentäminen. Näin kesäolympialaiset kunnioittaisivat samalla paikallisyhteisöjen, yhteiskunnan oikeuksia ja noudattaisivat kunnallisia, valtakunnallisia ja kansainvälisiä lakeja. YDIN

Olympialaisten lisäksi Brasiliaan tulevat myös jalkapallon maailmanmestaruuskisat. Myös näistä kisoista on luvattu kansainvälisesti vaikuttava spektaakkeli – ja niiden tuottamiseen käytetään rahaa samalla mittakaavalla. Hallitus on sanonut jokaisen kisoihin sijoitetun realin tuottavan kolme takaisin, mutta Gaffneyn mukaan tämä on optimistista

- Se, että yksityiset investoinnit puuttuvat kokonaan, on hyvä indikaattori siitä, että megatapahtumat eivät ole hyviä investointikohteita, hän toteaa.

Jalkapallon 12:sta stadionista kolmea – Manaus, Belo Horizonte, Cuiabá – rakennetaan jo, ja ne ovat ylittäneet budjetin jo 40 prosentilla. Lisäksi 12:n stadionin julkistamisen jälkeen toukokuussa 2009 kustannukset ovat nousseet 20 prosentilla. Gaffneyn arvioiden mukaan tilanne on vieläkin huonompi, eli stadionien kustannukset olisivat nousseet tähän mennessä jo noin 40–50 prosentilla. Kisojen budjettien paisuminen seuraa aiempaa trendiä: Etelä-Afrikan jalkapallon MM-kisoja varten rakennetut stadionit maksoivat kaksi kertaa suunniteltua enemmän.

Kaiken tämän keskellä kansainvälinen jalkapalloliitto FIFA vaatii neljän Brasiliaan suunnitteilla olevan stadionprojektin viivästyttämistä ja uudelleensuunnittelua, jotta mainostajat voivat saada nimensä 30 senttimetriä aiottua korkeammalle.

- FIFA on korruptoitunut järjestö, joka käyttää paikallista, kansallista ja globaalia taloutta hyväkseen rikastuakseen. Kansalliset jalkapallojärjestöt ja selkärangattomat paikallis-, ja valtakunnantason poliitikot yhdessä pilaavat sen, mikä voisi muuten olla valtava tilaisuus kaupungeille vahvistaa infrastruktuuriaan ja tarjota sosiaalisia ja taloudellisia etuuksia koko väestölle, Gaffney sanoo.

Rita Dahl on VTM, FM, kirjailija ja vapaa toimittaja, jonka Brasilia-matkakirja/opas ilmestyy Savukeitaan matkaopassarjassa vuonna 2011.

KÄDEN-VÄÄNTÖ

Lulan perinnöstä on alkanut

Brasilian vasemmistokeskustalainen presidentti Luiz Inácio Lula da Silva jättää virkansa ensi vuoden alussa. Hänen seuraajalleen jätetään hyvä alku – ja paljon haasteita.

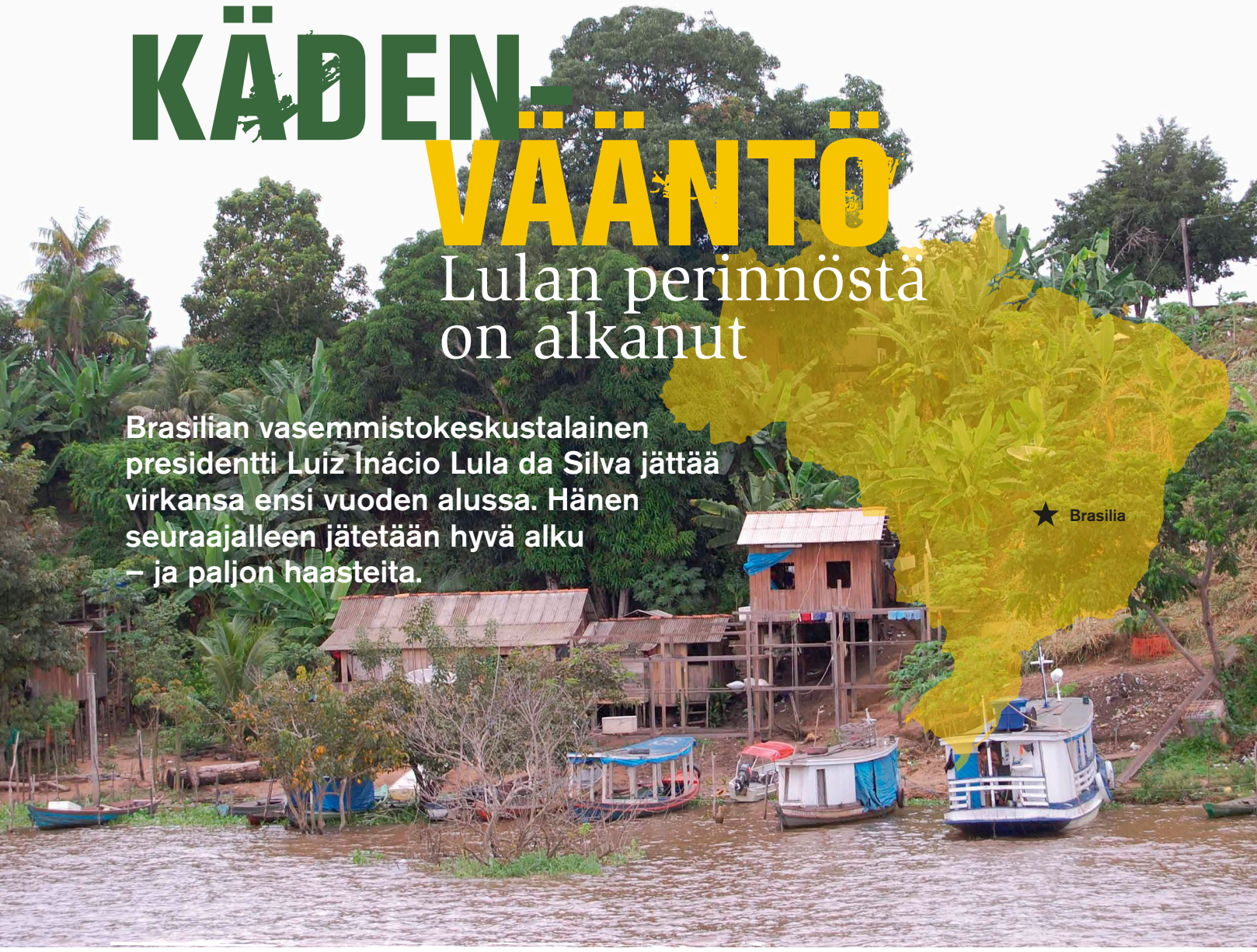

Vaikka Brasilia onkin nouseva talousmahti, maan tuloerot ovat suurimpia maailmassa. Maa on kärsinyt köyhyydestä erityisesti viime vuosikymmeninä, jolloin Brasilian hallitus toteutti uusliberaalia talouspolitiikkaa.

Köyhyyden vastainen kamppailu sai käänteen vuonna 2002, kun työväenpuolueen **Luiz Inácio Lula da Silvasta** tuli maan presidentti. Lulan kahden kauden aikana köyhyys on vihdoin kääntynyt selkeään laskuun.

Tämä on pitkälti hänen hallituksensa luomien köyhyysohjelmien ansiota. Lula on tähdännyt työllisyyden lisäämisen ja minimipalkan korottamisen avulla auttamaan erityisesti yhteiskunnan köyhimpiä pois absoluuttisesta köyhyydestä, kasvattamaan kansantaloutta ja keskiluokkaa ja kaventamaan tuloeroja.

Tuloeroja on kavennettu erityisesti Bolsa Familia -ohjelman kautta, joka on maailman suurin perhekohtaisten tulonsiirtojen ohjelma. Tällä on ollut suuri vaikutus etenkin maan köyhimmille väestönosille, jotka elävät Amazonilla ja Koillis-Brasiliassa. Ohjelman piiriin pääsevät köyhyysrajan alapuolella elävät perheet, mikäli ne sitoutuvat ohjelman sääntöihin: lasten koulunkäyntiin ja terveystarkastuksiin. Jos sääntöjä ei noudateta, tulonsiirto katkaistaan.

Tulonsiirrot annetaan ensisijaisesti perheen naisten käyttöön. Perhettä kohden tulonsiirto voi olla suurimmillaan 200 realia, noin 90 euroa kuukaudessa. Systeemin piirissä on yli 12 miljoonaa perhettä. Bruttokansantuotteesta tulonsiirrot syövät puoli prosenttia, valtion budjetista siihen on varattu 2,5 prosenttia.

Ohjelman luominen lieneekin väistyvän presidentin merkittävin saavutus köyhyyden poistamisessa.

Tulonsiirrot vievät työhalut

Tulonsiirtojen tulokset ovat kuitenkin ristiriitaisia. Ohjelmasta huolimatta kaksi viidestä brasilialaisesta elää kulutusmarkkinoiden ulkopuolella. Muun muassa Brasilian Vihreän puolueen mukaan lähes ilmainen raha myös passivoi ihmisiä, jolloin motivaatio työllistymiseen on pienempi. Kriitikoiden mukaan olisi tärkeämpää opettaa ihmisiä kalastamaan kuin antaa kala valmiina käteen.

- Systeemistä puuttuu suunnitelma krapulapäivän varalle. Mitä tapahtuu tulonsiirtojen jälkeen? Miten ihmiset nostetaan pysyvästi köyhyydestä? kysyy Parán osavaltion Vihreän puolueen puheenjohtaja **José Carlos Lima da Costa**.

Esimerkkinä tulonsiirtojen passivoivasta vaikutuksesta voi nähdä Cearán osavaltiossa Koillis-Brasiliassa kesäkuussa järjestetyt ilmaiset tekstiili ▶

Lulan suurin saavutus on maailman suurin perhekohtaisten tulonsiirtojen ohjelma. Tällä on ollut suuri vaikutus etenkin maan köyhimmille väestönosille.

”

Tulonsiirtojen suosio perustuu siihen, että niitä ei nähdä poliittisena lahjontana. Niiden sosiaalinen hyöty on välitön.

työkurssit. Kurssille valituille 500 naiselle taattiin ammatin lisäksi varma työpaikka kuukausipalkkoineen, vakuutuksineen ja muine etuineen. Kukaan kurssilta valmistuneista ei lopulta ottanut tarjottua työtä vastaan. Palkka olisi ollut tulonsiirtoa suurempi, mutta naisten näkemyksen mukaan niin olisi vaivakin. Tulonsiirtojen varassa vaatimattomasti eläminen nähtiin yksinkertaisesti houkuttelevampana vaihtoehtona. Julkisen tahon into kurssien järjestämiseen on ymmärrettävästi hyytynyt tällaisten kokemusten jälkeen.

Keräilijäyhteisöt ahtaalla

Samaan aikaan pelkkä tulonsiirto ei ole kaikkien osalta riittävää. Amazonin sademetsän alueella Brasiliassa elää yli 50 luonnosta toimeentulonsa saavaa keräilijäyhteisöä. Yhteisöihin kuuluu lähes kaksi miljoonaa ihmistä. Ilmaston lämpenemisen vuoksi alueen asukkaiden vuosituhansien aikana opittu taito selviytyä sademetsissä on vaikeutunut, ja myös he ovat alkaneet kärsiä elintilan muutoksen aiheuttamasta köyhyydestä ja nälästä.

- Ilmastonmuutoksesta on tullut keräilijäyhteisöjen suurimpia ongelmia, keräilijäjärjestö Conselho Nacional das Populacões Extrativistasin naisjaoston puheenjohtaja **Célia Regina das Neves** kertoo. Hän on itsekin keräilijäyhteisön jäsen.

Ilmastonmuutos on vaikeuttanut elinkeinon harjoittamista, sillä satokausia on yhä vaikeampi arvioida.

- Viime vuonna açai-hedelmät eivät kypsyneet ollenkaan. Tänä vuonna kaikki kypsyivät kerralla, vaikka normaalisti satokausi kestää kuukausia. Emme ehtineet kerätä koko satoa talteen, das Neves sanoo.

Das Neves kaipaa hallitukselta laajempaa tukea keräilijäyhteisöille. Osa keräilijäyhteisöjen jäsenistä saa jo nyt tulonsiirtoja, mutta das Nevesin mukaan rahallista tukea tulisi lisätä ja lainanottoa helpottaa.

- Elämme koko maailman kannalta hyvin tärkeällä alueella, ja toimimme täällä luontoa kunnioittaen, hän sanoo. Amazonilla ei ole varaa siihen, että kaikki keräilijäyhteisöt muuttaisivat

Ilmaston lämpenemisen vuoksi alkuperäisasukkaiden taidot selviytyä sademetsissä eivät auta. Myös he ovat alkaneet kärsiä elintilan muutoksen aiheuttamasta köyhyydestä.

”

Kasvavilla kaupungeilla ei ole tarjota kaikille tulijoille töitä. Kaupungeissa köyhiä kohtaavat uudet ongelmat.

jo nyt räjähdysmäisesti kasvaviin miljoonakaupunkeihin.

Pako kaupunkeihin tyrehdytettävä

Ilmastonmuutos on vain lisännyt suurviljelmien ja Amazonin kasvavan teollisuuden luomaa muuttoliikettä kaupunkeihin. Koska kaupungeilla ei ole tarjota töitä suurille muuttovirroille, urbaani köyhyys kasvaa. Brasilian asukkaista jo kolme neljästä asuu kaupungeissa.

- Viidakossa asuva ihminen saattaa olla köyhä, muttei epätoivoinen, koska hän saa kalaa, hedelmiä ja vettä metsästä eikä näe nälkää. Kaupungissa ruokaturva katoaa. Ihmisistä tulee paitsi köyhiä myös epätoivoisia, Lima da Costa sanoo.

Maaseudulla ja viidakossa jopa kaksi perhettä viidestä kuuluu tulonsiirtojen piiriin. Vaikka kaupungeissa luku on puolet pienempi, tulonsiirtojen hyöty on kaupungeissa alhaisempi kalliimpien elinkustannusten vuoksi.

Kaupungistumisen tuomat ongelmat voi Vihreän puolueen mukaan korjata periferiaa kehittämällä. Luonnon monimuotoisuutta voisi hyödyntää lisäämällä alkuperäisten lajien käyttöä ruoantuotannossa. Elinkeinoja kehittämällä ihmiset jäisivät kotiseuduilleen.

- Jos periferiassa voidaan hyvin, kaupunkeihin ei haluta enää muuttaa. Terveys, koulutus, maanviljely ja hyvät elinolosuhteet ylipäänsä ovat avain tähän, Parán kaupungin Vihreän puolueen toimiston tiedottaja **Ana Julia Almeida** sanoo.

Mitä Lulan jälkeen?

Kritiikistä huolimatta lokakuun presidentinvaalikampanjoissa tulonsiirrot olivat vahvasti esillä. Presidenttiehdokkaat antoivat kilvan lupauksia niiden kasvattamisesta. Oikeistopuolueen ehdokas **José Serra** lupasi lisätä tulonsiirtoja saavien perheiden määrän 15 miljoonaan. Työ-väenpuolueen ehdokas ja Lulan seuraajakseen toivoma **Dilma Rousseff** puolestaan pitää itseään järjestelmän todellisena suojelijana.

Mielenkiintoisen lisän kahden suuren puolueen vaalitaistoon toi Brasilian Vihreä puolue. 1980-luvulla päättyneen sotilasdiktatuurin jäljiltä lähes kaikki Brasilian valtapuolueet ovat yhtä vanhoja, mutta Vihreät ovat saaneet vaalimenestystä vasta viimeisimmissä vaaleissa.

- Haluamme huomioida taloudellisen kasvun aikutukset ympäristölle ja yhteiskunnalle. Vaikka Vihreän puolueen painopiste on ympäristössä, ymmärrämme, etteivät köyhyys ja muut yhteiskunnalliset ongelmat ratkea luonnonsuojelulla, Lima da Costa sanoo.

Edellisissä parlamenttivaaleissa vuonna 2006 Vihreä puolue sai 3,6 prosenttia äänistä ja lunasti sillä itselleen 13 paikkaa lähes 600-paikkaisessa kongressissa. Presidentinvaaleissa puolueen ehdokas **Marina Silva**, joka oli vielä viime vuoteen saakka Lulan työväenpuolueen edustaja, pärjäsi hyvin vaaleja edeltäneissä gallupeissa ja oli syyskuun lopussa kahden pääpuolueen ehdokkaiden jälkeen kolmantena noin kymmenen prosentin kannatuksella.

Kaupungistumisen tuomat ongelmat ovat Silvan poliittisella asialistalla voimakkaasti. Hän haluaa kehittää maaseutua ja luoda ihmisille tasavertaiset mahdollisuudet koulutukseen asuinpaikasta riippumatta. Nykyään niin koulutuskuin muutkin palvelut ovat suurkaupungeissa, etenkin Rio de Janeirossa ja São Paulossa, huomattavasti paremmalla tolalla kuin periferiassa.

Silva on itse elävä esimerkki puolueensa periaatteellisuudesta. Hän on kotoisin kuminkerääjäyhteisöstä Acresta, syvältä Amazonilta läheltä Perun rajaa. Hän oppi vasta 16-vuotiaana lukemaan ja kirjoittamaan, mutta valmistui myöhemmin historianopettajaksi. Ympäristö- ja ay-aktiivina vaikuttanut Silva nousi työväenpuolueen riveissä senaattiin ja Lulan hallituksen ympäristöministeriksi.

Kuitenkin ministerinä Silvan sukset menivät ristiin työväenpuolueen kanssa, ja lopulta hän erosi ministerinpaikaltaan ja puolueesta protestina sen ympäristöpolitiikalle ja liittyi Vihreiden riveihin.

Köyhien äänet eivät kuulu

Köyhät saattavat kuitenkin myös olla ottamasta osaa maan politiikkaan – ja näin keikauttaa vaalien tuloksia itselleen huonoon suuntaan. Brasiliassa äänestäminen on täysi-ikäisille pakollista, mutta monet jättävät äänestämättä. Osin tähän on syynä pitkät välimatkat – Amazonilla matkat taitetaan useimmiten veneillä pitkien etäisyyksien takaa.

- Rekisteröimättömien ihmisten äänten puuttuminen saattaa vaikuttaa äänestystulokseen. Heidän määräänsä on mahdotonta arvioida, tiedämme vain, että heitä on todella paljon. Monet saattavat saada paperit vasta 50-vuotiaina. He ovat eläneet koko elämänsä ilman koulutusta tai terveyspalveluja, tulonsiirroista puhumattakaan, Almeida sanoo.

Rekisteröimättömiä ihmisiä arvioidaan olevan erityisen paljon köyhimmillä alueilla Amazonilla ja Koillis-Brasiliassa. Tämän vuoksi Marina Silva saattaa kärsiä eniten kotiseutunsa äänten puuttumisesta. YD

Kaisa Väkiparta on Latinalaiseen Amerikkaan erikoistunut vapaa toimittaja.

Kuvat: Mirjami Rustanius

asiaa EUROOPASTA

ENEMMÄN EUROOPPAA, RAUHAA JA RAKKAUTTA!

www.liisajaakonsaari.fi
www.mitrorepo.fi

S&D
Euroopan parlamentin
Sosialistien & Demokraattien
ryhmä

Derrida, Marx, Puškin ja Godard yhdessä kahvilla – *kuvitelma?*

Ei vaan

KULTTUURIVIHKOT

- Räväkkä, sivistävä ja edistyksellinen laatulehti
- Kirjallisuus, elokuva, teatteri, sarjakuva...
- Sosialismia ja piratismia, estetiikkaa ja ekologiaa
- Kuudesti vuodessa
- Vähintään 68 sivua numerossa

Tarjous uudelle kestotilaajalle:
Puoli vuotta (kolme numeroa) vain 14,90 e

Tilaa: *www.kulttuurivihkot.fi*
Sivustolla myös uutisia, blogeja ja videoita

Janne Hukka

Mitä oli suomettuminen?

Vielä parikymmentä vuotta sitten Suomessa varottiin loukkaamasta Neuvostoliittoa. Muistot suomettumisen ilmapiiristä ovat jo nuorille vieraita, mutta onko maailma todella noussut pois sen varjosta?

Kuulun viimeiseen sukupolveen, joka ehti kartuttamaan muistikuvia Neuvostoliitosta. Ikäisiäni vain muutamaa vuotta nuoremmilla ei niitä ole enää lainkaan, vanhemmat voivat sen sijaan vakaasti sanoa eläneensä rautaesiripun varjossa.

Lapsen näkökulmasta monet asiat olivat outoja. Etenkin se ainoa kerta, kun tapasin neuvostoliittolaisia, on hyvin muistissa. Tätini tohmajärveläiselle tilalle oli tullut valtuuskunta, jonka jäsenet olivat yhtä pelosta jäykkinä kuin isäntänsä. Paikalle oli saapunut jopa radiotoimittaja tekemään juttua. Muistoa leimaa erityisesti ihmetys aikuisten varovaisista kuiskailuista nurkan takana, sillä toimittajan nauhurin lisäksi vieraat olivat hermostuneita myös kattoon piilotetuista mikrofoneista.

Aikuisten asenteista luki lapsena paljon, vaikka niitä ei täysin ymmärtänytkään. Rajantakaisiin vieraisiin piti suhtautua varovaisella huolella, eikä heitä saanut loukata. Eikä ihme, olihan tämä normi koko Suomessa. ”Neuvostovastaisuutta” ei ehkä kriminalisoitu, mutta sen merkitys oli hyvin tiedossa. Itänaapurin kanssa piti olla kohtelias aina lehdistöä ja valtiojohtoa myöten. Hyvien suhteiden rinnalla oli pientä, jos joku loikkari sai ihmisarvokseen nollan ja lähti takaisin työläisten diktatuuriin paluupostissa.

Maailma yhden silmän kautta

Sellaisenaan suomettuminen on kuitenkin vain hieno sana vanhalle ilmiölle, sillä valta on riippuvainen mielipiteiden muokkauksesta. Vain ne räikeimmät esimerkit, joissa taloudelliset ja poliittiset edut ajavat törkeästi yleisen hyvän edelle, muistetaan. Sinänsä tähän ei tarvita edes Neuvostoliittoa.

On olemassa tarina, jota kerrotaan Yhdysvalloissa vierailleista neuvostovirkamiehistä. Kun amerikkalaiset isännät utelivat heiltä vierailun päätteeksi mielipiteitä, politrukkien vastaus tuli kuin yhdestä suusta:

- Erityisen hämmästyttävä on teidän medianne! Kukaan ei sitä valvo tai sensuroi. Miten ihmeessä te saatte sen kertomaan asioista yksimielisemmin kuin meillä kotona?

Tämä tapahtui aikana, jolloin pienen Vietnamin alueella tapettiin lähes neljä miljoonaa ihmistä määrällä pommeja, joka on yhtä paljon kuin toisessa maailmansodassa. Vallan vahtikoirat eivät kyseenalaistaneet periaatetta ”maan pelastamisesta se tuhoamalla”, vaikka inhimillinen kärsimys oli silmin nähtävissä.

Pravda hävisi, mutta tarinan opetus on yhä sama. Keväällä 2003, kun julkinen keskustelu Irakin sodan aloittamisesta kävi kiivaimmillaan, mediajärjestö FAIR:in mukaan kuvaruutuihin ja lehtiin päästettiin selkeä enemmistö hallituksen ja sodan kannattajien edustajia. Vain murto-osa oli sotapolitiikkaan varauksella suhtautuvia saati sitä vastustaneita.

> Erityisen hämmästyttävä on teidän medianne! Kukaan ei sitä valvo tai sensuroi. Miten ihmeessä te saatte sen kertomaan asioista yksimielisemmin kuin kotona Neuvostoliitossa?

Julkinen mielipide taivutettiin sodan puolelle, ja lopputulokset ovat hyvin tiedossa: joukkotuhoaseet olivat valheita, inhimillinen kaaos aivan omaa luokkaansa, miljoonia pakolaisia, vankilat kidutuskeskuksia, valtava määrä ruumiita.

Jokainen sodan vaaroista oli kuitenkin tiedossa. Historia olisi voinut olla toinen, jos maltillisemmat rauhanliikkeen äänet olisivat päässeet esille vapaan maailman johtajan mediassa. Näkökulmasta riippuen Yhdysvaltojen media joko ruokki sotaa luomalla uhkakuvia tai epäonnistui toden teolla tehtävässään vallan vahtikoirana. Kummassakin tapauksessa se kantaa osan vastuusta sodan uhreista.

Onko nollilla väliä?

Eikä tarinan opetus ole lopulta kaukana edes Suomessa. Esimerkiksi Irakin sodan kuolonuhrit laskevat Suomen lehdissä vuosi vuodelta. Vielä muutama vuosi sitten puhuttiin totuutta mukaillen yli sadastatuhannesta kuolleesta. Nyt sodan virallisesti päätyttyä *Helsingin Sanomat* päätyi pyöreään lukuun väkivallan 100 000 uhrista vuoden 2003 jälkeen.

Silti jo useiden vuosien ajan on tiedetty – mukaan lukien maailman arvostetuimpiin kuuluvan lääketieteellisen *Lancet*-lehden vuoden 2006 tutkimuksen (650 000 kuollutta) tai myöhemmän Irakin terveysministeriön raportin (400 000 kuollutta) kautta – että sodan aiheuttamat kuolonuhrit ovat monta kertaa suuremmat. Tieteellisten tutkimusten sijaan mielipiteiden muokkaajat lainaavat Iraq Body Count -sivustoa, joka tekee tukkimiehen kirjanpitoa uutisraporttien perusteella. Kun kyseessä on maa, jonka konflikti muutti liian vaaralliseksi toimittajille, tämä tulos on alun alkaen epäluotettava.

Tämän tuloksena Irakin sota tuomitaan muodollisesti erheenä samalla, kun sen kansanmurhankaltainen mittakaava häivytetään näkyvistä. Suomen suurimman päivälehden pääkirjoitus syyskuun alussa tulkitsee sodan tarkoitukseksi halun muuttaa Lähi-idän voima-asetelmia mainitsematta samalla sanallakaan siitä, että kansainvälisen oikeuden mukaan aggressio, rikos rauhaa vastaan, on tuomittavissa korkeimmin mahdollisin rangaistuksin.

Opittiinko me mitään suomettumisen ajasta? Ainakin nykySuomessa toivoisi, että viimeistään nyt nollilla olisi jotain väliä – siis muuallakin kuin tilinpäätöksien lopussa. YD

Janne Hukka on Ytimen toimitussihteeri.

Lyhytelokuvasta virsi KAUNIS

Maailman vanhin lyhytelokuvafestivaali on nyt keski-ikäinen. Tämän vuoden ohjelmisto säväytti yhteiskunnallisella keskustelulla ja elokuvahistorian alkuvuosien esittelyllä, kertoo Oberhausenin elokuvafestivaaleilla vieraillut **Riitta Oittinen**.

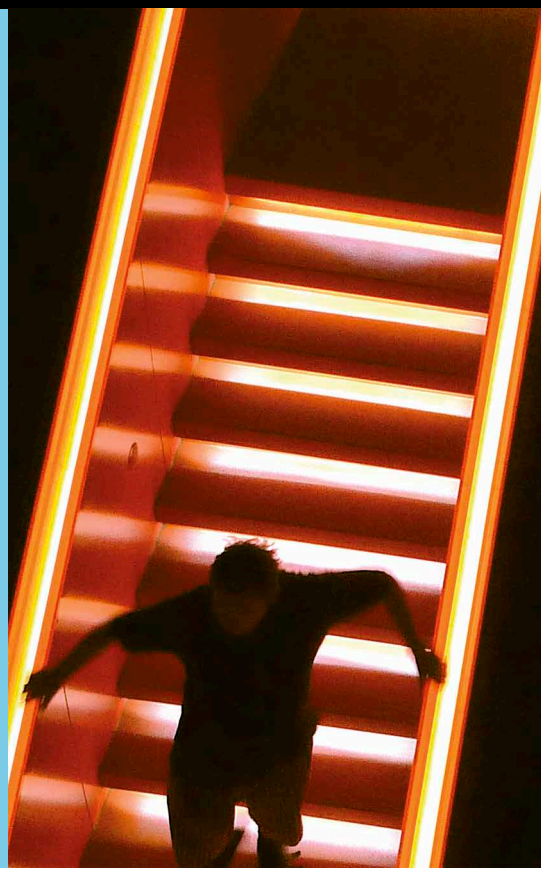

Saksalainen Oberhausen ilmestyi otsikoihin kesällä, kun paikallisen akvaarion Paul-mustekala alkoi ennustaa jalkapallon MM-kisojen tuloksia. Kaupungin lyhytfilmifestivaali ei ole keksinyt yhtä hyvää mediatemppua, mutta se on tuonut Oberhausenille pienimuotoisempaa kansainvälistä mainetta vuodesta 1954 asti.

Tapahtuma perustettiin rakkaudesta elävään kuvaan aikana, jolloin creative city -hypestä ei ollut vielä tietoakaan. Tapahtuman nykyinen johtaja **Lars Henrik Gass** on jopa arvioinut, että festivaalin ideana oli ”menneisyydestä oppiminen, ja halu tehdä saksalaisista parempia ihmisiä ”. Näin siis 1950-luvulla Ruhrin alueen kaupungissa, jossa sijaitsee nykyisin muun muassa **Heinrich Böllin** mukaan nimetty aukio, antifasistisen poliisipäällikön kunniaksi nimetty parkkipaikka ja Astrid Lindgren -niminen koulu.

Festivaalin ”kulttuuria kaikille” -ajattelusta kertoo, että filmejä näytettiin jopa kaivoksissa, silloin kun ne vielä olivat toiminnassa. Tänään kaupunkilaisia on vaikea saada lähtemään television äärestä minnekään, Gass valittaa. Kun raskaasti velkaantuneen kaupungin uimahalleja ja päiväkoteja uhkaa sulkeminen, on kulttuurimäärärahoja yhä vaikeampi puolustaa. Festivaalitiimi jaksaa kuitenkin pitää henkeä yllä ja houkutella paikalle ulkomaalaisia vieraita vuodesta toiseen.

Elokuvajuhla puhuttelee aikaansa

Festivaalihistoria kertoo yrityksistä vastata maailman muuttumiseen: Berliinin muurin murtumiseen asti tapahtumasta puhuttiin Länsi-Saksan lyhytelokuvapäivinä. Vuonna 1993 videoteokset hyväksyttiin kilpailusarjoihin samanarvoisina filmien kanssa. Vuonna 2001 festivaali perusti maailman ensimmäisen lyhytfilmejä käsittelevän verkkolehden *shortfilm.de*, jota julkaistaan saksaksi ja englanniksi.

Tänä vuonna järjestettiin muun muassa oma työryhmä peruspalkasta ja katsottiin aihetta käsittelevä filmi *Grundteinkommen*. Myös elokuvien rahoitus ja open source -projektit saivat omat keskustelunsa. Lisäksi päiväkotilapsille järjestettiin esityksiä, ja kaupungin koululaiskuoro esiintyi mykkäfilmien taustalla. Osallistuivatpa Oberhausenin asukkaat myös festivaalin aikana pidettyjen näyttelyiden ja konserttien järjestelyyn, joten turhautunut väite kaupunkilaisten passiivisuudesta ei pidä täysin paikkaansa.

Järjestäjät pyörittävät tapahtumaa hyvässä mielessä rutiinilla: ohjelmisto ja aikataulut pitävät. Vaikka näytökset olivat monesti täynnä, kaaosta ei muodostunut, ja sopu antoi sijaa. Lisäksi festivaaliteatteri Lichtburg Filmpalastin istuimet on hiljattain uusittu – ilmeisesti silmälläpitäen saksalaisten elopainon nousua; ainakin pehmustetut tuolit ovat harvinaisen tilavat. Vaikka teatteri on hieno, punaisista matoista ja tähtikultista ei ole tietoakaan. Tunnelma on rento. Paikalle tulleet ammattilaiset ovat silminnähden hyvällä tuulella ja jaksavat rupatella festivaalikansan kanssa. Paikallinen kulttuurikeskus Kulturfabrik14 toimi muonitus-, näyttely- ja konserttipaikkana. Pikanttina yksityiskohtana mainittakoon kanttiinitiskillä pönöttävä yli metrin korkuinen Lenin-pysti, merkki kaupungin luokkataistelevasta menneisyydestä.

Elokuvien kirjo hyvässä ja pahassa

Oberhausenissa oli esillä viitisensataa lyhytfilmiä lähes 90 maasta: fiktiota, dokumentteja, kokeilevaa elokuvaa ja musiikkivideoita. Niitä esitettiin kilpailusarjoissa ja teemakoosteissa. Musiikkivideoiden ja historiallisten elokuvien ystäville oli omia näytöksiä, joista edellisiä löytää luonnollisesti kaikkein helpoimmin myös internetistä. Lapsille ja nuorille tarkoitettujen elokuvien koosteissa Pohjoismaat ja vakavat aiheet, kuten koulukiusaus ja sosiaaliset ongelmat, olivat vahvasti edustettuina.

Inspiroivin osio oli mielestäni kuitenkin ”elokuva ennen elokuvaa” eli vuosina 1898 – 1918 kuvatut filmit. Näiden kauan kadoksissa olleiden töiden etsimisessä ja restauroinnissa on

Tapahtuma perustettiin rakkaudesta elävään kuvaan ja ideana oli ”menneisyydestä oppiminen, ja halu tehdä saksalaisista parempia ihmisiä ”.

”

nähty paljon tutkimuksellistakin vaivaa, joten toivottavasti ainutlaatuiset dokumentit ilahduttavat tulevaisuudessa laajempiakin kansanjoukkoja. Kyseisiä arkistolöytöjä leimaava kokeilevuus, ilo ja kekseliäisyys ovat kaukana television tuottamasta formaattiajattelusta. Elävän pianosäestyksen siivittämät mustavalkoiset viestit menneisyydestä pitivät yleisön otteessaan harvinaisen hyvin. Erityisen kiinnostava oli vapun teemaan suunniteltu kooste. Se esitteli kodittomuutta, vaarallisia työoloja, kolonialismin kritiikkiä ja todella raivokkaan imettäjien lakon – teema joka on halvan, perheissä tapahtuvan hoivatyön kasvun myötä jälleen ajankohtainen.

Näkemäni kilpailusarjat olivat epätasaisia, sillä kaikilla tekijöillä ei yksinkertaisesti ollut juuri mitään sanottavaa. Varsinkin monien juuri taideoppilaitoksista valmistuneiden töissä tuijotettiin masentavan paljon omaan napaan, kaiken kukkuraksi usein vielä aivan liian pitkään ja ilman huumoria tai edes sarkasmia. Kuten vessajonossa kokoontunut ex tempore -raati totesi: on yleensä huono merkki, jos ohjaaja toimii myös elokuvansa tuottajana.

Yhteiskunnallisesti kiinnostaviakin töitä oli kuten veteraaniohjaaja **John Smithin** Pohjois-Kyproksella kuvattu yksinkertaisen tehokas *Flag Mountain*. Hänen hotelliparvekkeeltaan näkyi lähikukkulalle laitettu jättiläismäinen Turkin lippu ja rajavartiolaitos. Niiden avulla Smith dokumentoi turkkilaisen nationalismin päivittäistä ilmenemistä, johon hän lomitti molemmilla puolilla asuvien ihmisten arkielämän kuvausta.

Hollantilaiseen sotapoliisikouluun sijoittuva *Instruction* puolestaan kuvasi harvinaisen pedagogisella tavalla yksilön vastuuta ja moraalisia ongelmia. Ohjaaja **Wendelin van Oldenborgh** tutki, miten hollantilaisessa sotapoliisikoulutuksessa olevat opiskelijat työstivät erilaisten, osin ristiriitaisten, historiallisten dokumenttien avulla heille tuntematonta siirtomaamenneisyyttä. He olivat selkeästi järkyttyneitä toisen maailmansodan jälkeen Indonesiassa työskennelleiden hollantilaisten sotapoliisien väkivaltaisista teoista ja pohtivat yhdessä tekojen oikeutusta. Hollannin nykyisessä siirtolaisvastaisessa ilmapiirissä tämä kollektiivista vastuuta ja väkivallan oikeutusta käsittelevä filmi tuskin saa valtavasti ilmaa siipiensä alle. Istanbulin biennaalissa se on jo ehditty esittää.

Lyhytelokuva murroksessa

Oberhausenista mukaani tarttui paksu pino muiden lyhytfilmifestivaalien esitteitä. Tarjontaa on, mutta entä kysyntää? Tietotekniikan arkipäiväistyminen ja ilmaiset ohjelmat ovat demokratisoineet tekemistä tuoden alalle roppakaupalla uusia yrittäjiä. Esimerkiksi animaatiosta on tullut aikaisempaa enemmän tee-se-itse -laji, mutta samaa voi sanoa osasta esillä olleista dokumentaarisista filmeistä. Toki tekninen yksinkertaisuus voi jopa olla etu, jos idea on hyvä. Toisaalta valtavirtaelokuvan ollessa kyseessä ovat varsinkin animaatiolyhytfilmit yhä useammin vain osa suurta tuoteperhettä. Monien studioiden menestyshahmot suunnitellaan nykyisin alusta pitäen seikkailemaan tietokonepeleissä, t-paidoissa, muropaketeissa ja muussa fanikrääsässä. Tämänkaltaisten mainostuotteiden esittelemistä Oberhausen selvästi karttaa, mikä vähentää mahdollisuuksia saada sponsoreita.

Yhteistyö television kanssa tuo osaa Oberhausenin lyhytelokuvista laajemman yleisön tietoisuuteen, mutta monet yhteiskunnalliset ja kokeelliset filmit eivät kiinnosta ainakaan kaupallisia TV-kanavia. Osa filmeistä onkin tarkoitettu näyttelyihin ja tapahtumiin. Kun elokuvien katselu kotisohvalla tai oman tietokonepöydän ääressä lisääntyy, voi varsinkin lyhyille dokumenteille olla vaikea löytää esityspaikkoja. Tähän kytkeytyy sekin, että teemasarjojen ja mahdollisen oheisohjelman koostaminen vaatii erityisosaamista. Jää nähtäväksi, kuinka kollektiiviselle katsomiskokemukselle käy digiajalla.

Riitta Oittinen on Brysselissä asuva tietokirjailija ja vapaa toimittaja.

Kuvat: Riitta Oittinen

Musiikkimaku heijastaa IDENTITEETTIÄ & ELÄMÄNTAPAA

Musiikkimaku on yhteydessä persoonallisuuteen ja elämäntapaan, toteaa **Antti Juvonen**.

Jos kuvittelemme metsämökin asukkaita 1800-luvun Suomessa vaikkapa Ilomantsissa tai Tohmajärvellä, voidaan melko helposti arvioida sitä musiikkia, jota heidän kokemuspiirinsä sisälsi. Kansansoittimia rakenneltiin aina paimentorvista ja huiluista kanteleisiin ja jouhikoihin. Oletettavasti kyläpelimannit ja erilaiset kiertolaiset ja kauppiaat olivat tehneet heille instrumenteista tutuksi viulun, mahdollisesti harmonikan ja jopa klarinetin.

Varsinaisia ammattimuusikoita ei paljon maaseudulla ollut, mutta eritasoisia pelimanneja kuitenkin. Laulutraditio eli vahvana, ja kalevalaiset runot olivat hyvinkin tuttuja itäsuomalaisille ihmisille. Myös kirkonmenoissa laulettiin ja saattoi kirkossa olla parhaassa tapauksessa jo urutkin virsilaulun ja jumalanpalveluksien juhlistajana. Kokonaisuutta ajatellen musiikki koostui virsien lisäksi kansanmusiikista, tanssimusiikista ja joistakin satunnaisista viihteellisistä tai taidemusiikkiin viittaavista sävelmistä. Ihmisten elinpiiri käsitti tavallisesti alueen vain muutaman kymmenen kilometrin etäisyydellä kodista.

Mikäli nykyaikainen kitarasankari siirrettäisiin aikakoneella tuohon aikaan aggregaatin jauhaessa virtaa, hänen musisointinsa ei todennäköisesti täyttäisi musiikin luokittelukriteerejä ajan ihmi-

Erilaiset musiikkityylit kiehtovat persoonallisuudeltaan erilaisia ihmisiä, ja myös musiikkityylien heijastama identiteetti leimaa erilaisia alakulttuureja.

sille. Ihmisten toleranssi erilaisia musiikkityylejä kohtaan kasvaa koko ajan.

Olen sitä, mitä musisoin

Musiikkiin liittyvät peruskäsitykset ja uskomukset, kuten mitä ja minkälaista musiikki on, ja mitä musiikki merkitsee, muovautuvat jo lapsuudessa. Kulttuurintutkija **Pierre Bourdieu** totesi musiikkimaun olevan niin olennainen osa persoonallisuutta, että musiikkimaun arvosteleminen voi loukata yksilön syvimpiä tuntemuksia ikään kuin arvostelu kohdistuisi persoonaan.

Musiikillisella minäkuvalla viitataan käsitykseen omasta musikaalisuudesta ja omista edellytyksistä soittamiseen ja laulamiseen. Paitsi positiivisia vaikutuksia, voi opettajilla ja koulukokemuksilla olla myös negatiivisia vaikutuksia musiikillisen minäkuvan kehitykseen. Hyvin negatiiviset kokemukset kotona, toveripiirissä tai vaikkapa koulun musiikkitunneilla voivat muokata koko musiikkisuhteen negatiiviseksi, mikä pahimmassa tapauksessa saattaa johtaa ilmiöön, jota kutsutaan musiikkirajoittuneisuudeksi.

Toistuvat musiikkikokemukset muovaavat musiikkimakua, mutta yhtä hyvin saattaa yksittäinen raju kokemus muuttaa koko musiikillisen maailmankuvan hetkessä. Tällaista tilannetta on osuvasti kuvattu mainiossa kirjassa *Populaarimusiikkia Vittulanjänkältä* pikkupoikien kuullessa ensimmäistä kertaa Beatlesien version *Rock And Roll Music* -kappaleesta.

On suhteellisen helppo erottaa ihmisjoukosta sellaisia henkilöitä, joille tietynlainen musiikkimaku on vahvasti identiteettiä leimaava. Tämänsuuntainen kehitys sai alkunsa heti, kun rock and roll -musiikki kehittyi 1950-luvulla. Artisteja fanittavat nuoret myös jäljittelevät idoliensa tai alakulttuurinsa puhetapaa ja muuta esiintymistä. Idoleihin samaistuminen heijastuu ulkomuodossa ja elämänasenteessa.

Erilaiset musiikkityylit kiehtovat persoonallisuudeltaan erilaisia ihmisiä, ja myös musiikkityylien heijastama identiteetti leimaa erilaisia alakulttuureja, joita niihin liitetty musiikki usein määrittää. Olennainen osa on samaistuminen idoleihin, joiden katsotaan edustavan jotakin tai joitakin heille tärkeitä arvoja ja asenteita. Viimeaikaisessa tutkimuksessa onkin avattu mahdollisuuksia hyödyntää musiikkimakua esimerkiksi työpaikkarekrytoinnissa tai deittipalveluissa. Tutkimusten mukaan introverteille on tyypillisempää päätyä kuuntelemaan jazzia tai klassista musiikkia, kun taas sovinnaiset ja konservatiiviset kuuntelevat mieluusti iskelmää.

Hevareita ja klassisen ystäviä yhdistää usein niin sanottu hierarkkinen musiikkikäsitys, joka asettaa heidän oman suosikkimusiikinlajinsa korkeimmaksi hierarkiassa muiden sijoittuessa sen alapuolelle. Uusien tutkimusten mukaan hevarit muistuttavat myös luonteenpiirteiltään klassisen musiikin kuuntelijoita rauhallisuudessaan ja levollisuudessaan. Molemmat myös osoittautuivat luoviksi, mutta eivät erityisen sosiaalisiksi. Metallimusiikin ystävät puolestaan osoittautuivat herkiksi, eivät stereotypioiden mukaisesti itsetuhoisiksi, masentuneiksi tai vaarallisiksi.

Leicesterin yliopiston tutkija **Adrian Northin** tekemän tutkimuksen mukaan musiikilla on selkeitä yhtymäkohtia henkilön yhteiskunnalliseen suuntautumiseen ja maailmankuvaan. Hän perustaa tuloksensa kohtalaisen laajaan otokseen (n=2 500) kyselytutkimuksessa, joka selvitti vastaajien asumisolosuhteita, poliittista katsontakantaa, arvoja, taloudellista tilannetta, terveyttä ja vapaa-ajanviettotapoja. Tuloksien perusteella erilaista musiikkia kuuntelevien erot syntyvät esimerkiksi suhtautumisessa parisuhteeseen, arvoihin ja lainkuuliaisuuteen. Parisuhteissa hiphop-fanit olivat aktiivisimpia country-musiikin fanien edustaessa toista ääripäätä. Suomalaisessa musiikkikentässä country-fanit sijoittunevat lähelle perinteistä tanssimusiikkia. Myös tulojen suhteen löytyi eroja: klassisen ▸

Kaikkein eniten musiikkia tänä päivänä kuitenkin käytetään ihmisten mielen manipuloimiseen mainostarkoituksessa.

musiikin ystäviä oli eniten varakkaiden joukossa, ja he olivat myös pisimmälle koulutettuja. Miltei seitsemän prosenttia oopperan ystävistä oli väitellyt tohtoriksi Northin kohdejoukossa, kun taas listapopmusiikin ystävistä ei yksikään.

Entäpä jos musiikki ei kosketa?

Joskus musiikkiharrastuksen yhteydessä syntyy niin kutsuttu orientaatiokriisi, jolla tarkoitetaan sitä, että lapsi tai nuori joutuukin keskittymään soittoharrastuksessaan sellaiseen musiikkiin, joka ei häntä laisinkaan kiinnosta. Tällainen tilanne tulee toisinaan vastaan musiikkiopistojen tarjoaman musiikkikasvatuksen piirissä: useimmin pianotunneilla tai viulutunneilla soitetaan niin sanottuja klassisia pikkukappaleita nykypäivän pophittien sijasta. Nuoren musiikkimaku ei siis kohtaa opetuksen tarjontaa. Orientaatiokriisin seurauksena moni lopettaa hyvin alkaneen soittoharrastuksensa ja mahdollisesti katuu sitä myöhemmin elämässään. Jotkut vaihtavat instrumenttia tai jatkavat soittamista omin avuin ilman säännöllistä opetusta.

Aivan viime vuosina on kiinnitetty tutkimuksessa huomiota ilmiöön, jota kutsutaan ”musiikkirajoitteisuudeksi”. Tällä tarkoitetaan sellaisia henkilöitä, joille musiikki ei merkitse yhtään mitään. Muutamat aihepiiriä sivuavat tutkimukset osoittavat, että musiikkirajoitteisuus on harvinainen, alle muutaman prosentin väestöstä käsittävä ilmiö, joka on sidoksissa negatiivisiin kokemuksiin musiikin alueelta. Koska nyky-yhteiskunta on pitkälti musiikkiin sidoksissa, on musiikkirajoitteisuus eräänlainen vajavaisuus tai puute, jota useinkin pyritään salaamaan samaan tapaan kuin lukutaidottomuutta. Musiikkirajoitteiset saattavat opetella bändien ja artistien nimiä, vaikka todellisuudessa eivät niistä piittaisikaan, ainoastaan kyetäkseen osallistumaan toveripiirissä käytävään keskusteluun musiikista.

Musiikkirajoitteisuuden syitä ja ilmiötä kokonaisuudessaan ei ole vielä kunnolla tutkittu, koska musiikkirajoitteisten henkilöiden tavoittaminen on erittäin hankalaa. Ilmiön yhtenä syynä saattaa olla jonkinlainen musiikillinen yliherkkyys, jolloin yksilö haluaisi aina musiikkia kuullessaan keskittyä siihen täysin eikä siten voi sietää taustamusiikkia tai muita musiikin käyttötapoja. On myös mahdollista, että jotkut korvan toimintahäiriöt vaikuttavat musiikin kuulemiskokemukseen siten, että siitä muodostuu negatiivinen sävyltään. Monissa tapauksissa kuitenkin henkilön oma käsitys omasta musiikillisesta lahjakkuudestaan on olennaisessa osassa musiikkirajoittuneisuuden syntyprosessiin.

Musiikkimaulla ilmennetään kapinallisuutta

Kautta aikojen musiikkia on käytetty propagandan välineenä, sitä ovat hyödyntäneet niin hallitsijat kuin erilaisista asioista protestoijat ja kapinoitsijatkin. Erilaisten diktatuurien ja suljettujen yhteiskuntien ominaisena piirteenä on ollut musiikkitarjonnan rajaaminen tai tiettyjen säveltäjien tai musiikinlajien asettaminen muita korkeammalle – mainittakoon esimerkkeinä vaikkapa **Hitlerin** kolmas valtakunta ja **Wagner**, tai nyky-yhteiskunnista Kiina, jonne länsimaisten artistien on ollut vaikea päästä konsertoimaan. Myös koto Suomessamme on harrastettu radikaalimpien kappaleiden soittokieltoja, näin esimerkiksi monien **Irwinin** kappaleiden kohdalla.

Kaikkein eniten musiikkia tänä päivänä kuitenkinvstarkoituksessa. Lähes kaikissa kaupoissa soi taustamusiikki. Niiden myötä tänä päivänä taloudellisesti oletettavasti vakaimmassa vaiheessa oleva keski-ikäinen keskiluokka kuluttaisi hyvissä tunnelmissa ollessaan mahdollisimman paljon rahaa.

Vaikutus perustuu musiikin sisältämiin tunneassosiaatioihin. Yleensä voimakkaita tunnereaktioita koetaan murrosiän kuohuntavaiheessa, ja näin ollen usein silloin tärkeäksi muodostuva musiikki sisältää ja kykenee palauttamaan mieleen voimakkaita tunnelatauksia myös myöhemmin kuultuna.

Hyviä musiikkimakuja on monenlaisia

Musiikkikäsityksistä mainittiin aikaisemmin jo hierarkkinen musiikkikäsitys, jonka mukaan yleisimmin taidemusiikin ystävät sijoittavat musiikkihierarkian huipulle niin sanotun klassisen musiikin. Sen alapuolelle sijoittuvat sitten taiteellisesti kuluneet kappaleet, viihteellinen musiikki, jazz, rock ja alimmalle tasolle kansanmusiikki. Kuitenkin esimerkiksi punkkareilla ja hevareilla on havaittu vastaavaa musiikkikäsitystä.

Toinen musiikkikäsityksistä on kulttuurinen, jonka mukaan kunkin kulttuurin musiikkia voidaan ymmärtää ainoastaan elämällä kulttuurin sisällä ja omaksumalla musiikin olemus sieltä käsin. Tätä antropologien alun perin kehittämää mallia on sittemmin sovellettu esimerkiksi punkkarien tutkimiseen, jolloin heidät ajateltiin ikään kuin yhdeksi ”heimoksi” yhteiskunnan sisällä.

Kolmas musiikkikäsityksistä on autonominen musiikkikäsitys, jonka mukaan jokaisella musiikilla on omat lainalaisuutensa, joita ei missään nimessä tulisi sekoittaa toisiinsa.

Useimmilla ihmisillä mainitut musiikkikäsitykset esiintyvät enemmän tai vähemmän toisiinsa sekoittuneina, harvoin aivan puhtaana.

Erilaisista lähtökohdista riippuen erilaisilla ihmisillä voi olla monenlaisia ”hyviä” musiikkimakuja. Musiikki ei siis välttämättä olekaan arvo sinänsä, vaan sen arvo muodostuu monista tekijöistä, jotka yhdistyessään tuottavat ihmisille onnellisuutta ja hyvää mieltä sekä auttavat selviytymään erilaista arkipäivän ongelmista. Myöskään musiikin terapeuttisia elementtejä ei sovvämällä musiikkia antamaan voimaa erilaisiin urheilu- tai muihin suorituksiin.

Tästä johtuen on parasta antaa kaikkien kukkien kukkia, ja kaikenlaisten musiikkityylien olemassaolo on hyvä hyväksyä. Niille kaikille on olemassa myös oma yleisönsä, vaikka kuinka pienikin. Erilaisten musiikkien ominaisuuksia toki voidaan analysoida ja vertailla, mutta niiden asettamista paremmuusjärjestykseen on syytä välttää. Jos joku kokee voimakkaita elämyksiä punkin tai hevin parissa, se lienee yhtä arvokasta kuin oopperan parista saadut kokemukset – näin ainakin silloin jos asiaa tarkastellaan yksilön kokemuksellisesta näkökulmasta. Eri asia onkin sitten laatia sellainen kulttuuripoliittinen ohjelma, joka toteuttaisi nämä idealistiset unelmat.

Antti Juvonen on Joensuun yliopiston musiikin lehtori.

Kuvat: Topi Laiti

Juhli YK:ta!

KANSAINVÄLINEN YK-PÄIVÄ, TAPAHTUMIA YMPÄRI SUOMEA 24.10.2010
Yhdistyneet kansakunnat täyttävät tänä vuonna 65 vuotta, ja YK:n peruskirjan allekirjoittamisen vuosipäivänä järjestetään tapahtumia ympäri Suomea. Helsingissä Rauhanliitto rakentaa kynttilöistä rauhanmerkin eduskuntatalon portaille.

Zapatistit Kaapelitehtaalla

TOISENLAINEN ELÄMÄ ON MAHDOLLINEN, SUOMEN VALOKUVATAITEEN MUSEO, HELSINKI 26.10.2010
Meksikolainen valokuvaaja-aktivisti **Ricardo Trabulsi** ja zapatistien tutkija **Hanna Laako** herättävät keskustelua oman elämän haltuunotosta ja uudenlaisesta politiikasta. Trabulsin valokuvanäyttelyssä esitellään zapatistien elämää heidän asuinalueillaan.

Näyttelyn avaa Trabulsin ja Laakon alustus, jota seuraa avoin yleisökeskustelu. Tilaisuuteen on vapaa pääsy.

Tapahtuman järjestää Vasemmistofoorumi.

Lisätietoja osoitteesta: *www.vasemmistofoorumi.fi.*

Rauhanmusiikkia Rauhanasemalla

PAX-KLUBIT, RAUHANASEMA, HELSINKI 27.10., 24.11. & 15.12.2010
Sadankomitean ja Rauhanliiton järjestämillä Rauhanaseman PAX-klubeilla on tarjolla livemusiikkia ja rauhanpropagandaa joka kuukausi. Luvassa kaupungin kovimmat bändit ja mukavaa tunnelmaa. Paikalle voi saapua noin kello 19 ja musiikki raikaa kello 23 asti.

Ilmainen sisäänpääsy!

Lisätietoja *sadankomitea.fi* tai PAX-klubin Facebook-ryhmästä

Maailmanmusiikkia Helsingissä

ETNOSOI!-FESTIVAALI, HELSINKI 9.–23.11.2010
Maailman musiikin keskus viettää tänä vuonna 30-vuotisjuhliaan, ja sen kunniaksi Etnosoi!-musiikkifestivaalilla tarjotaan huikea kattaus niin kansainvälisiä kuin kotimaisiakin maailmanmusiikin huippunimiä. Marraskuinen konserttisarja vie musiikkimatkoille eteläisestä Afrikasta Keski-Aasian Pamir-vuorille.

Jos viimevuotisessa Etnosoi!ssa saatiin roima annos naisenergiaa, on tänä vuonna miesten vuoro. Artistikattaus koostuu karismaattisista, ihailluista, arvostetuista ja legendaarisistakin miehistä, joiden taustat ovat hyvin erilaisia, mutta joita yhdistää maailman konserttilavoille päätyminen vahvan musiikillisen näkemyksensä ansiosta.

Esiintymässä ovat muun muassa eteläranskalainen **Thierry 'Titi' Robin** trioineen, **Oliver "Tuku" Mtukudzi**, "Grand Master of Zimbabwean Traditional Pop", **Ali Farka Tourén** veljenpoika **Afel Bocoum** ja omintakeisella kitaroinnillaan hämmästyttävä **Habib Koité**.

Oheisklubien ohjelmistossa on niin ikään runsaasti kotimaisia huippuja kuten kantelisti **Arja Kastinen**, Etno-Emma-voittaja Vilma Timonen Quartet sekä haitaristi**Antti Paalanen**.

Jokavuotiseen tapaan luvassa on myös paljon muuta kuten yleisöluentoja ja oma Etnosoi!-tapahtuma lapsille.

Lisätietoja ohjemistosta: *www.globalmusic.fi*

Haluatko toimittajaksi?

SADANKOMITEAN, PAXIN JA YTIMEN TOIMITTAJAKOULUTUS, RAUHANASEMA, HELSINKI 27.11.2010
Sadankomitea, Pax- ja Ydin-lehti järjestävät toimittajakoulutuksen lauantaina 27. marraskuuta. Päivän mittaisen koulutuksen aikana käydään läpi toimittajantyön perusteita kuten haastattelutilanteita, juttujen rakennetta, niiden tarjoamista ja lehtimaailman käytäntöihin liittyviä niksejä. Koulutukseen sisältyy myös lyhyt ennakkotehtävä, ryhmätyötä, luentoja ja ajanviettoa rattoisissa merkeissä.

Koulutus on erinomainen mahdollisuus päästä sisälle kulttuuri- ja mielipidelehtikentän toimintaan ja avustajaksi Rauhanaseman eri julkaisuihin.

Koulutuksen sisällöstä saat tarkempaa tietoa Sadankomitean nuorisovastaavalta **Milla Pyykköseltä**: *milla.pyykkonen@sadankomitea.fi.*

TULE MUKAAN!

Hanna Vilkka

Sukupuolen ja seksuaalisuuden kohtaaminen

PS-kustannus 2010
190 s.

Sukupuoli ja seksuaalisuus for dummies

Hanna Vilkan kirja pureutuu sukupuolen ja seksuaalisuuden monimuotoisuuden perusteisiin. Käsitteet kuten trans, bi, gender väännetään rautalangasta siten, että tyhmempikin tajuaa. Se ei ole huono asia, sillä usein sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta käsittelevät opukset ovat pitkälle vietyä akateemista teoretisointia, josta kostuvat lähinnä sukupuolen- ja naistutkijoiden joukko. Vilkka selittää asiat siten, että ymmärrys ei jää kirjoituksesta kiinni – eri asia on, suostuuko kirjan sisällölle vieras lukija ottamaan sisällön avoimin mielin vastaan.

Kirja sopisi minkä tahansa työssään ihmisiä kohtaavan ammattikunnan opetusmateriaaliksi, ja sitä käyttämällä säästyttäisiin varmasti monelta mielen pahoittamiselta ja kiusalliselta tilanteelta, sillä halusimme tai emme, muutkin kuin heteronaiset ja -miehet käyttävät palveluja yhteiskunnassamme – tarjonnasta puhumattakaan.

Heli Yli-Räisänen

Diana Denham
& C.A.S.A. Collective (toim.)

Tavallisten ihmisten kapina – Kertomuksia Meksikosta

Into 2010
176 s.

Mitä siellä Oaxacassa tapahtuu?

Jyri Jaakkolan kuolema nosti viime keväänä Oaxacan ja koko Meksikon suomalaisten tietoisuuteen.

Kyse on monimutkaisesta todellisuudesta. Esimerkiksi Oaxaca ja zapatistit ovat täysin eri asioita.

Haastatteluista ja ulkomaalaisten aktivistien päiväkirjoista koostuva Into-pamfletti *Tavallisten ihmisten kapina* antaa perustiedot Oaxacan alkuperäiskansojen taistelusta kuvernööri **Ulises Ruizia** vastaan. Se ilmestyi samoihin aikoihin, kun Jyri Jaakkola kuoli. Kuin osoituksena siitä, että taistelu Oaxacan puolesta jatkuu.

Kristiina Koivunen

Serge Latouche

Jäähyväiset kasvulle

Into Kustannus 2010
174 s.

Guru kehitystä vastaan

Nyt on viimein saatu suomeksi ranskalaisen décroissance- eli degrowth-liikkeen keskeisimpiin taustahahmoihin kuuluvan **Serge Latouche'n** ajattelua selventävä kirja. Teoksessa eläkkeellä oleva taloustieteen professori esittää tiukkaa kritiikkiä nykyistä talousjärjestelmää kohtaan ja antaa suuntaviivoja tulevalle.

Joidenkin suomalaisten kehityskriitikoiden tavoin Latouche uskoo mainosteollisuuden antavan keskeisen sysäyksen ihmisten kulutusvimmalle. Vaikka yksityiskohtiin ei mennä, kirjan hahmottelemat paikallistason pitkälle omavaraiset yksiköt tuovat mieleen ekoanarkistien visiot. Paikallinen tuotanto tyydyttää paikalliset tarpeet.

On tietysti kiitettävää, että kieliä osaamattomat voivat nyt lukea Latouchen tekstejä, mutta luulen, että **Tim Jacksonin** huomattavasti analyyttisemman *Prosperity Without Growth* -kirjan suomentaminen olisi ollut parempi valinta kasvukriittisen keskustelun stimuloimiseksi Suomessa.

Jari Sihvola

Kyllikki Villa

Myrskyssä

Like 2010
445 s.

Matka kulkurin ja kirjoittajan sieluun

Viime helmikuussa kuolleen **Kyllikki Villan** kolmannen matkakirjan ilmestyminen postyymisti on kuin yllätyslahja. Siinä kerrotaan rahtilaivan arjesta matkalla Etelä-Amerikkaan.

Kerroin kurdiystävälleni **Shadialle**, että Villa oli kääntäjä, joka teki työtään kuukausien mittaisilla matkoilla rahtilaivoilla.

- Hän kirjoitti ja matkusti, hänellä oli hyvä elämä, vastasi kirjailijan elämästä haaveileva ystäväni.

Kristiina Koivunen

Maria Lähteenmäki & Anu Suoranta (toim.)

Pitkänsillan tuollapuolen...

Työväen arkisto 2010
146 s.

Erik Fosse & Mads Gilbert

Silminnäkijänä Gazassa

Like 2010
361 s.

Marja-Liisa Halko, Anne Mikkola & Olli-Pekka Ruuskanen (toim.)

Naiset, miehet ja talous

Gaudeamus 2010
300 s

Työväenluokan uusi tuleminen

Maria Lähteenmäen ja **Anu Suorannan** toimittama kirja *Pitkänsillan tuolla puolen...* on alaotsikkonsa mukaan ”puheenvuoroja työväenliikkeen historiasta, tilasta ja tulevaisuudesta”.

Antologia on omistettu syksyllä 2009 sata vuotta täyttäneelle Työväen Arkistolle ja sen keväällä 2010 eläkkeelle jääneelle johtajalle **Esa Lahtiselle**. Esipuheessaan toimittajat pahoittelevat, että ajatus artikkelikokoelman koostamisesta tuli niin äkkiä, että mukaan ehdittiin saada vain Helsingin yliopiston piirissä työväentutkimusta tehneitä tai sitä edelleen tekeviä tutkijoita. Toimittajien itsensä lisäksi asialle on saatu kuitenkin täysi tusina kirjoittajia.

Antologia on kaikkineen erittäin tervetullut, koska työväenliikkeen itseymmärryksessä ja historiankäsityksessä samoin kuin siinä yhteiskuntateoriassa, johon edellä mainitut nojaavat, on liian paljon seisovaa vettä. Jos antologia virittää uutta keskustelua, on se kurkottanut myös tulevaisuuteen.

Kalevi Suomela

”Mutta nehän ovat Hamas-lapsia”

Kun Hamas voitti kesällä 2006 vaalit Gazassa, Israel laittoi sen saartoon ja kansainvälinen yhteisö lopetti kaiken tuen alueelle.

Norjalaisten lääkäreiden **Erik Fossen** ja **Mads Gilbertin** päiväkirja gazalaisesta sairaalasta Israelin suurhyökkäyksen aikana ei julista eikä spekuloi. He raportoivat näkemänsä asiat tarkasti, arkipäiväisesti ja lääketieteellisen neutraalisti.

He antavat hoitotyön ohessa kymmeniä haastatteluja ja ovat vihaisia ulkomaailman välinpitämättömyydestä. Kun he kertovat koululaisten haavoittuneen Israelin pommituksessa, Spiegelin toimittaja tokaisee, että nehän ovat Hamas-lapsia.

Kristiina Koivunen

Sukupuoli taloudessa

Naiset, miehet ja talous -kirjan toimittaneet taloustieteilijät **Marja-Liisa Halko, Anne Mikkola** ja **Olli-Pekka Ruuskanen** osoittavat, että sukupuolella on väliä myös taloudessa. Vaikka tieteenalan mahdolliset sisäiset sudenkuopat jäävät käsittelemättä, kirjan artikkelit osoittavat selkein esimerkein, kuinka kaukana tasa-arvo on arkisissa taloudellisissa toimissa.

Kirja ei kuitenkaan kerro, mistä epätasa-arvo juontaa juurensa, ja ”miksi” -kysymykset jäävät toissijaisiksi. Teos kuitenkin alleviivaa ongelmakohdat niin selkeästi, että sen pohjalta on helppo alkaa analysoida rakenteita, jotka osaltaan pakottavat ja osaltaan ohjaavat miehiä ja naisia tekemään tietynlaisia valintoja ajankäytön sekä perhe- ja työelämän suhteen.

Elisa Lipponen

Sivustolla julkaistaan mielellään uusia kirja-arvosteluja vastailmestyneistä kirjoista.

Pidemmät arviot kirjoista ovat luettavissa Ytimen verkkosivuilla

www.ydinlehti.fi

Kalle Kallio

Kirjoittaja on Suomen Sadankomitean puheenjohtaja.

Anna mun kaikki KESTÄÄ

[**SADANKOMITEA** julkisti heinäkuussa vaihtoehtoisen mallinsa siitä, miten maanpuolustus pitäisi tulevaisuudessa järjestää. Laaja asevelvollisuus on tullut tiensä päähän kaikkialla Euroopassa – vain Suomi, Kreikka ja Kypros hangoittelevat vielä vastaan. Halusimme muistuttaa, että asevelvollisuus on vanhanaikaista, tehotonta ja kallista myös meillä Suomessa.

Asevelvollisuusarmeija ja palkka-armeija on usein asetettu vastakkain, ikään kuin ne olisivat kolikon ainoat puolet. Mutta palkkoja maksetaan kaikissa armeijoissa, asevelvollisuuksia on kovin erilaisia eikä sovi unohtaa vapaaehtoisiakaan. Maailmalta löytyy monenkirjavia ratkaisuja, ja kysymys on oikeastaan siitä, millainen sekoitus meillä tehdään.

Se on kuitenkin päivänselvää, että asevelvollisuuden merkitys on hiipunut kehittyvän sotateknologian myötä. Tykinruokaa tarvitaan vähemmän, aluepuolustus hoituu nopeasti liikkuvilla joukoilla, ja miljoonien eurojen asejärjestelmiä operoi kourallinen ammattilaisia. Esimerkiksi ilma- ja merivoimien keskeisimmät tehtävät ovat Suomessakin jo pitkään olleet ammattisotilaiden vastuulla.

[**LAAJAN** asevelvollisuuden hinnaksi on laskettu jopa kaksi miljardia euroa. Tehottomuus syntyy siitä, että asevelvollisuus lyhentää työuria, haittaa perhe-elämää eikä motivoi varusmiehiä. Pakkoon perustuva järjestelmä on myös aito ihmisoikeusongelma, jonka takia Suomessa istuu mielipidevankeja.

Niinpä Sadankomitea päätyi malliin, jossa koulutettaisiin vuosittain noin 3 000 vapaaehtoista miestä ja naista. Osa voisi jatkaa kolmen kuukauden peruskurssin jälkeen sotilasuralla, suurin osa siirtyisi reserviin kuten nytkin. Koulutusajalta maksettaisiin pientä palkkaa ja siviilipalvelus lakkautettaisiin. Liikkeelle saataisiin tarvittaessa 50 000 sotilasta nykyisen 350 000 sijaan.

Sadankomitean malli ei ole edes kovin kumouksellinen vaan muistuttaa Ruotsin ratkaisuja. Myös varuskuntia suljettaisiin ja puolustusmenoista voitaisiin leikata kolmannes – tästä huolimatta yhden sotilaan varustamiseen riittäisi enemmän rahaa. Puolustusvoimat keskittyisivät vain kahteen tehtävään: maanpuolustukseen ja kansainväliseen kriisinhallintaan. Esimerkiksi siveellinen kasvattaminen, hiihdonopetus, aluepoliittiset investoinnit tai puhallinmusiikin vaaliminen jäisivät sikseen.

> Asevelvollisuus on myös aito ihmisoikeusongelma, jonka takia Suomessa istuu mielipidevankeja.

[**SADANKOMITEAN** avaus oli harkittu, ja se otettiin ilahduttavan hyvin vastaan. Itsenäinen ja uskottava puolustus hoituisi näinkin. Toki reaktioita löytyi laidasta laitaan. Lähiseudun varuskuntien saati sitten reserviupseerikoulun lakkauttamispuheet kuumottivat. Netin keskustelupalstoilla meitä haukuttiin kuin vanhoina hyvinä aikoina. Anna mun kaikki kestää, **Timo Soini** kuittasi Sadankomitean avauksen Iltalehden kolumnissaan.

Asevelvollisuus on pyhä lehmä muillekin kuin perussuomalaisille. Kehitys Euroopassa on mennyt menojaan, mutta nyt uskalletaan sentään ideoida kotikutoisia vaihtoehtoja. Vihreiden tuoreet ehdotukset palvelukseen astuvien arpomisesta oikaisisivat nykymenoa, vaikka puolueen laskelmat noin 100 000 miehen armeijasta ovat roimasti ylimitoitettuja. Väkiluvun perusteella Suomi yltäisi eurooppalaiseen keskiarvoon alle 30 000 sotilaalla.

Vasemmistoliitossa ollaan päädytty kompromissiin, jossa asevelvollisuus yhtä aikaa säilytetään ja samalla siitä luovutaan. Näin pidetään sekä pohjoisen että etelän puolueväki tyytyväisenä.

SDP:n puoluekokouksessa päätettiin puolestaan ryhtyä selvittämään kansalaispalvelusta, joka on kansantaloudellisilta vaikutuksiltaan se kaikkein kallein vaihtoehto. Pakkotyöhön perustuvaa kansalaispalvelusta onkin kokeiltu lähinnä Pohjois-Koreassa. Ilmeisesti demarien pitää ihan itse huomata vihreiden takavuosina ideoima ja sittemmin hylkäämä kansalaispalvelus ihmisoikeuksien kannalta mahdottomaksi. Ehkä sen jälkeen uskalletaan katsoa, mitä muissa Euroopan maissa oikein tapahtuu. Anna mun kaikki kestää.

MYYNNISSÄ RAUHANASEMALLA

www.rauhanasema.fi/kauppa

Rauhanasema
www.rauhanasema.fi
Veturitori 3
Itä-Pasila, Helsinki

TERVETULOA TUTUSTUMAAN!

15 €

Sadankomitean
Suositut T-paidat!
Useita malleja ja kokoja!

5 €

Heijastinpinssit!
Saatavilla myös muita pinssejä.

10 €

Kevään sateisiin!
Rauhansateenvarjo

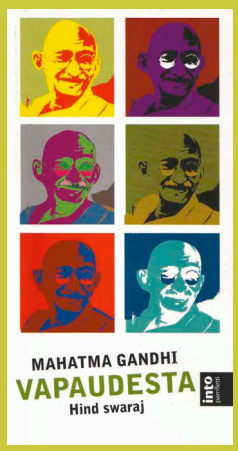

Mahatma Gandhi
Vapaudesta

Mahatma Gandhin toiminta ja ajattelu on innostanut kansanliikkeitä ja poliittisia ajattelijoita jo sadan vuoden ajan. Suomessa rauhanliike ja ympäristöliike sekä viime vuosikymmenen globalisaatiokriittinen liike ovat saaneet tärkeitä vaikutteita Gandhilta. Tekstien suomennostalkoisiin ovat osallistuneet mm. Satu Hassi ja Thomas Wallgren.

10 €

Elina Turunen (toim.)
Hässäkkä – Pasifistinen toimintaopas

Perusteos kaikille suorasta toiminnasta kiinnostuneille! Sadankomitean julkaisemasta tuoreesta oppaasta löydät perustietoa väkivallattomuuden periaatteista kansalaistoiminnassa sekä hauskoja toimintaideoita ja käytännön vinkkejä katuteatterista ja rekvisiitan teosta mitä erilaisimpiin tempauksiin.

5 €

Saa veloituksetta Rauhanasemalta

Jarmo Pykälä
Missä soditaan suomalaisilla aseilla? Suomen asevienti ja sotateollisuus 1998 – 2007

Suomen sota-asemyynti on kasvanut 1998 – 2007 noin 40 prosenttia. Samaan aikaan, kun Suomi vie pistooleja EU:n asevientikiellon alaiseen maahan, Suomi vastustaa ETYJ:n puheenjohtajamaana pienaseväkivaltaa. Selvitys nostaa esille asekaupan ja kehitysyhteistyön välisen ristiriidan ja nostaa esille demokratian ja ihmisoikeuksien puolestapuhujan nurjan puolen.

10 €

Pentti Linkola
Isänmaan ja ihmisen puolesta

Rauhanliikkeen klassikko. Into-pamflettipainos uudella jälkikirjoituksella. Linkolan pamfletti aiheutti ilmestyessään valtavan kohun ja johti osittain Sadankomitean perustamiseen. Närkästystä herätti – ja herättää yhä – pamfletin peittelemätön kehotus aseistakieltäytymiseen.

. E844

M
Itella Oyj

UUDISTUNUT KLASSIKKO – ENTISTÄKIN TUHDIMPI VIIKKOLEHTI.

Tilaukset maksuttomasti puh 0800 97006 tai netistä: *www.kansanuutiset.fi/tilaa* tai sähköpostilla: *tilaukset@kansanuutiset.fi*. Olisipa jo perjantai!

Kansan Uutiset
Viikkolehti